

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

MAGISTRSKO DELO

ERIKA FILIPIC

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

PRAVNI IN EKONOMSKI VIDIKI OSEBNEGA STEČAJA

Ljubljana, oktober 2015

ERIKA FILIPIČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Erika Filipič, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica magistrskega dela z naslovom Pravni in ekonomski vidiki osebnega stečaja, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem prof. dr. Brankom Koržetom.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 in spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisala;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega magistrskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne 22. 10. 2015

Podpis:_____

KAZALO

UVOD	1
1 INŠTITUT OSEBNEGA STEČAJA V SLOVENIJI.....	6
1.1 Implementacija osebnega stečaja v slovenski pravni red	6
1.2 Prednosti in slabosti osebnega stečaja za upnike.....	9
1.3 Prednosti in slabosti osebnega stečaja za dolžnike	10
1.4 Odgovornost družbenikov kapitalskih družb za obveznosti izbranih družb	13
1.5 Postopek osebnega stečaja	18
1.5.1 Predhodni postopek osebnega stečaja	19
1.5.2 Glavni postopek osebnega stečaja.....	22
1.5.2.1 Stranke glavnega postopka osebnega stečaja.....	22
1.5.2.2 Stečajni upravitelj	24
1.5.2.3 Fiduciarni denarni račun upravitelja	27
1.5.2.4 Stečajna masa.....	28
1.5.3 Končanje postopka osebnega stečaja	34
1.5.4 Osebni stečaj potrošnika.....	35
1.5.5 Osebni stečaj samostojnega podjetnika posameznika in zasebnika	37
1.5.6 Odpust obveznosti	40
1.6 Postopek stečaja zapuščine	44
1.7 Statistika osebnega stečaja.....	47
2 OSEBNI STEČAJ V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE	54
2.1 Osebni stečaj po poglavju 7	55
2.2 Osebni stečaj po poglavju 13	60
3 PRIMERJAVA OSEBNEGA STEČAJA V SLOVENIJI IN ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE	62
SKLEP	63
LITERATURA IN VIRI	67

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število novih in rešenih zadev osebnega stečaja v obdobju od januarja 2010 do septembra 2014.	48
Tabela 2: Število novih zadev po okrožnih sodiščih v obdobju od 2011 do 2013.....	50
Tabela 3: Število in način rešenih zadev postopka osebnega stečaja v obdobju od 2010 do 2013.....	51
Tabela 4: Prejete zadeve začetek postopka osebnega stečaja po predlagateljih v obdobju od 2010 do 2013.....	53
Tabela 5: Pravnomočno končane zadeve osebnega stečaja v obdobju od 2010 do 2013....	53
Tabela 6: Trajanje postopkov osebnega stečaja, ki so bili zaključeni v obdobju od 2010 do 2013.....	54

KAZALO SLIK

Slika 1: Gibanje novih in rešenih zadev osebnega stečaja v obdobju od januarja 2010 do septembra 2014.	49
Slika 2: Število novih zadev po okrožnih sodiščih v letu 2013.	51
Slika 3: Način rešenih zadev postopka osebnega stečaja za leto 2013.	52
Slika 4: Trajanje postopkov osebnega stečaja, ki so bili zaključeni v letu 2012.	54

UVOD

Problematika in namen magistrskega dela. V času svetovne, finančne in gospodarske krize, kjer se gospodarski subjekti le težka ohranjajo na trgu, zahteva poslovanje izredne veščine. Močna in dolgoročno usmerjena podjetja preživijo, precej pa je takih, ki se s krizo neuspešno spopadajo. Plačilna nedisciplina, zmanjšanje povpraševanja, nepripravljenost za prevzemanje tveganj in nezmožnost najemanja kredita so le del vzrokov, da nekateri gospodarski subjekti zaidejo v finančne težave. Posledica so plačilna nesposobnost, insolventnost in nazadnje stečaj. S propadom podjetij kriza udari tudi zaposlene. Izgubijo zaposlitev in redne prihodke in nemalokrat so potisnjeni na socialni rob družbe.

V preteklosti so se posamezniki spopadali z zadolženostjo na več načinov. Ljudje so pogostokrat vračali svoje dolgove vse svoje življenje, del dolgov je padlo tudi na ramena potomcev. Pojavila se je potreba po ureditvi zakonodaje, ki bi uzakonila postopek in določila, kako naj taki posamezniki živijo človeka dostojno življenje.

Zadolževanje prebivalstva v zadnjih desetletjih narašča in postaja vse bolj pereč družbeni problem. Povečuje se tudi v času krize, zato lahko posamezniki, ki zaidejo v finančne težave, posledično zabredejo tudi v hude duševne in psihične stiske. Prav inštitut osebnega stečaja naj bi takim posameznikom po končanem stečajnem postopku omogočal nov začetek brez dolgov, ki so jih bremenili v preteklosti.

Danes živimo v obdobju potrošništva. Na trgu ponudniki nizajo najrazličnejše mamljive ponudbe materialnih dobrin, ki si jih marsikateri potrošnik, glede na svoj standard, ne more privoščiti. Vendar pa agresivno oglaševanje in ponudba finančnih kreditov zavede marsikaterega posameznika, da brezglavo najema posojila in troši svoj dohodek preko meja svojih zmožnosti, s tem pa drsi v vse večjo zadolženost in nezmožnost odplačevanja prenakopičenih posojil.

Seveda pa past potrošništva ni edini razlog, ki lahko privede posameznika do prezadolženosti. Gre lahko za povsem običajne situacije, kot so izguba zaposlitve, bolezen, naravne nesreče, neuspešnost v podjetništvu in podobne situacije. Poleg tega imajo dejanja prezadolženega posameznika negativne posledice tudi za upnike, ki se trudijo, da bi z rubežem prišli do poplačila terjatev.

Prav zaradi problema prezadolženosti je osebni stečaj danes aktualna tema. Vendar pa je tema še razmeroma sveža, zato bo potrebno še nekaj časa, preden se inštitut integrira v naš pravni red in se pri tem izoblikuje ustrezna sodna praksa. Iz tega razloga predvidevam, da literature z omenjenega področja še ni veliko.

Finančna disciplina se ne rešuje le s predpisi, ki nalagajo dolžnikom določene obveznosti. Potrebno je uporabiti sistem učinkovitih sankcij, ki nepoštenemu in nedobrovernemu dolžniku onemogočajo reševanje njegovih obveznosti na preprost način.

Osebni stečaj se lahko uvede le, če subjekt postane prezadolžen. O prezadolženosti govorimo, ko posameznik ne more več izpolnjevati svojih obveznosti iz odplačila dolga. Prezadolženost lahko opredelimo kot trajnejšo nelikvidnost oziroma dolgoročno plačilno nesposobnost.

V razvitem svetu inštitut osebnega stečaja poznajo že precej časa. V Združenih državah Amerike se je pojavil že leta 1898, ko se je insolventnim dolžnikom ponudil odpust dolgov brez dodatnih pogojev. V Evropi se je inštitut osebnega stečaja uveljavil sredi 90. let prejšnjega stoletja, medtem ko je pri nas, v Sloveniji novost v pravnem sistemu. S 1. oktobrom 2008 je začel veljati Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Ur. l. RS, št. 126/2007, 40/2009, 59/2009, 52/2010, 106/2010-ORZFPPIPP21, 26/2011, 47/2011, 87/2011-ZPUOOD, 23/2012; odl. US: U-I-185/10-18 Up-1409/10-20, 48/2012; odl. US: U-I-285/10-13, 47/2013, 100/2013, 10/2015 popr., v nadaljevanju ZFPPIPP), v katerem je zakonodajalec predpisal postopek in določil splošna pravila osebnega stečaja, odpusta obveznosti in stečaja zapuščine.

ZFPPIPP je začel veljati 15. januarja 2008, večina določb pa se je začela uporabljati 1. oktobra 2008. S tem zakonom je bil v slovensko pravo vključen nov inštitut, imenovan osebni stečaj. Postopek osebnega stečaja je enako urejen tako za potrošnika kot tudi za samostojnega podjetnika ali zasebnika. Pravna ureditev osebnega stečaja je bila obveznost Republike Slovenije kot članice Evropske unije.

Hkrati je bil s sprejetjem ZFPPIPP v slovenski pravni red uveden tudi stečaj zapuščine. Postopek stečaja zapuščine se vodi nad zapuščino po umrli fizični osebi, pri čemer se uporabljajo pravila dednega prava, predvsem prehoda pravic in obveznosti na dediče, in splošna pravila stečajnega prava z določenimi izjemami. Insolventnost je tudi pri stečaju zapuščine ena od procesnih predpostavk, ki mora biti izpolnjena, da se lahko postopek začne. Postopek se vodi z namenom, da bi vsi zapustnikovi upniki iz stečajne mase prejeli plačilo svojih terjatev do zapustnika hkrati in v enakih deležih.

Temeljni cilji, ki jih je s sprejetjem ZFPPIPP zakonodajalec hotel doseči, so predvsem: zagotavljanje pravne varnosti na trgu, vzpodbujanje gospodarske rasti, maksimiziranje premoženja dolžnika in s tem čim večje poplačilo upnikov, sorazmerno poplačilo in enako obravnavo tistih upnikov, ki so v razmerju do dolžnika v enakem položaju. Kakšno bo končno poplačilo upnikov, je odvisno od razpoložljive stečajne mase.

V postopku osebnega stečaja sta upoštevana oba interesa strank v postopku, tako upnika kot dolžnika. Interes dolžnika je v postopku osebnega stečaja upoštevan tako, da se mu ob izpolnjevanju zakonsko določenih pogojev odpustijo obveznosti in omogoči nov začetek. Osebni stečaj se vodi tudi zaradi uresničitve interesov upnikov za doseg poplačila svojih terjatev hkrati in v enakih deležih kot drugi upniki, ki so v razmerju do stečajnega dolžnika v enakem položaju. Da se vzpostavi enakovreden položaj vseh upnikov, je treba premoženje stečajnega dolžnika v celoti unovčiti, iz denarnega dobroimetja, ki je pri tem nastal, pa se v enaki meri poplačajo terjatve upnikov.

Potrošniška kriza ter zaskrbljujoče socialne in gospodarske razmere so razlog, da sem se odločila v magistrskem delu raziskati in ugotoviti, kakšne so možnosti posameznikov, ki jih je kriza potisnila na rob preživetja, da se izkopljejo iz svojih dolgov. Koliko bodo pri tem morali plačati in ali lahko po vseh težavah, v katerih so se znašli, še zaživijo človeka dostojno življenje.

Osebni stečaj je le eden izmed stečajnih postopkov, ki jih ZFPPIPP obravnava. ZFPPIPP obravnava postopke zaradi insolventnosti, ki jih delimo na postopek prisilne poravnave in stečajne postopke. Stečajni postopki, ki jih zakon obravnava, so trije: stečajni postopek pravne osebe, postopek osebnega stečaja in postopek stečaja zapuščine. V svojem magistrskem delu se bom osredotočila na postopek osebnega stečaja in postopek stečaja zapuščine.

Namen magistrskega dela je s pomočjo strokovne literature in praktičnih izkušenj opredeliti bistvene značilnosti postopka osebnega stečaja in stečaja zapuščine ter se pri tem osredotočiti na postopke, ki jih zakon predpisuje. Na podlagi analize pravnih predpisov bom poskušala ugotoviti, kakšen je položaj dolžnika in upnika v teh postopkih. Ugotovila bom, kakšne so možnosti posameznika, da se mu po končanem stečajnem postopku omogoči nov začetek, zagotovi socialna varnost in oprosti tiste dolgove, ki jih sicer nikoli ne bi zmozel poplačati.

Nadalje želim v magistrskem delu dokazati, da inštitut osebnega stečaja dovoljuje in omogoča možne špekulacije in zlorabe, da bi upnike prikrajšali za poplačilo njihovih terjatev, dolžniki pa bi se izognili plačilu svojih obveznosti. Pojavlja se vprašanje, kdo nadzira dolžnika, da dejansko prijavi vse svoje premoženje ob začetku postopka in pridobljeno premoženje v času trajanja postopka.

Naslednja tema, ki jo bom v magistrskem delu obravnavala in ki povzroča nemalo prahu v gospodarskem pravu Slovenije, je inštitut spregleda pravne osebnosti. Izbris iz sodnega registra brez likvidacije je s prevolitvijo odgovornosti za neporavnane obveznosti izbranih družb na njene družbenike prebil enega izmed splošnih korporacijskih-pravnih načel, in sicer neodgovornost družbenikov za obveznosti družb. V tem primeru je potrebno zaščititi dva interesa. Na eni strani je interes družbenikov, ki so se znašli v izjemno težkem

položaju in morajo plačevati za obveznosti izbranih družb, na katere morda niso imeli nobenega vpliva in prav tako niso pričakovali, da bodo odgovarjali za obveznosti družbe. Na drugi strani je interes upnikov, ki jim je zaradi zlorab kapitalskih družb nastala velika škoda.

V magistrskem delu želim preučiti postopke osebnega stečaja v Sloveniji in Združenih državah Amerike in opredeliti, v katerem delu se postopka razlikujeta.

Opredelitev ciljev. Temeljni cilj mojega magistrskega dela je pojasniti in opredeliti postopek osebnega stečaja in stečaja zapuščine ter s tem spoznati značilnosti osebnega stečaja in razloge za njegovo uvedbo. Analizirala bom postopek osebnega stečaja v Sloveniji, za primerjavo bom opisala tudi postopek osebnega stečaja v Združenih državah Amerike, kjer ta inštitut poznajo že vrsto let. Cilj primerjave je ugotoviti, ali je inštitut osebnega stečaja v Sloveniji podoben ameriškemu oziroma v čem se razlikuje.

V magistrskem delu bom zasledovala več podciljev. Eden takšnih je opredeliti prednosti in slabosti za dolžnika in upnika ter ugotoviti pomanjkljivosti v zakonodaji. Nadalje želim s pomočjo statističnih podatkov ugotoviti, ali število osebnih stečajev v Sloveniji raste ali pada. Poskušala bom pojasniti, ali je osebni stečaj res rešitev za prezadolžene dolžnike, ali inštitut osebnega stečaja v Sloveniji dopušča špekulacije in zlorabe ter s kakšnim namenom je zakonodajalec vpeljal osebni stečaj v slovenski pravni red.

Naslednji cilj je pojasniti objektivno odgovornost družbenikov kapitalskih družb, ki niso uskladile osnovnega kapitala oziroma ustanovitvenih aktov, kot jim je to zapovedoval Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 65/2009-UPB3, 33/2011, 91/2011, 100/2011 - skl. US, 32/2012, 57/2012, 44/2013; odl. US: U-I-311/11-16, 82/2013, v nadaljevanju ZGD). Ob uveljavitvi Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Ur. l. RS, št. 54/1999, 110/1999, 97/2000 Odl. US: UI 264/99-40, 50/2002 Skl. US: U-I-135/00-60, 93/2002 Odl. US: U-I-135/00-77, 117/2006-ZDDPO-2, 31/2007, 33/2007-ZSReg-B, 38/2007 Skl. US: U-I-117/07-7, 126/2007-ZFPPIPP, v nadaljevanju ZFPPod) v letu 1999 je bilo družbenikom po izbrisu družb iz registra zarubljeno njihovo zasebno premoženje, ki je bilo ob ustanovitvi družb nedotakljivo. Zaradi spornega zakona je zakonodajalec v letu 2011 sprejel Zakon o postopkih za uveljavitev ali opustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb, s katerim naj bi poskušal rešiti problem »izbranih«.

Trditve:

- Inštitut osebnega stečaja dopušča špekulacije in ima pomanjkljivosti.
- Z uveljavitvijo ZFPPod so bile družbenikom kapitalskih družb, ki niso uskladile osnovnega kapitala, kršene temeljne človekove pravice.

Opredelitev metod dela in raziskovanja. V magistrskem delu se bo prepletalo več metod raziskovalnega dela. Pri preučevanju mi bo pomagala domača in tuja literatura, prispevki in članki z najnovejšimi teoretičnimi in praktičnimi spoznanji s področja insolvenčnih postopkov, veljavna zakonodaja in viri, ki se nanašajo na tematiko stečajnih postopkov. Podatke bom črpala iz statističnih publikacij in internetnih virov. Poleg tega bom lahko uporabila tudi znanje, ki sem ga pridobila na podiplomskem študiju.

Metode dela, ki jih bom pri izdelavi magistrskega dela uporabila, bodo temeljile predvsem na preučevanju teoretične podlage, uporabi praktičnih in teoretičnih spoznanj ter spoznavanju posebnosti povezanih z obravnavano snovjo.

Pri izdelavi magistrskega dela bom uporabila naslednje metode:

- metodo deskripcije,
- metodo kompilacije,
- komparativno metodo in
- analitično metodo.

Uporabila bom deskriptivni raziskovalni pristop. Metodo deskripcije bom uporabila, kadar bom opisovala in pojasnjevala osnovne pojme, opazovala dejstva, procese in pojave s področja obravnavane tematike. Metodo kompilacije bom uporabila, kadar bom povzemala opazovanja, stališča, spoznanja in rezultate drugih avtorjev, kar mi bo pomagalo priti do splošnih sklepov z obravnavanega področja. Komparativno metodo bom uporabila, ko bom primerjala osebni stečaj v Sloveniji in Združenih državah Amerike. Pri razčlenjevanju pojmov in pojavov si bom pomagala z analitično metodo.

Podatke za izdelavo magistrskega dela bom zbrala pretežno na sekundarni način. Sekundarni podatki obsegajo strokovno literaturo in vire domačih in tujih avtorjev. Pri izdelavi magistrskega dela bom uporabila tudi teoretična znanja pridobljena v okviru dodiplomskega in podiplomskega študija.

Zasnova dela s strukturo poglavij. Magistrsko delo bo sestavljeno iz treh glavnih poglavij, tematika pa bo dodatno razdelana v podpoglavjih.

Prvi del magistrskega dela se bo nanašal na osebni stečaj v Sloveniji. V prvem podpoglavju magistrskega dela bom predstavila pravni vidik stečajnega postopka. Najprej bom pojasnila zgodovinski vidik, v nadaljevanju pa, kako je osebni stečaj prišel v naš pravni red ter kako je urejen.

Nato bom v drugem in tretjem podpoglavju poskušala zajeti prednosti in slabosti osebnega stečaja za dolžnike in upnike, kjer bom ugotavljala, za katerega ima inštitut več prednosti

oziroma slabosti ter za koga je boljše, da se ga posluži. S tem bom ugotovila tudi pomanjkljivosti in možne zlorabe inštituta.

Ker je veliko osebnih stečajev povezanih z inštitutom spregleda pravne osebnosti, ki je obveznosti družb prenesla na njene družbenike, bom v četrtem podpoglavju opredelila in pojasnila odgovornost družbenikov kapitalskih družb za obveznosti izbrisanih družb. V petem in šestem podpoglavju bom predstavila postopek osebnega stečaja in stečaja zapuščine. Zadnje, sedmo podpoglavje bo namenjeno statistiki osebnih stečajev v Sloveniji.

V drugem delu magistrskega dela bom opredelila zakonsko ureditev osebnega stečaja v Združenih državah Amerike. Na podlagi ugotovitev iz prvega in drugega dela magistrskega dela pa bom podala primerjavo med osebnim stečajem v Sloveniji in osebnim stečajem v Združenih državah Amerike. Magistrsko delo bom zaključila s sklepnimi ugotovitvami.

1 INŠTITUT OSEBNEGA STEČAJA V SLOVENIJI

1.1 Implementacija osebnega stečaja v slovenski pravni red

Slovenski pravni red je pred uvedbo ZFPPIPP poznal le stečaj fizične osebe nad premoženjem samostojnega podjetnika. Stečajni postopek fizične osebe nad premoženjem samostojnega podjetnika je urejal Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Ur. l. RS, št. 67/1993, 74/1994 odl. US, 8/1996; odl. US: U-I-114/95, 25/1997-ZJSRS, 39/1997, 1/1999-ZNIDC, 52/1999, 101/2001; odl. US: Up-148/01, 42/2002-ZDR, 58/2003-ZZK-1, 10/2006; odl. US: U-I-253/04-11, 126/2007-ZFPPIPP, v nadaljevanju ZPPSL), ki je v členu 4 določal, da so lahko stečajni dolžniki oziroma dolžniki v prisilni poravnavi samostojni podjetniki, gospodarske družbe, zadruga ter druge pravne ali fizične osebe, za katere poseben zakon to določa. Samostojni podjetnik posameznik je edina fizična oseba, ki je lahko bil dolžnik v stečajnem postopku. V ZGD je samostojni podjetnik posameznik definiran kot oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost, zato je lahko bil tudi stečajni razlog podan le v zvezi z opravljanjem dejavnosti.

Poglavitna razloga za sprejem ZFPPIPP, ki je nadomestil prejšnji ZPPSL iz leta 1993, sta predvsem posodobitev in uskladitev postopkov zaradi insolventnosti, skladno s potrebami razvitega tržnega gospodarstva in direktivami Evropske unije (Plavšak, 2008, str. 19).

Vse bolj se je v slovenskem prostoru pojavljala potreba po uvedbi osebnega stečaja, saj ureditev stečaja samostojnega podjetnika ni bila primerljiva z inštitutom osebnega stečaja. ZPPSL je puščal mnogo odprtih vprašanj, saj je zakon samostojnemu podjetniku omogočal le delno razbremenitev dolgov. Ker je po zaključku stečaja samostojnega podjetnika prenehala njegova podjetniška dejavnost, se je pojavilo vprašanje, ali lahko upniki od podjetnika, kot fizične osebe, zahtevajo plačilo preostalega dela terjatev tudi po zaključku

stečaja. Vprašanje je bilo tudi, ali se v stečajnem postopku lahko prijavijo tako imenovane neposlovne terjatve.

Naslednji pomemben razlog za uvedbo inštituta osebnega stečaja je nastal v primeru dolžnikov tistih družbenikov gospodarskih družb, katerih dolg in prezadolženost sta bila posledica izbrisa iz sodnega registra družb, ki niso bile pravočasno usklajene z ZGD, ali družb, ki več kot 12 mesecev niso poslovale. Ko je sodišče izbrisalo takšno družbo iz sodnega registra po postopku, urejenem z zakonom, je objavilo imena družbenikov v uradnem listu, ki so bili na podlagi zakonske domneve, da so podpisali izjavo o prevzemu dolga, zavezani plačati vse nepokrite obveznosti izbrisane družbe.

Potreba po uvedbi inštituta osebnega stečaja je bila tudi zaradi vse večjega zadolževanja prebivalstva zaradi najemanja posojil, potrošniških kreditov, nakupov blaga na obroke itd. Treba se je zavedati, da te osebe največkrat živijo na robu eksistenčnega minimuma, strah pred upniki pa jih velikokrat prisili, da poskušajo pridobiti sredstva za svoje preživetje na nelegalen način, kot na primer z delom na črno.

Prvega oktobra 2008 je v veljavo stopil ZFPPIPP, ki je v slovensko insolvenčno zakonodajo uvedel nov inštitut osebnega stečaja in stečaja zapuščine. Postopek osebnega stečaja je v zakonu opisan v posebnem oddelku 5.11., vendar se zanj smiselno uporabljajo tudi določbe, ki sicer veljajo za vse postopke insolventnosti, torej tudi določbe stečaja nad premoženjem pravne osebe z izjemami, ki so zakonsko določene.

Zakon ima 500 členov in je eden najobsežnejših zakonskih predpisov, ki ureja vsa vprašanja v zvezi s posledicami podjetniške krize, kot so finančno prestrukturiranje, prisilna poravnava, stečaj, izbris družbe in zlasti osebni stečaj in stečaj zapuščine, ki pred sprejetjem tega zakona nista bila pravno urejena. S tem zakonom je prenesena v pravni red Republike Slovenije tudi vrsta direktiv Evropske unije. Tehnika pisanja omenjenega zakona je precej zapletena in zakon je težko razumljiv za tiste, ki ne obvladajo pravnega načina izražanja. Predlog omenjenega zakona so pripravili strokovnjaki Pravne fakultete Univerze v Mariboru. Zakon je začel veljati 15. januarja 2008, vendar so se njegova določila v večjem delu začela uporabljati s 1. oktobrom 2008 (Ivanjko, 2008, str. 1).

Odkar se je ZFPPIPP začel uporabljati, je bil šestkrat spremenjen. Prva sprememba zakona je bila objavljena v Uradnem listu številka 40/2009, druga v istem letu v Uradnem listu številka 59/2009. Tretja novela zakona, ZFPPIPP-C, je bila najobsežnejša, začela je veljati 15. julija 2010, v celoti pa so se spremenjena določila začela uporabljati 1. januarja 2011. Novela je bila objavljena v Uradnem listu 52/2010 in predvsem poenostavlja in pospešuje postopke, nekatere spremembe pa se nanašajo tudi na postopek osebnega stečaja. Četrta sprememba, ki jo je zakon doživel, je bila v letu 2011 (Uradni list 87/2011), toda samega postopka osebnega stečaja ne spreminja. Peta sprememba zakona je bila objavljena v Uradnem listu 47/2013 in dodaja nov postopek finančnega prestrukturiranja gospodarske

dejavnosti, to je postopek poenostavljene prisilne poravnave. Zadnja, šesta novela zakona, ZFPPIPP-F, je bila objavljena v Uradnem listu številka 100/2013. Novela uvaja nov postopek preventivnega prestrukturiranja za velike in srednje družbe, to je predinsolvenčni postopek, ki omogoča izvedbo nekaterih ukrepov, ki bi preprečile insolventnost družbe. Novela zakona se nanaša na učinkovitejše prestrukturiranje velikih in srednjih podjetij, poskuša dosledno uveljaviti načelo absolutne prednosti v postopku prisilne poravnave, okrepiti upravičenja finančnih institucij ter racionalizirati poslovanje sodišč. Prav racionalizacija sodišč se uvaja tudi v primeru osebnega stečaja. Določene so dodatne pristojnosti sodniških pomočnikov pri odločanju o manj zahtevnih vprašanjih, poenostavi se odločanje sodišča o začetku osebnega stečaja, ko stečaj predlaga dolжник, in omogoči se učinkovitejši potek prodaje premoženja stečajnega dolžnika.

ZFPPIPP je s 15. julijem 2010 doživel pomembne spremembe, in sicer v delu, ki ureja postopek osebnega stečaja. S spremembo zakona je stečajnemu dolžniku, ki je podjetnik ali zasebnik, kljub začetku osebnega stečaja omogočen ponoven začetek poslovanja v pravni obliki podjetnika ali zasebnika, ki pa se nadzira in vodi skozi postopek osebnega stečaja (Sodin, 2011, str. 1). Dodan je bil člen 389a ZFPPIPP, ki določa pogoje za poslovanje stečajnega dolžnika kot podjetnika ali zasebnika. Stečajni dolжник lahko po začetku postopka osebnega stečaja začne poslovati kot podjetnik ali zasebnik, če mu sodišče dovoli. Dolжник mora vložiti predlog, ki mora vsebovati opis posla, ki ga bo opravljal, načrtovani poslovni izid in opis razlogov, zaradi katerih je postal insolventen.

Temeljno izhodišče pri oblikovanju načel in poglavitnih ciljev ZFPPIPP so bile smernice Komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo, ki so se oblikovale na podlagi primerjalno pravne analize ureditev insolvenčnih postopkov v posameznih članicah Združenih narodov (Plavšak, 2008, str. 20).

Najpomembnejši cilji ureditve ZFPPIPP, skladni s tem priporočilom, so (Plavšak, 2008, str. 20):

- zagotoviti pravno varnost na trgu ter vzpodbuditi gospodarsko stabilnost in rast,
- maksimizirati vrednost premoženja dolžnika,
- vzpostaviti ustrezno ravnotežje med finančnim prestrukturiranjem dolžnika in prodajo premoženja zaradi plačila upnikov,
- zagotoviti enakopravnost upnikov, ki so v razmerju do dolžnika v enakem položaju,
- zagotoviti pravočasno, nepristransko in učinkovito presojo položaja insolventnosti,
- ohraniti vrednost stečajne mase zaradi sorazmerne razdelitve med upnike,
- priznavati sedanje pravice upnikov in oblikovati jasna pravila za določanje vrstnega reda poplačila terjatev do stečajnega dolžnika,
- zagotoviti pregledno in predvidljivo pravno ureditev postopkov zaradi insolventnosti, vključujoč spodbudo za zbiranje, kot tudi razširjanje informacij o postopkih.

V informacijski dobi in obdobju interneta se pojavi tudi vprašanje, kako zaščititi insolventnega potrošnika, da bodo njegovi podatki o postopku osebnega stečaja pred javnostjo ustrezno zaščiteni oziroma razkriti na tak način, kot določa zakon. Zavedati se je treba, da je strožje ukrepe glede pogojev iskanja v spletnih iskalnikih prinesla šele novela zakona ZFPPIPP-A, ki je v členu 122 opredelila pogoje potrebne za brezplačen vpogled v podatke o postopku zaradi insolventnosti zoper potrošnika. Pred to novelo je bilo mogoče iskanje insolventnega potrošnika na spletu le na podlagi imena in priimka. Z novelo zakona pa iskanje zgolj po imenu in priimku ni več dopustno, ampak je potrebno vnesti kombinacijo večih podatkov (Vovk, 2011, str. 31):

- kombinacijo EMŠO ter imena in priimka;
- kombinacijo davčne številke ter imena in priimka;
- kombinacijo imena in priimka, naslova stalnega bivališča in rojstnega datuma.

Namen ureditve postopka osebnega stečaja in odpusta obveznosti je omogočiti posamezniku, da znova zaživi brez materialnih obveznosti. To ne pomeni, da je bil namen zakonodajalca ščititi ljudi, ki se zadolžujejo, ampak pomagati tistim, ki so se zaradi zunanjih ali osebnih okoliščin znašli v situaciji, ki je s finančnega vidika brezizhodna. Kritike so bile usmerjene predvsem na inštitut odpusta dolga in možnost njegovih zlorab. Vendar ima zakon nekaj varovalk, ki zlorabe preprečujejo. Odpust obveznosti je namenjen predvsem poštenemu dolžniku. Odpust je mogoč znotraj postopka osebnega stečaja, ne da pa se ga voditi kot samostojni postopek. Zakonodajalec ni imel pred očmi le dolžnikov, ampak je bistvo stečajnega postopka enakomerno in hkratno poplačilo vseh upnikov (Ivanjko, 2008, str. 2).

Ureditev osebnega stečaja je bila predvsem obveznost Republike Slovenije kot članice Evropske unije in nujno potrebna zaradi varstva dolžnikov, ki so postali prezadolženi, pogosto tudi ne po svoji krivdi. Kritika je zlasti opozarjala, da bo možno osebni stečaj zlorabiti, vendar so glede na dejstvo, da je osebni stečaj pod nadzorom sodišča, možnosti zlorabe minimalne. Sicer pa se vse, kar je v osnovi pozitivno, lahko zlorablja, vendar v konkretnem primeru zakon vsebuje vrsto preventivnih ukrepov, ki onemogočajo morebitne zlorabe (Ivanjko, 2008, str. 2).

1.2 Prednosti in slabosti osebnega stečaja za upnike

Do uveljavitve osebnega stečaja so lahko upniki izterjali dolg samo preko postopka sodne izterjave. Taki primeri so se velikokrat izkazali za neuspešne in upnik ni nikdar dobil poplačila svojih terjatev. Z uvedbo osebnega stečaja se je upnikom odprla možnost prejeti plačilo navadnih terjatev do stečajnega dolžnika hkrati in v enakih deležih.

Pomembna prednost, ki jo osebni stečaj nudi upnikom, je možnost vložitve postopka osebnega stečaja za dolžnika. Člen 231 ZFPPIPP določa, da je predlog za stečajni postopek

upravičen vložiti tudi upnik, ki verjetno izkaže svojo terjatev do dolžnika in dokaže, da dolžnik zamuja s plačilom te terjatve več kot dva meseca. Vendar pa je zelo malo primerov, v katerih je predlagatelj upnik, saj je znesek predujma, ki ga mora plačati za začetek postopka, visok. To je tudi slabost za upnika, ki v marsikaterem primeru prav zaradi tega ne bo sprožil postopka. V primeru, da osebni stečaj vloži dolžnik, stroški postopka osebnega stečaja zmanjšujejo dolžnikova sredstva za poplačilo terjatev, kar pomeni, da bosta manjša tako stečajna masa kot tudi poplačilo upnikovih terjatev.

Upnik za utemeljitev predloga o začetku insolvenčnega postopka ne potrebuje izvršilnega naslova za uveljavljeno terjatev. V primeru, da bi upnik poskušal terjatev izterjati preko sodišča z uvedbo izvršilnega postopka, bi bilo tak postopek mogoče voditi le na podlagi izvršilnega naslova ali na podlagi verodostojne listine. Med izvršilne naslove uvrščamo po členu 17 Zakona o izvršbi in zavarovanju (Ur. l. RS, št. 3/2007-UPB4, 93/2007, 121/2007, 45/2008 - ZArbit, 37/2008 - ZST-1, 28/2009, 51/2010, 26/2011, 14/2012, 17/2013; odl. US: U-I-79/12-15, 45/2014; odl. US: U-I-286/12-17 U-I-266/12-7, 58/2014; odl. US: U-I-148/13-15, 53/2014, v nadaljevanju ZIZ) izvršljivo sodno odločbo in sodno poravnavo, izvršljiv notarski zapis ali drugo izvršljivo odločbo ali listino, za katero zakon, ratificirana in objavljena mednarodna pogodba ali pravni akt Evropske unije, ki se v Republiki Sloveniji uporablja neposredno, določa, da je izvršilni naslov.

V stečajnih postopkih je izključeno pravilo najhitrejšega in agresivnejšega upnika, saj so upniki poplačani hkrati in v enakih deležih. Kar predstavlja marsikateremu upniku prednost, saj so v tožbenih postopkih in izterjavah največkrat poplačani tisti upniki, ki agresivno in stalno izvajajo aktivnosti, da se terjatev poplača. Upnikom je prav tako zagotovljen pravičen delež poplačila terjatev, saj imajo vsi upniki enake pravice in dolžnik ne more izbirati, komu bo terjatev poplačal in komu ne. Prav tako poplačilo v postopku osebnega stečaja ni predmet subjektivne presoje dolžnika, kateremu upniku bo omogočil prednostno poplačilo.

Čeprav je glavna naloga stečajnega upravitelja, da maksimira premoženje dolžnika in da bi bili upniki v postopku poplačani v čimvečjem znesku, se v praksi to le redkokdaj uresniči, saj stečajna masa ne zadošča za poplačilo vseh dolgov dolžnika. Upniki največkrat svojo terjatev dobijo poplačano le v določenem deležu ali pa sploh ne. V primeru, da se postopek osebnega stečaja konča z odpustom obveznosti, s pravnomočnostjo sklepa o odpustu obveznosti hkrati preneha upnikova pravica sodno uveljavljati plačilo terjatve, ki ni bila poplačana iz stečajne mase.

1.3 Prednosti in slabosti osebnega stečaja za dolžnike

Osebni stečaj predstavlja za dolžnike tako prednosti kot slabosti. Predvsem sta dejavnost in poslovanje dolžnika v času trajanja postopka osebnega stečaja močno omejena. Ne sme prosto razpolagati s premoženjem, sklepati poslov, najemati posojil ali odpirati

transakcijskih računov. Razpolaga le s sredstvi, ki so nujna za preživetje. V primeru uspešnega odpusta obveznosti ima dolžnik možnost novega začetka brez dolgov.

Prednosti osebnega stečaja za dolžnike so naslednje (Klačinski, 2009, str. 5):

- Ublaži negotovost in stres, ki ju prinaša pritisk številnih upnikov.
- Po objavi stečaja drugi prevzamejo administracijo, odločanje in postopek plačevanja dolgov.
- Dolžniki v osebnem stečaju običajno plačajo manj, kot če se dogovorijo za katero od drugih možnosti poravnave dolgov.
- Upniki se morajo sprijazniti z dejstvom, da bodo dobili manj denarja, kot jim ga dolguje dolžnik.
- Upniki si v času postopka praviloma ne morejo premisliti in spremeniti zahtev.
- Ko so dolgovi enkrat v postopku stečaja, se jih običajno večji del odpiše, upniki pa ne morejo pozneje zahtevati poplačila.
- Možnost novega začetka v primeru uspešnega odpusta obveznosti.

Slabosti osebnega stečaja za dolžnike so naslednje (Klačinski, 2009, str. 5):

- Omejitev poslovne spodobnosti, saj preide premoženje pod skrbništvo upravitelja in tako stečajni dolžnik za več let izgubi možnost razpolaganja s svojim premoženjem.
- Dolžnik bo izgubil večji del svojega premoženja.
- Če ima dolžnik lastniški delež v svojem domu, bo ta verjetno prodan, saj se unovči vse, kar ni izvzeto iz izvršbe. Delež v hiši je rubljiv in se bo prodal.
- Če je dolžnik lastnik podjetja, bo to prodano. Če se bo prodalo premoženje podjetja, bodo praviloma odpuščeni tudi delavci. Če pa se proda delež (delnice ali poslovni delež), potem podjetje lahko deluje naprej pod lastnino drugega. Razen prodaje so še druge možne ureditve, denimo prenos dobička na upnike in podobno.
- Stečajnemu upravitelju mora dolžnik sporočiti vsakršno spremembo, ki se nanaša na njegovo premoženje in naslov bivališča.
- Oseba v stečaju brez soglasja sodišča ne more odpreti transakcijskega računa, najeti posojila ali dati poročila, niti se ne more odpovedati dediščini ali drugim premoženjskim pravicam.
- Dolžnik se mora sprijazniti z natančnimi pregledi vseh njegovih finančnih transakcij.
- Nekaterе terjatve ne morejo biti odpisane (obveznosti vzdrževanja). Če je dolg nastal s prevaro, bo rok odplačila drugačen ali pa sodišče sploh ne bo dovolilo stečaja.
- Če je deležnikov na enem dolgu več, lahko upnik za poplačilo dolga še vedno terjata tiste, ki niso v postopku osebnega stečaja. Osebni stečaj ne vpliva na poroke, ki morajo v celoti plačati dolg. Osebni stečaj zajame le individualnega dolžnika in se ne oprsti na dolg, temveč obveznost posameznika.

Postopek osebnega stečaja nudi prednosti in slabosti tako za stečajnega dolžnika kot tudi za upnika. Zakon je napisan tako, da ščiti stranke postopka v primeru, da bi katera od njih poskušala osebni stečaj zlorabiti in se pri tem okoristiti. Možnosti za zlorabo instituta osebnega stečaja so majhne, saj je postopek ves čas pod nadzorom sodišča. Kljub temu je zakon v nekaterih primerih pomanjkljiv in dopušča zlorabe.

V veljavni kazenski zakonodaji sta opredeljeni dve kaznivi dejanji, ki sta izrecno povezani s stečajem. To sta lažni stečaj iz člena 232 Kazenskega zakonika in povzročitev stečaja z nevestnim gospodarjenjem iz člena 233 istega zakonika. Fizična oseba kot stečajni dolžnik lahko kazensko odgovarja za storitev kaznivega dejanja lažnega stečaja ali povzročitve stečaja z nevestnim gospodarjenjem nad samim seboj. Pri dejanju lažnega stečaja bo izvršitveno dejanje zelo verjetno v obliki izločitve premoženja, ki bi sicer šlo v stečajno maso. Dolžnik lahko to stori z navidezno prodajo, brezplačnim odstopom ali odtujitvijo za zelo nizko ceno ali celo uničenjem. V primeru povzročitve stečaja z nevestnim gospodarjenjem pa je oblik lahko več. Dolžnik se lahko čezmerno zadolžuje, prevzema nesorazmerne obveznosti, nesmotno troši sredstva in podobno. Poseben primer kaznivih dejanj so pravni posli sklenjeni med družinskimi člani (Šlamberger, 2007a, str. 18).

Prav zaradi zgoraj navedenih dejstev postane izjava, ki jo mora podati dolžnik na podlagi člena 384 ZFPPIPP in s katero se ugotovi njegovo premoženje, jalova in nesmiselna. Bolje bi bilo, če bi moral dolžnik z izjavo opisati poleg svojega trenutnega premoženja tudi vse večje in pomembnejše transakcije, ki jih je izvedel v zadnjih treh letih. Tako bi stečajni upravitelj oziroma upniki pridobili pomembne informacije, ki bi jim omogočale uspešno izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj na podlagi člena 391 ZFPPIPP. Gotovo je, da gre za »luknjo« v zakonu, ki jo bodo nepošteni dolžniki verjetno spretno in pogosto izkoristili na škodo upnikov (Varanelli, 2008, str. 6).

Upniki lahko izpodbijajo pravne posle dolžnika, vendar je pri izpodbijanju ključno obdobje izpodbojnosti. Člen 269 ZFPPIPP določa, da je pravni posel oziroma dejanje izpodbojno, če ga je dolžnik sklenil ali izvedel v obdobju zadnjih dvanajstih mesecev pred uvedbo stečajnega postopka. Pri poslih med povezanimi osebami, družinskimi člani, je rok za izpodbijanje podaljšan na šestintrideset mesecev.

Nadalje ima zakon dodatno varovalko, ki ščiti upnike, da bi v primeru ugotovitve zlorabe dolžnika v dveh letih po pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti vložili tožbo, v kateri bi izpodbijali odpust obveznosti. Rok za vložitev izpodbojne tožbe je dve leti od pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti. Lahko bi se izkazalo, da je dolžnik sodišču posredoval napačne ali lažne podatke in tako poskušal izkoristiti osebni stečaj za odpust obveznosti. Če sodišče ugotovi, da je tožba upravičena, lahko razveljavi sklep o odpustu obveznosti. Tako upniki ponovno pridobijo pravico izterjati dolg dolžnika v izvršilnem postopku.

ZFPPIPP določa, da če začetek stečaja predlaga dolžnik, zakon domneva, da je dolžnik insolventen, če se ne izkaže drugače. Taka domneva je smiselna le za pravno osebo, ki bo zaradi stečaja prenehala s poslovanjem in zato stečaja niti ne bi predlagala, če dejansko ni insolventna. Dolžnik, ki je fizična oseba, po zaključku stečajnega postopka ne preneha s poslovanjem. Ima pa pomemben motiv za začetek stečajnega postopka, odpust dolga, saj postopka odpusta dolga ni mogoče začeti, ne da bi se pred tem začel stečajni postopek. Upniki bi morali imeti možnost izpodbijati domnevo o dolžnikovi insolventnosti, saj bi lahko tako preprečili, da solventen dolžnik doseže delni odpust obveznosti. S tem bi se onemogočila zloraba inštituta odpusta dolga, saj je v interesu upnikov preprečiti zlorabo odpusta dolžnikovih obveznosti (Murgel, 2009, str. VI).

1.4 Odgovornost družbenikov kapitalskih družb za obveznosti izbranih družb

Najpogosteje se družbeniki odločajo za kapitalске gospodarske družbe, ki omogočajo vlaganje prostih finančnih sredstev v gospodarsko dejavnost. Bistvena lastnost kapitalskih družb, predvsem delniških družb, je vsekakor, da družbeniki ne odgovarjajo za obveznosti družbe in so popolnoma ločeni od upravljanja in vodenja družbe, torej lahko izgubijo le vrednost svojega vložka.

Leta 1988 sprejeti Zakon o podjetjih (Ur. l. RS, št. 55/1992 - ZLPP, 55/1992 - ZVDK, 13/1993, 30/1993 - ZGD, 42/1993; odl. US, 66/1993, 66/1993 - ZVDK-A in 31/2000 - ZP-L, v nadaljevanju Zpod) je dopuščal ustanovitev družb z minimalnim ustanovitvenim kapitalom. Na trgu je bilo veliko družb, ki niso delovale. Zato je zakonodajalec ob sprejetju ZGD predpisal višji ustanovitveni kapital in zahteval od družb uskladitev s sprejetim zakonom. Za tiste družbe, ki se do 31. decembra niso uskladile z ZGD, je ta predpisal dve posledici (Ivanjko, 2012, str. II):

- osebno odgovornost delničarjev pri delniških družbah in družbenikov pri družbah z omejeno odgovornostjo in
- uvedbo postopka likvidacije družb po uradni dolžnosti.

Sredi 90. let prejšnjega stoletja je v slovenskem gospodarstvu nastopila kriza in veliko gospodarskih družb je prenehalo poslovati, ne da bi družbeniki začeli postopke stečaja. Zakonodajalec je leta 1997 sprejel ZPPSL-A, v katerem je določil, da morajo sodišča po uradni dolžnosti uvesti postopek stečaja zoper vse družbe, ki so nelikvidne ali pa ne poslujejo. Kljub jasni določbi tega zakona sodišča stečajnih postopkov niso izvajala. Družbeniki neusklajenih in insolventnih ter nedelujočih družb so upravičeno pričakovali, da bodo sodišča spoštovala zakon in izvajala postopke likvidacije oziroma stečajev po uradni dolžnosti, in zato sami niso predlagali stečajev (Ivanjko, 2012, str. II).

Zaradi velikega interesa po uvedbi novih orodij za utrjevanje finančne discipline in odpravi vzrokov nelikvidnosti gospodarskih družb (zaradi takratnih razmer na trgu, ki so kazale izrazito neugodno stanje na področju finančne discipline poslovnih subjektov ter s tem povezano slabo zaščito upnikov v poslovnih odnosih) je bilo potrebno sprejeti zakonski predpis, ki bi uzakonjal načelo enakopravnega obravnavanja upnikov, načelo likvidnega in solventnega poslovanja ter načelo kapitalske ustreznosti kapitalske družbe. Leta 1999 je bil sprejet ZFPPod. Določila ZFPPod o načinu finančnega poslovanja sama po sebi niso pomenila veliko, če zakon za njihovo nespoštovanje ne bi predpisal tudi odškodninske odgovornosti uprave, nadzornega sveta in družbenikov.

ZFPPod je uredil postopek izbrisa gospodarskih družb iz sodnega registra brez likvidacije po uradni dolžnosti in prenesel vse neplačane obveznosti na družbenike. Izbris iz sodnega registra je bila kazen za neusklajenost družb s predpisi in za njihovo nedelovanje oziroma nesolventnost. Zakon je odgovornost za obveznosti družbe prenesel na družbenike, za katere se je štelo, da so podali izjavo, da se s prenosom obveznosti družb strinjajo. Do sprejetja ZFPPod noben zakon ni predpisoval dolžnosti družbenikov, da morajo začeti postopek stečaja ob nesolventnosti ali postopek likvidacije. To je bila le možnost, ne pa obveznost oziroma dolžnost (Ivanjko, 2012, str. III).

S tem zakonom je zakonodajalec vse morebitne obveznosti družb prenesel na družbenike in delničarje, čeprav je šlo za kapitalske družbe, pri katerih družbeniki ne odgovarjajo za obveznosti družb, razen če niso zlorabili družbe (Ivanjko, 2012, str. III).

Inštitut spregleda pravne osebnosti določa, da so za obveznosti družbe odgovorni njeni družbeniki, če so družbo zlorabili za oškodovanje svojih upnikov ali upnikov družbe, če so z njenim premoženjem ravnali v nasprotju z zakonom ali če so v svojo korist ali v korist druge osebe zmanjšali premoženje družbe, pri tem pa vedeli, da ne bo sposobna poravnati svojih obveznosti tretjim osebam.

Obveznosti in prepovedi, ki jih za družbenike določa ZGD-1 kot matični predpis, je mogoče strniti v nekaj skupin (Mayr, 2011, str. 1584):

- obveznosti v zvezi z zagotovitvijo in ohranitvijo osnovnega kapitala, kot so obveznosti pravičnega vplačila vložkov, pokritja ustanovitvenih stroškov, ohranitve osnovnega kapitala in vračila prepovednih plačil, določbe o kapitalskih posojilih,
- prepoved povzročanja škode, vključno s prepovedjo vpliva na družbo z namenom pripraviti poslovodstvo do tega, da posluje v škodo družbe ali njenih družbenikov, in s prepovedjo naklepnega pridobivanja koristi s škodljivim ravnanjem,
- dolžnost lojalnosti družbenika do družbe, kamor lahko poleg že omenjene prepovedi škode štejemo prepoved ravnanja v nasprotju s sklepi skupščine, prepoved kršitve družbene pogodbe in dolžnost sodelovanja pri upravljanju vsaj toliko, da zaradi

pasivnosti družbenikov ni ovirano redno delovanje družbe in uresničevanje pravic drugih družbenikov,

- edini družbenik enoosebne družbe ima še dodatne obveznosti glede vplačila osnovnega vložka, pravnih poslov s samim seboj in vpisovanja odločitev o upravljanju družbe v knjigo sklepov.

Poleg tega veljajo za družbenike tudi obveznosti in prepovedi iz splošnih določb ZGD-1, kot so: prepoved nastopanja v imenu družbe pred njenim vpisom v sodni register, dolžnost varovanja poslovne skrivnosti, konkurenčna prepoved in prepoved vseh dejanj, ki lahko po 8. členu ZGD-1 povzročijo spregled pravne osebnosti (Mayr, 2001, str. 1584).

V skladu s členom 27 ZFPPod je z izbrisom gospodarske družbe iz sodnega registra brez likvidacije gospodarska družba prenehala obstajati. Z izbrisom družbe iz sodnega registra le-ta izgubi lastnost pravne osebe, kar pomeni, da ne obstaja več in posledično s tem dotedanjim družbenikom prenehajo vse pravice in tudi obveznosti. Vendar glede na to, da je bil namen izbrisa zavarovati upnike izbrisanih družb, se je na podlagi četrtega odstavka člena 27 v primeru izbrisa brez likvidacije štel, da so družbeniki oziroma delničarji podali izjavo, da so poplačane vse obveznosti družbe in da prevzemajo obveznost poplačila morebitnih obveznosti družbe.

Sporno je bilo predvsem to, da osebe, ki so bile v sodnem registru vpisane kot družbeniki, včasih to sploh niso bile. Iz različnih razlogov so družbeniki vstopali in izstopali iz družb, pri tem pa sprememb niso vpisali v sodni register. Zaradi neizpodbojne domneve, da so podpisali izjavo, niso mogli dokazati, da niso imeli statusa družbenika v času prenehanja družbe. Veliko oseb je imelo status družbenika na podlagi zadolžnic ali nagrad ob upokojitvi, čeprav te osebe niso imele nobenega vpliva na poslovanje družbe.

Zakonodajalec je torej določil domnevo, da družbeniki želijo družbo likvidirati po skrajšanem postopku, obenem pa so fiktivno podali izjavo o prevzemu obveznosti. Posledica tega je bila, da nekateri družbeniki sploh niso bili seznanjeni s tem, kaj se dogaja z družbo, dokler niso na njihov naslov začeli prihajati zahtevki za poplačilo dolgov družbe. Taka ureditev je bila v nasprotju s temeljnim načelom korporacijskega prava, po katerem družbeniki kapitalske družbe ne odgovarjajo za obveznosti družbe, vendar se je ustavno sodišče odločilo drugače in podprlo takšno zmotno stališče.

Ko so družbeniki ustanavljali kapitalske družbe, so pričakovali, da njihovo premoženje ni ogroženo, in tudi niso predvidevali, da lahko zakonodajalec tako retroaktivno spremeni razmerja med družbo in njenimi družbeniki. Težave so nastale tudi z obveščanjem družbenikov, saj so bile odločbe o začetku postopka in odločbe o izbrisu družbe iz sodnega registra poslane na sedež družbe in ne družbenikom.

Ustava Republike Slovenije določa prepoved retroaktivnosti pravnih aktov, s čimer je zakonodajalec grobo kršil to načelo, saj so kot družbeniki po določbah ZFPPod odgovarjali za obveznosti družbe.

Zakonodajalec je s tako ureditvijo upnikom izbrisanih družb podaril premoženjsko vrednost v obliki terjatev do družbenikov. Teh terjatev namreč do uveljavitve ZFPPod ni bilo po nobenem zakonu ali predpisu. Več sto tisoč slovenskih državljanov je bilo čez noč kaznovanih z denarno kaznijo, ne da bi do uveljavitve zakona obstajal predpis o takem kaznovanju. Dolžnost uvedbe stečaja ni bila predpisana kot dolžnost oziroma obveznost, zaradi katere bi bila predpisana kazen. Zakonodajalec je preprosto diskrecijsko predpisal kaznovanje družbenikov, ki so pozabili na svoje podjetje. Pri tem pa ni določil nobenega roka za odpravo njihove pozabljivosti oziroma jih vnaprej opomnil, da bo sprejel tak zakon. In čeprav so imeli možnost sprožiti stečaj tako upniki kot tudi dolžniki, zakonodajalec upnike, zaradi pasivnosti nesprožitve stečaja, ni kaznoval (Ivanjko, 2012, str. III).

Sporne določbe so bile potrebne ustavne presoje pred Ustavnim sodiščem RS. Na podlagi pobud za oceno ustavnosti je to najprej izdalo sklep, v katerem je do končne odločitve zadržalo izvajanje četrtega in petega odstavka člena 27 ZFPPod zaradi preprečitve morebitne škode dolžnikom in ob tem zaščitil upnike.

Devetega oktobra 2002 je sodišče sprejelo odločbo številka U-I-135/00-77, v kateri je razveljavilo četrty in peti odstavek člena 27 ZFPPod, vendar samo če se nanaša na t.i. pasivne družbenike. To pomeni tiste družbenike, ki v smislu obrazložitve niso odgovorni za obveznosti družbe in torej na poslovanje družbe niso imeli vpliva. Družbeniki, ki so imeli vpliv na poslovanje družbe, so bili odgovorni za obveznosti družb. Ustavno sodišče je določilo kriterije, ki naj jih sodišča upoštevajo pri ugotavljanju osebne odgovornosti družbenikov. Dokazno breme, da družbenik nima položaja aktivnega družbenika, je nosil družbenik sam.

Ustavno sodišče je opredelilo aktivne družbenike kot tiste družbenike oziroma delničarje, ki odgovarjajo za obveznosti izbrisane družbe, ki so imeli možnost in pravico pravočasno sprožiti postopek stečaja ali likvidacije in ki so aktivno vplivali na poslovanje družbe. Ker pa takega pojma pravni red ni poznal, je ustavno sodišče naložilo zakonodajalcu, naj novoustvarjeni inštitut opredeli (Ivanjko, 2012, str. III).

Ker je bilo do sprejetja odločbe ustavnega sodišča že poseženo v premoženje nekaterih družbenikov, ki so bili po opredelitvi ustavnega sodišča pasivni družbeniki, je bila odločba podlaga za vrnitev premoženja pasivnim družbenikom. Vendar upniki, ki so bili poplačani iz premoženja pasivnih družbenikov, niso bili dolžni vrniti premoženja, ampak se je obveznost za poplačilo pasivnih družbenikov prenesla na aktivne družbenike. Na tej podlagi se je izoblikovala sodna praksa.

Zakonodajalec je v želji, da odpravi škodljive posledice ZFPPod, sprejel novelo ZFPPod-B, ki je začela veljati 7. aprila 2007. V tej noveli pa zakonodajalec ni upošteval sodne odločbe ustavnega sodišča, tako da je v celoti razveljavil četrti in peti odstavek člena 27 ZFPPod. S to spremembo so bili ustavljeni vsi pravdni, upravni in izvršilni postopki, ki so bili začeti na podlagi ZFPPod, saj je zakonodajalec v celoti zavaroval interes družbenikov. Upniki so ostali brez učinkovitega pravnega sredstva in so lahko svoje terjatve zahtevali le preko inštituta spregleda pravne osebnosti po členu 8 ZGD-1, katerega predpostavke pa je izredno težko dokazati.

Upniki so vložili ustavno presojo zoper novelo zakona ZFPPod-B. V presoji njene ustavnosti je ustavno sodišče razveljavilo omenjeno spremembo ZFPPod in potrdilo prvotno stališče, ki ga je sprejelo v odločbi v zadevi številka U-I-135/00-77, da tak prenos obveznosti na aktivne družbenike ni sporen in ni v neskladju z Ustavo RS, če se nanaša na aktivne družbenike (Ivanjko, 2012, str. III).

Ustavno sodišče je ugotovilo, da je bila pomanjkljivost neposrednega obveščanja ustrezna, saj bi bila osebna vročitev nemogoča oziroma skrajno otežena.

Pojavilo se je tudi vprašanje, ali določba prvega odstavka člena 4 ZFPPod-B krši načelo varstva zaupanja, saj je retroaktivno posegla v že pridobljene pravice, torej kršitev ustavnega načela prepovedi retroaktivnosti.

Pravna varnost je zahtevala, da je Ustavno sodišče RS z odločbo U-I-117/07/-19 z dne 21. junija 2007 ugotovilo neustavnost določil ZFPPod-B, tako da je razglasilo neskladnost člena 1 in 3 z Ustavo RS ter razveljavilo člena 2 in 4 tega zakona. Do odprave te neustavnosti ni bilo mogoče začeti postopkov za uveljavitev terjatev do gospodarskih družb, ki so bile izbrisane iz sodnega registra brez likvidacije po uveljavitvi ZFPPod-B. Tudi zastaranje terjatev v tem času ni bilo v teku.

Postopke za uveljavljanje terjatev do izbranih družb po določbah četrtega in petega odstavka člena 27 ZFPPod, ki so bili ustavljeni na podlagi določil ZFPPod-B, je sodišče razveljavilo. Za sodne in upravne postopke, ki so bili začeti pred uveljavitvijo ZFPPod-B, je bilo odločeno, da se nadaljujejo in končajo po določbah ZFPPod.

ZFPPIPP v členu 442 nadomešča ureditev člena 27 ZFPPod. Nova ureditev se od ureditve v četrtem in petem odstavku člena 27 ZFPPod razlikuje v tem, da po novi ureditvi dokazno breme nosi upnik. V istem členu v sedmem odstavku je določen tudi pojem aktivnega družbenika, v kolikor gre za prenehanje družbe z izbrisom iz sodnega registra.

ZFPPIPP v sedmem poglavju ureja izbris pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije. Posebej je določena pravica upnikov, da terjajo plačilo obveznosti od t.i. aktivnih

družbenikov, ki upnikom solidarno odgovarjajo za izpolnitev teh obveznosti. Zakon podrobneje opredeljuje, da je aktivni družbenik tisti, ki je imel v zadnjih dveh letih pred prenehanjem izbrisane pravne osebe položaj njenega družbenika in ki je imel v izbrisani pravni osebi možnost vplivati na njeno upravljanje in poslovanje tako, da bi lahko dosegla, da izbrisana pravna oseba pravočasno izvede postopek stečaja (Ivanjko, 2012, str. V).

Ker so bili vsi poskusi, da se opusti prenos obveznosti izbranih družb na družbenike, neuspešni, je na pobudo Civilne iniciative izbranih podjetij poslanec v Državnem zboru RS Matevž Frangeš s skupino drugih poslancev vložil postopek za sprejem Zakona o postopkih za uveljavitev ali opustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb (v nadaljevanju ZPUOOD). Namen zakona je bil odpraviti škodljive posledice zakonodaje iz leta 1999 v obliki odpusta obveznosti (Ivanjko, 2012, str. V).

Okrožno sodišče v Ljubljani je na ustavno sodišče vložilo zahtevo za oceno ustavnosti od člena 1 do 7 ZPUOOD in predlog za začasno zadržanje izvrševanja ZPUOOD. Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti na seji 1. decembra 2012 sklenilo, da se do končne odločitve ustavnega sodišča zadrži izvrševanje drugega do četrtega odstavka člena 1 in člena 2 do 17 ZPUOOD. S tem je ustavno sodišče zadržalo uveljavljanje vseh določb razen prekinitve postopkov in razveljavitev določb ZFPPIPP, ki se nanašajo na odgovornost aktivnih družbenikov (Ivanjko, 2012, str. V).

Ustavno sodišče s sklepom z dne 1. decembra 2012 ni odločalo o izvrševanju člena 18 ZPUOOD, kar pomeni, da je zakonski spregled pravne osebnosti po členu 442 ZFPPIPP in na njegovi osnovi neomejene odgovornosti družbenikov za izbrisane družbe odpravljeno tudi v prihodnje, tako da je od 17. novembra 2011 v slovenskem pravnem redu urejen spregled pravne osebnosti družbe v skladu s členom 8 ZGD-1.

1.5 Postopek osebnega stečaja

V času trajanja postopka osebnega stečaja je poslovna sposobnost stečajnega dolžnika kot fizične osebe omejena tako, da ne more sklepati pogodb, pri čemer bi razpolagal s svojim premoženjem, ne sme najemati kreditov, posojil, dajati poroštev, odpirati transakcijskih računov, odpovedati se mora premoženjskim pravicam ipd. (Ivanjko, 2008, str. 2).

V osnovi gre pri osebnem stečaju za pravni postopek, ki naj bi omogočal prezadolženim fizičnim osebam, da iz svojega premoženja v okviru svojih možnosti poplačajo upnike hkrati in v enakih deležih, s tem da lahko v stečajnem postopku tudi predlagajo sodišču, da jih oprosti obveznosti plačila dolgov, ki niso bili poplačani iz obstoječega premoženja v stečaju (Ivanjko, 2008, str. 2).

Osebni stečaj se v procesnem smislu deli na dve fazi. Prva faza je predhodni postopek, v kateri se odloča o začetku stečajnega postopka. Druga faza je glavni stečajni postopek, kjer gre za vodenje stečajnega postopka.

1.5.1 Predhodni postopek osebnega stečaja

Predhodni postopek osebnega stečaja se začne z vložitvijo predloga za začetek postopka osebnega stečaja pri sodišču, ki je stvarno in krajevno pristojno za odločanje o tem predlogu.

Pred sprejetjem novele zakona ZFPPIPP-C je zakon določal, da je za odločanje v postopku zaradi insolventnosti nad podjetnikom pristojno okrožno sodišče, za odločanje v postopku osebnega stečaja zasebnika ali potrošnika ter stečaja zapuščine pa okrajno sodišče. Zakonodajalec je z zakonsko novelo C določil enotno stvarno pristojnost okrožnih sodišč za vse postopke zaradi insolventnosti.

Razlog za spremembo stvarne pristojnosti je tudi v tem, ker se je v preteklosti zgodilo, da je fizična oseba hkrati vložila predlog za začetek osebnega stečaja kot potrošnik na okrajno sodišče in predlog za stečaj podjetnika na okrožno sodišče. Potrošnik ob vložitvi predloga ni dolžan navesti, da ima registrirano dejavnost samostojnega podjetnika. Prihajalo je torej do situacij, ko sta bila uvedena dva postopka osebnega stečaja proti isti fizični osebi, kar pa je bilo v nasprotju z določbami ZFPPIPP. Poglavitni razlog za nejasnosti pri razlagi koncepta ureditve osebnega stečaja v ZFPPIPP je, da slednji ne sledi ločevanju med poslovnimi in osebnimi terjatvami fizične osebe, nad katero se vodi osebni stečaj, in da sta bili različni sodišči stvarno pristojni za stečaj potrošnika in podjetnika. Uvedbe obeh postopkov hkrati ni bilo mogoče preprečiti, zato je moralo sodišče, kadar je ugotovilo, da je že bil uveden postopek nad podjetnikom, predlog za uvedbo postopka nad isto osebo, potrošnikom, zavreči. Ker je zaradi deljene pristojnosti za osebni stečaj med okrajnimi sodišči prihajalo do vtisa, da gre za vsebinsko ločena postopka, je bilo najbolj smotno, da je za oba postopka pristojno isto sodišče (Murgel, 2010, str. 8).

Zakon v členu 52 določa, da je za odločanje v postopku osebnega stečaja nad podjetnikom krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima dolžnik sedež svoje dejavnosti. Za odločanje v postopku osebnega stečaja fizične osebe potrošnika pa sodišče, na območju katerega ima dolžnik svoje stalno prebivališče. Če dolžnik nima stalnega prebivališča na območju Republike Slovenije, je pristojno sodišče, na območju katerega ima dolžnik svoje začasno prebivališče. V primeru, da dolžnik nima ne stalnega ne začasnega prebivališča, prejema pa plačo ali druge stalne prejemke v Republiki Sloveniji, je krajevno pristojno tisto sodišče, na območju katerega je sedež podjetja ali osebe, ki te prejemke izplačuje.

V predhodnem stečajnem postopku sodišče odloča o tem, ali obstajajo procesne in materialnopravne predpostavke za začetek stečajnega postopka (Plavšak, 2008, str. 171).

Procesne predpostavke za začetek stečajnega postopka so:

- pasivna procesna legitimacija: nad dolžnikom, glede katerega se predlaga začetek stečajnega postopka, je dovoljeno voditi stečajni postopek,
- aktivna procesna legitimacija: predlog je vložila oseba, ki je upravičena zahtevati začetek stečajnega postopka, in
- plačilo takse in predujma za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka.

Materialnopravna predpostavka za začetek stečajnega postopka je, da je dolžnik postal insolventen (Plavšak, 2008, str. 171).

Po ZFPPIPP so upravičeni predlagatelji za začetek osebnega stečaja:

- dolžnik,
- upnik, ki verjetno izkaže svojo terjatev do dolžnika, proti kateremu predlaga začetek postopka, in okoliščino, da dolžnik zamuja s plačilom te terjatve več kot dva meseca,
- Javni jamstveni in preživitinski sklad Republike Slovenije, ki verjetno izkaže terjatve delavcev do dolžnika, proti kateremu predlaga začetek postopka, in okoliščino, da dolžnik zamuja s plačilom teh terjatev več kot dva meseca.

Postopek osebnega stečaja se vodi proti insolventnemu dolžniku. Po členu 14 ZFPPIPP dolžnik postane insolventen, kadar v daljšem obdobju ni sposoben poravnati vseh svojih obveznosti, ki so zapadle v tem obdobju. Pravimo, da dolžnik postane trajneje nelikviden. Trajnejša nelikvidnost se pojavi v naslednjih primerih:

- pri dolžniku, ki je pravna oseba, podjetnik ali zasebnik: če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega 20 odstotkov zneska njegovih obveznosti, izkazanih v letnem poročilu za zadnje poslovno leto pred zapadlostjo teh obveznosti,
- pri dolžniku, ki je potrošnik: če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega trikratnik njegove plače, nadomestil ali drugih prejemkov, ki jih prejema redno v obdobjih, ki niso daljša od dveh mesecev, ali če je nezaposlen in ne prejema nobenih drugih rednih prejemkov ter za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo obveznosti, ki presega 1.000 evrov.

Postopek osebnega stečaja je dovoljeno voditi nad premoženjem vsake fizične osebe, pri čemer se poslovna sposobnost ne zahteva, kar pomeni, da se lahko osebni stečaj vodi tudi nad mladoletnimi osebami (Klačinski, 2009, str. 1).

Predlog mora po zakonu vsebovati identifikacijske podatke o dolžniku, opis dejstev in okoliščin, iz katerih izhaja, da je dolžnik postal insolventen, in dokaze o teh dejstvih ter zahtevek, da sodišče nad dolžnikom začne stečajni postopek.

Predlagatelj osebnega stečaja mora ob vložitvi predloga plačati predujem za kritje začetnih stroškov postopka. Višina predujma je enaka znesku pavšalnega nadomestila za objave, znesku najnižjega nadomestila upravitelja v skladu s tarifo in pavšalnemu znesku za kritje drugih stroškov stečajnega postopka, ki se konča brez razdelitve upnikom. V primeru, ko je dolžnik samostojni podjetnik, znaša strošek predujma 3.375 evrov. Če pa je dolžnik fizična oseba brez dejavnosti, znaša strošek predujma 1.955 evrov.

Plačilo predujma je določeno v členu 233 ZFPPIPP. Ob uveljavitvi zakona je bilo plačilo predujma procesna predpostavka za začetek postopka osebnega stečaja. Novela ZFPPIPP-A je člen dopolnila tako, da je imel dolžnik, ki ni imel sredstev in je bil socialno ogrožen, možnost vložiti prošnjo za brezplačno pravno pomoč na sodišče, ki je lahko dolžniku odobrilo oprostitev plačila predujma za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka. Odobrena brezplačna pomoč je bremenila proračun, če pa se je izkazalo, da je unovčena stečajna masa presegla znesek predujma, se je odobrena brezplačna pomoč vrnila v proračun. Od uveljavitve novele zakona ZFPPIPP-F je dolžnik, ki vloži predlog za osebni stečaj, oproščen plačila predujma za začetek postopka osebnega stečaja. Sodišče s sklepom odloči, da se iz proračuna sodišča plača pavšalno nadomestilo za objavo oklica o začetku stečajnega postopka na Ajpesu, nadomestilo upravitelju in pavšalni znesek za kritje drugih stroškov stečajnega postopka. Če pa vloži predlog za začetek osebnega stečaja upnik, zanj oprostitev ne velja, zato mora založiti predujem za kritje začetnih stroškov osebnega stečaja. Če se izkaže, da stečajna masa presega znesek predujma, za katerega je bil dolžnik oproščen, sodišče odloči, da se znesek plačanih sredstev iz proračuna za začetne stroške stečajnega postopka vrne v dobro proračuna.

Poleg tega pa je treba predlogu predložiti tudi morebitne listinske dokaze o tem, da je dolžnik postal insolventen, poročilo o stanju dolžnikovega premoženja in predlog za odpust obveznosti. Če predlog vloži upnik, mora k predlogu za začetek postopka priložiti morebitne listinske dokaze o svoji terjatvi in zamudi z njenim plačilom ter dokaz o plačilu predujma za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka.

Če predlog vloži upnik, mora sodišče v treh delovnih dneh vročiti upnikov predlog za začetek stečajnega postopka dolžniku. Če dolžnik v 15 dneh ne ugovarja oziroma izjavi, da soglaša z upnikovim predlogom, se šteje, da je dolžnik insolventen.

Dolžnost dolžnika je, da v posebnem poročilu posreduje sodišču natančno premoženjsko stanje z izjavo, da je v poročilu navedeno vse njegovo premoženje, za katero ve, in vsi transakcijski računi. Prav tako mora v poročilu navesti podatke o skupnem mesečnem znesku plače, pokojnine ali drugih rednih prejemkih ter o njihovih izplačevalcih. Podpis na

tem poročilu mora overiti notar, razen kadar dolžnik na stečajnem naroku na sodišču prizna, da je poročilo in izjavo podpisal sam (Ivanjko, 2008, str. 2).

Pri stečaju podjetnika ali zasebnika je potrebno v poročilu ločeno navesti tisto premoženje, ki se izkazuje v njegovih poslovnih knjigah, od osebnega premoženja. Sodišče pouči dolžnika o pravnih posledicah začetka postopka osebnega stečaja in možnostih odpusta obveznosti.

1.5.2 Glavni postopek osebnega stečaja

1.5.2.1 Stranke glavnega postopka osebnega stečaja

Člen 385 ZFPPIPP določa, da so stranke glavnega postopka stečajni dolžnik, upnik, ki je v rokih, določenih z zakonom, opravil dejanja za uveljavitev terjatve v postopku osebnega stečaja, in upnik, ki je zamudil roke za izvedbo dejanj za uveljavitev terjatve v postopku osebnega stečaja, če je njegova terjatev priznana.

V postopku osebnega stečaja je stečajni dolžnik fizična oseba, proti kateri je vložen predlog pri sodišču za začetek postopka osebnega stečaja. Člen 381 ZFPPIPP določa, da je dolžnik lahko:

- fizična oseba, ki ima stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji,
- potrošnik, ki nima stalnega niti začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, prejema pa v Republiki Sloveniji plačo ali druge stalne prejemke ali pa je tukaj njegovo premoženje,
- podjetnik ali zasebnik, ki nima niti stalnega niti začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, ima pa tukaj svoj sedež.

V postopku osebnega stečaja stečajni dolžnik delno izgubi avtonomijo in se mu omeji poslovna sposobnost tako, da ne more sklepati pogodb ali opravljati drugih pravnih poslov in dejanj, katerih predmet je razpolaganje z njegovim premoženjem, ki spada v stečajno maso. Če stečajni dolžnik sklene kakšen pravni posel s premoženjem, ki spada v stečajno maso, takšen pravni posel nima pravnega učinka. Brez soglasja sodišča ne more najeti kredita, posojila ali dati poročstva, odpreti transakcijskega ali drugega denarnega računa ter se odpovedati dediščini ali drugim premoženjskim pravicam (Sodin, 2011, str. 2).

Najem kredita, posojila ali dajanje poročstva, odprtje novega transakcijskega ali drugega denarnega računa ali odpoved dediščini ali drugim premoženjskim pravicam po začetku stečajnega postopka so torej v vsakem primeru brez pravnega učinka, če stečajni dolžnik za tak posel ali dejanje nima soglasja sodišča. V zvezi s temi pravnimi posli ali pravnimi dejanji se nihče ne more sklicevati, da ni vedel, niti mogel vedeti za začetek stečajnega

postopka. Kdorkoli bo sklepal take posle s fizičnimi osebami, bo moral pred njihovo sklenitvijo preveriti, ali zoper te morda ni začel stečajni postopek (Balažic, 2008, str. 19).

Stranka glavnega postopka je lahko tudi upnik, ki je pravočasno izvedel dejanja za uveljavitev svoje terjatve. To je upnik, ki pravočasno prijavi svojo terjatev do stečajnega dolžnika. Roki za prijavo terjatev v stečajnem postopku so opredeljeni v členu 59 ZFPPIPP, ki pravi, da mora upnik prijaviti svojo terjatev v treh mesecih po objavi oklica o začetku stečajnega postopka.

Upnike delimo glede na vrsto terjatev na ločitvene in izločitvene. Ločitveni upniki imajo ločitveno pravico na premoženju dolžnika, to pomeni, da imajo prednost pred poplačilom terjatev drugih upnikov. Ločitveni upniki bodo poplačani pred drugimi upniki, saj so terjatev zavarovali z zastavno pravico. Nezavarovane terjatve delimo na prednostne, podrejene in navadne terjatve.

Upniki prijavljajo v postopku osebnega stečaja svoje terjatve do stečajnega dolžnika, ki so nastale do začetka stečajnega postopka, razen tistih, za katere zakon določa, da se ne prijavijo. Ne prijavljajo se tako imenovane prednostne terjatve (Breznik, 2008, str. 13).

Po prvem odstavku člena 21 ZFPPIPP sodijo v sklop prednostih terjatev:

1. plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom postopka zaradi insolventnosti;
2. odškodnine za poškodbe, ki so povezane z delom pri dolžniku, in poklicne bolezni;
3. neizplačane odpravnine za prenehanje delovnega razmerja pred začetkom stečajnega postopka, ki zaposlenim pripadajo po zakonu, ki ureja delovna razmerja, vendar največ v višini odpravnine, določene za delavca, ki mu delodajalec odpove pogodbo o zaposlitvi iz poslovnih razlogov;
4. plače in nadomestila plač delavcem, katerih delo zaradi začetka stečajnega postopka postane nepotrebno, za obdobje od začetka stečajnega postopka do poteka odpovednega roka;
5. odpravnine delavcem, ki jim je upravitelj odpovedal pogodbo o zaposlitvi, ker je njihovo delo zaradi začetka stečajnega postopka ali med postopkom postalo nepotrebno;
6. davki in prispevki, ki jih mora izplačevalec obračunati ali plačati hkrati z izplačili 1., 3., 4. in 5. točke;
7. nadomestilo za neizrabljen letni dopust za tekoče koledarsko leto;
8. terjatve do stečajnega dolžnika na podlagi zakonite preživnine, odškodnine za škodo nastalo zaradi zmanjšanja življenjskih aktivnosti ali zmanjšanja ali izgube delovne zmožnosti ter odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal.

Drugače od stečajnega postopka začetega nad pravno osebo, kjer terjatev v razmerju do stečajnega dolžnika preneha, če je upnik zamudil rok za prijavo terjatve, terjatev upnika do stečajnega dolžnika v postopku osebnega stečaja ne preneha. V tem primeru je stranka glavnega postopka upnik, ki ni pravočasno izvedel dejanja za uveljavitev svoje terjatve.

Člen 392 ZFPPIPP določa, da mora za preizkus terjatev, ki so bile prijavljene po preteku roka, določenega v členu 59 ZFPPIPP, upravitelj v enem mesecu po preteku naslednjih obdobjih izdelati:

- prvi dodatni osnovni seznam glede terjatev do konca prvega koledarskega polletja po poteku tega roka,
- naslednje dodatne osnovne seznime glede terjatev, prijavljenih v vsakem naslednjem koledarskem polletju.

Naknadno prijavljanje terjatev je v postopku osebnega stečaja povzročalo precejšnjo zmedo. Ker je bilo lahko v obravnavani zadevi več objavljenih osnovnih seznamov, je bilo to za upnike nepregledno. V skladu s tretjo novelo zakona ZFPPIPP-C lahko upravitelj počaka z izdelavo seznama do konca prvega koledarskega polletja in ne izdeluje dodatnega osnovnega seznama za vsako poznejšo prijavljeno terjatev posebej. Tako pravilo pomeni v postopku večjo preglednost in manj možnosti, da upnik zaradi velikega števila objavljenih seznamov spregleda objavo, ki je za uveljavitev njegove pravice pomembna (Vodopivec, 2001, str. 12).

Upnik, ki je zamudil rok za prijavo terjatve v postopku osebnega stečaja, pridobi položaj stranke v primeru (Plavšak, 2008, str. 281):

- če je njegova terjatev priznana v postopku preizkusa terjatev – ko postane pravnomočen sklep o preizkusu terjatev,
- če je njegova terjatev prerekana in ne temelji na izvršilnem naslovu – ko postane pravnomočna sodba, s katero je ugodeno njegovemu zahtevku za ugotovitev obstoja te terjatve,
- če je njegova terjatev prerekana in temelji na izvršilnem naslovu – bodisi ko poteče enomesečni rok za vložitev tožbe za ugotovitev njenega neobstoja, če tožba v tem roku ni vložena, bodisi ko postane pravnomočna sodba, s katero je bil zavržen tožbeni zahtevk za ugotovitev njenega obstoja.

1.5.2.2 Stečajni upravitelj

Sodišče pri postopku osebnega stečaja imenuje stečajnega upravitelja, ki nadzoruje premoženjsko stanje dolžnika in ki mu mora dolžnik sporočati vse morebitne spremembe, dodatno pa mu mora posredovati tudi obvestilo o poslih, ki jih je sklepal v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja (Sodin, 2011, str. 2).

Člen 97 ZFPPIPP opredeljuje, da je upravitelj organ postopka zaradi insolventnosti, ki v postopku opravlja svoje pristojnosti in naloge, ki jih zakon določa, zaradi varovanja in uresničitve interesov upnikov. Stečajni upravitelj vodi posle insolventnega dolžnika in ga zastopa:

- pri procesnih in drugih pravnih dejanjih v zvezi s preizkusom terjatev ter ločitvenih in izločitvenih pravic,
- pri procesnih in drugih dejanjih v zvezi z izpodbijanjem pravnih dejanj insolventnega dolžnika,
- pri pravnih poslih in drugih dejanjih, potrebnih za unovčitev stečajne mase,
- pri uresničevanju odstopnih in drugih pravic, ki jih pridobi insolventni dolžnik kot pravne posledice začetka stečajnega postopka,
- pri drugih pravnih poslih, ki jih insolventni dolžnik lahko izvede v skladu s tem zakonom.

Upravitelj mora svoje delo opravljati profesionalno, vestno in pošteno. S tem namenom je Zbornica upraviteljev Slovenije na svoji skupščini dne 14. februarja 2013 sprejela Kodeks etike upraviteljev. V kodeksu so opredeljena visoka načela in pravila, po katerih naj bi se upravitelji ravнали. Upravitelj mora pri svojem delu upoštevati pravila lepega vedenja, spoštovati človekovo dostojanstvo in ohranjati visoko kulturo komuniciranja. Delovati mora neodvisno ter spoštovati resnico in zakonitost. Stečajni upravitelj mora varovati in uresničevati interese upnikov, spoštovati načela insolvenčnega prava ter se stalno izpopolnjevati in izobraževati. Prav tako mora krepiti kolegialnost in poklicno solidarnost do drugih upraviteljev.

Upravitelj mora za vsako koledarsko trimesečje pripraviti poročilo o poteku postopka, t.i. redno poročilo. Poleg rednih poročil mora stečajni upravitelj na zahtevo sodišča ali upniškega odbora predložiti tudi izredno poročilo o posamezni zadevi, ki je pomembna za uresničitev interesov upnikov v postopku.

Navodila za delo stečajnega upravitelja daje sodnik, ki vodi postopek. Ta pravila so za stečajnega upravitelja obvezujoča. Upravitelj je upnikom za čas postopka odgovoren za škodo, ki jim jo povzroči s kršitvijo svojih obveznosti.

Člen 103 ZFPPIPP opredeljuje nagrado, ki jo dobi stečajni upravitelj za svoje delo. Nagrada vključuje:

- nadomestilo za prevzem prostorov, premoženja in poslov stečajnega dolžnika ter za izdelavo otvoritvenega poročila,
- nadomestilo za preizkus terjatev, ki se določi v sorazmerju s številom pravočasno prijavljenih terjatev,

- nadomestilo za unovčenje stečajne mase in razdelitev splošne ali posebne stečajne mase, ki se določi v sorazmerju z višino zneska, ki je predmet razdelitve,
- druga nadomestila, ki so potrebna za izvedbo nalog upravitelja v postopku zaradi insolventnosti.

Nagrada upravitelja ne vključuje:

- računovodskih storitev v zvezi z vodenjem poslovnih knjig in sestavljanjem računovodskih izkazov in davčnih obračunov v stečajnem postopku,
- storitev pooblaščenih ocenjevalcev vrednosti,
- posredniških storitev pri prodaji premoženja na borznem ali drugem organiziranem trgu,
- storitev arhiviranja dokumentacije v skladu s predpisi o arhiviranju,
- drugih storitev, za katere je potrebno posebno strokovno znanje s področij, ki niso predmet strokovnega izpita za opravljanje funkcije upravitelja.

Upravitelj je lahko oseba, ki ima veljavno dovoljenje za opravljanje funkcije upravitelja v postopkih zaradi insolventnosti in prisilne likvidacije. Dovoljenje izda minister za pravosodje, ki pa ga lahko upravitelju tudi odvzame, če ugotovi, da upravitelj krši oziroma ne izpolnjuje več pogojev, ki so potrebni za pridobitev dovoljenja. Pogoji, ki jih mora oseba izpolnjevati, da dovoljenje pridobi, so določeni v členu 108 ZFPPIPP:

- državljanstvo Republike Slovenije oziroma članice Evropske unije,
- poslovna in zdravstvena zmožnost,
- visokošolska stopnja izobrazbe prve stopnje,
- delovne izkušnje pri opravljanju del z visokošolsko izobrazbo,
- sklenjeno zavarovanje odgovornosti,
- opravljen strokovni izpit za opravljanje funkcije upravitelja,
- podana izjava ministru, da bo delo opravljala vestno in odgovorno.

Z novelo zakona ZFPPIPP-C je bil na novo urejen postopek imenovanja upravitelja v postopku insolventnosti. Člen 111 ZFPPIPP v petem odstavku določa, da mora sodišče za stečajnega upravitelja imenovati vsakič drugo osebo s seznama izbranih upraviteljev posameznega okrožnega sodišča po vrstnem redu zaporedne številke pridobitve dovoljenja za opravljanje funkcije upravitelja. Vrstni red imenovanja upraviteljev se vodi ločeno za postopke insolventnosti nad pravno osebo ter za postopke osebnih stečajev in stečajev zapuščin.

Ministrstvo za pravosodje je dolžno po členu 110 zakona seznam upraviteljev objaviti na spletni strani Agencije RS za javnopravne evidence in storitve.

Stečajni upravitelj ima po zakonu pravico poizvedovati o premoženjskem stanju dolžnika, zakonca dolžnika ali osebe, s katero dolžnik živi v partnerski skupnosti, v vseh zbirkah podatkov (Sodin, 2011, str. 2).

Stečajni upravitelj je skrbnik dolžnikovega premoženja za potrebe poplačila upnikov in izvaja dejanja, potrebna za unovčitev premoženja in poplačila upnikov. Med preizkusnim obdobjem stečajni upravitelj dodatno nadzoruje delovanje in tudi obnašanje stečajnega dolžnika. Slednje zahteva tudi miselni preskok pri stečajnih upraviteljih in povečan angažma. Kakšen bo ta nadzor upraviteljev, bo pokazala praksa (Šlamberger, 2008c, str. 71).

Upravitelj je lahko na zahtevo upniškega odbora, upnika ali upravitelja v postopku razrešen. Razlogi za razrešitev so lahko kršenje obveznosti upravitelja v postopku, odvzem dovoljenja za opravljanje funkcije upravitelja, če zaradi bolezni, delovne nezmožnosti ali smrti te funkcije ne more več opravljati ali če tako odloči večina upnikov.

1.5.2.3 Fiduciarni denarni račun upravitelja

To je transakcijski račun, odprt pri poslovni banki s posebnim statusom. Lastnik transakcijskega računa je stečajni upravitelj. Za vsak postopek osebnega stečaja upravitelj odpre drug fiduciarni račun. Stečajni upravitelj dobi popoln pregled nad finančnimi sredstvi posameznega dolžnika.

Sredstva na fiduciarnem računu se vodijo kot denarna sredstva na vpogled, tako se tudi obrestujejo in so last oseb, ki so sredstva vplačala (deponentov), oziroma upravičencev.

V postopku osebnega stečaja dolžnika zastopa upravitelj. Upravitelj mora naslednji delovni dan po začetku postopka osebnega stečaja odpreti fiduciarni denarni račun, prek katerega sme upravitelj sprejemati samo vplačila na podlagi unovčenja in upravljanja stečajne mase in opravljati samo izplačila za stroške postopka osebnega stečaja in plačilo terjatev upnikov.

Po določbi člena 394 ZFPPIPP sodišče s sklepom o začetku stečajnega postopka ali s posebnim sklepom (sklep o zasegu denarnega dobroimetja) ugotovi, da denarno dobroimetje na dolžnikovem računu spada v stečajno maso (razen v obsegu, v katerem je iz nje izvzeto), in naloži izvajalcu plačilnega prometa, da ga v treh delovnih dneh po prejemu sklepa prenese na fiduciarni račun, na katerega mora potem prenašati tudi nadaljnje prilive, ki prispejo na že prej obstoječi račun, in sicer naslednji delovni dan po njihovem prispetju (Balažic, 2008, str. 19).

Upravitelj naloži delodajalcu oziroma izplačevalcu pokojnine, da se morajo osebni prejemki izplačevati na fiduciarni račun upravitelja, razen tistega dela, ki ga ni možno rubiti (Ivanjko, 2008, str. 2).

1.5.2.4 Stečajna masa

Stečajna masa je premoženje stečajnega dolžnika, ki se v stečajnem postopku unovči za kritje stroškov postopka in plačilo terjatev upnikov. V členih 224 in 389 ZFPPIPP je določeno, da v stečajno maso spada:

- premoženje stečajnega dolžnika ob začetku stečajnega postopka,
- vse premoženje, doseženo z unovčenjem in upravljanjem stečajne mase ter izpodbijanjem pravnih dejanj stečajnega dolžnika,
- premoženje, doseženo z nadaljevanjem poslovanja, če stečajni dolžnik v skladu s tem zakonom nadaljuje poslovanje po začetku stečajnega postopka,
- plača in drugi prejemki, ki jih dolžnik pridobi med postopkom osebnega stečaja, razen prejemkov, ki so po zakonu izvzeti iz stečajne mase ali spadajo v stečajno maso v omejenem znesku,
- premoženje, ki ga stečajni dolžnik pridobi na podlagi dedovanja ali na drugi podlagi med postopkom osebnega stečaja.

Premoženje, katerega imetnik je stečajni dolžnik ob začetku stečajnega postopka, ne obsega samo lastninske pravice na stvareh, temveč tudi druge premoženjske pravice, katerih imetnik je stečajni dolžnik. Premoženjska pravica je vsaka pravica, ki ima objektivno določljivo ekonomsko vrednost, torej katere vrednost je mogoče izraziti v denarju. Premoženjske pravice so (Plavšak, 2008, str. 166):

- stvarne pravice,
- obligacijske pravice,
- korporacijske pravice,
- vrednostni papirji,
- pravice intelektualne lastnine.

Upravitelj mora dobiti oceno o vrednosti nepremičnega premoženja od pooblaščenega ocenjevalca in na podlagi te ocene proda nepremične stvari, ki spadajo v stečajno maso. Posebna pravila veljajo za stanovanje ali družinsko stanovanjsko hišo, v kateri stanuje dolžnik. Dolžnik se mora po sklepu sodišča v treh mesecih izseliti iz stanovanja oziroma stanovanjske hiše in nepremičnino izročiti upravitelju. Če se prostovoljno ne izseli, velja sklep sodišča kot izvršilni naslov za dolžnika in tudi za osebe, ki skupaj z dolžnikom uporabljajo to stanovanje oziroma stanovanjsko hišo. Tako zbrano premoženje v stečajni masi upravitelj unovči in razdeli med upnike v sorazmernem delu (Ivanjko, 2008, str. 2).

Pričakovati je, da bo v osebnem stečaju glavni vir stečajne mase izkupiček od prodaje nepremičnega premoženja stečajnega dolžnika. V večini primerov bo to stanovanje ali družinska hiša. Nepremično premoženje dolžnika bo zastavljeno in obremenjeno s hipotekami več upnikov. V tem primeru bo izkupiček posebna stečajna masa za poplačilo ločitvenih upnikov. Poseben položaj ima v takem primeru dolžnikov zakonec. Zakonec ima praviloma izločitveni zahtevek in s tem predkupno pravico na nepremičnini. Zakonec bo tako užival položaj zakonitega predkupnega upravičenca v postopku prodaje (Šlamberger, 2009, str. 10).

Stečajni upravitelj bo moral to dejstvo upoštevati. Če se bo nepremičnina prodala na javni dražbi, bo moral predkupnega upravičenca hkrati z objavo razpisa dražbe:

- obvestiti o dražbi,
- opozoriti na pogoje za uveljavitev predkupne pravice in da bo predkupna pravica prenehala, če je ne uveljavi tako, kot je določeno v zakonu, ter
- mu ponuditi sklenitev prodajne pogodbe po ceni, ki jo je kot najvišjo ponudil zadnji dražitelj.

Predkupni upravičenec bo lahko uveljavil predkupno pravico le tako, da bo plačal varščino za udeležbo na dražbi, kjer bo moral izjaviti, da uveljavlja predkupno pravico, podpisati prodajno pogodbo in plačati vso kupnino v 15 dneh po sklenitvi prodajne pogodbe (Šlamberger, 2009, str. 10).

Če pa se nepremičnina prodaja na podlagi zbiranja ponudb ali neposrednih pogajanj, mora stečajni upravitelj predkupnemu upravičencu poslati besedilo pogodbe s smiselno enako vsebino, kot jo ima pogodba, ki jo je poslal ponudniku, ki je uspel v postopku zbiranja ponudb, ali jo je sklenil s kupcem na podlagi neposrednih pogajanj. Prav tako ga morapozvati, naj mu v 15 dneh po prejemu vrne podpisan izvod pogodbe in plača celotno kupnino v skladu s pogodbo (Šlamberger, 2009, str. 10).

Drugače od individualne izvršbe, kjer se nepremičnina prodaja zasedena, se v postopku osebnega stečaja teži k prodaji proste nepremičnine.

Pri osebnem stečaju ima pooblastilo za oceno vrednosti stečajni upravitelj, kadar gre za premičnine, razen za umetniške predmete in druge dragocenosti, za katere je še vedno obvezan k oceni pritegniti pooblaščenega cenilca. Ureditev, po kateri cenitev opravi kar upravitelj sam, je pri osebnem stečaju smiselna. Predvideva se, da dolžnik ne bo imel toliko premoženja kot sicer pravna oseba, saj bo nenazadnje velik del premoženja izključen iz stečajne mase kot nerubljivi predmeti ali pa bo obremenjen s hipotekami. Hkrati bo takšna cenitev stroškovno ugodnejša in hitrejša, kot bi bila cenitev pooblaščenega cenilca (Šlamberger, 2008c, str. 67).

V stečajno maso spada tudi premoženje, ki ga pridobi stečajni dolžnik med trajanjem stečajnega postopka. Posamezni pravni temelji pridobitve tega premoženja so skupni vsem stečajnim dolžnikom, drugi pa so odvisni od pravnoorganizacijske oblike in drugih značilnosti stečajnega dolžnika. Med premoženje, ki ga pridobi stečajni dolžnik med trajanjem stečajnega postopka, spada (Plavšak, 2008, str. 167):

- Premoženje z doseženjem unovčenja stečajne mase. Gre za denarno dobroimetje in drugo premoženje, ki ga stečajni dolžnik pridobi na podlagi prodaje svojega premoženja, izterjave svojih terjatev in drugega pravnega posla za uresničitev svojih premoženjskih pravic.
- Premoženje, doseženo z upravljanjem stečajne mase. Sem spadajo najemnine, obresti in drugi donosi, ki jih stečajni dolžnik pridobi na podlagi oddaje svojega premoženja v najem in nalaganja svojega dobroimetja.
- V stečajno maso vsakega dolžnika spada tudi premoženje, ki se doseže z uveljavitvijo zahtevkov na podlagi izpodbijanja pravnih dejanj stečajnega dolžnika.
- Če ima dolžnik položaj podjetnika in v skladu z ZFPPIPP nadaljuje poslovanje, spada v njegovo stečajno maso tudi premoženje, doseženo z nadaljevanjem poslovanja.
- Plača in drugi prejemki, ki jih dolžnik pridobi med postopkom osebnega stečaja, razen prejemkov, ki so po ZFPPIPP izvzeti iz stečajne mase ali spadajo v stečajno maso v omejenem znesku.
- Premoženje, ki ga stečajni dolžnik pridobi na podlagi dedovanja ali na drugi podlagi med postopkom osebnega stečaja.

V postopku osebnega stečaja obstajajo omejitve, kateri predmeti so izvzeti iz stečajne mase. Ti predmeti so opredeljeni v ZIZ in so nujni za opravljanje življenjskih funkcij potrošnika. Prav tako v postopku osebnega stečaja obstajajo omejitve, zaradi katerih v stečajno maso ne spada celotni osebni dohodek dolžnika. To so prejemki na podlagi plače, nadomestila plače, odškodnine zaradi izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti, zaradičasne brezposelnosti ter plačila za delo obsojencev v kazenskih zavodih, tako da dolžniku ostane znesek v višini minimalne plače, zmanjšane za plačilo davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost. Če stečajni dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, mora dolžniku ostati višina prejemka, ki ga določa zakon, ki ureja socialno varstvo, za dodelitev denarne socialne pomoči (ZFPPIPP, člen 389).

Za prejemke, ki gredo pri osebnem stečaju v stečajno maso v omejenem znesku, se smiselno uporablja drugi in tretji odstavek člena 102 ZIZ. Drugi odstavek pravi, da je na prejemke vojnih in mirovni vojaških invalidov iz invalidnine, ortopedskega dodatka in invalidskega dodatka mogoče seči z izvršbo samo za terjatve iz zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, in sicer do polovice teh prejemkov. Tretji odstavek pa pravi, da je na prejemke iz pogodbe o dosmrtnem preživljanju in dosmrtni renti ter na prejemke iz pogodbe o življenjskem zavarovanju

mogoče seči z izvršbo le toliko, kolikor presegajo stalno najvišjo socialno dajatev po zakonu, ki ureja socialnovarstvene dajatve.

Stečajni upravitelj si mora ves čas postopka prizadevati, da kar se da najbolje unovči stečajno maso oziroma le-to še poveča. Zato v postopku osebnega stečaja upravitelj lahko izpodbija pravne posle dolžnika, ki jih je sklepal zadnja tri leta pred uvedbo postopka, če je s tem zmanjšal svoje premoženje v dobro osebe, ki ima v razmerju do njega položaj ožje povezane osebe, npr. za odtujitev premoženja zakoncu, bratu, sestri ali drugim sorodnikom, da bi se preprečil rubež upnikov (Ivanjko, 2008, str. 2).

Stečajno maso sestavljajo splošna in posebne stečajne mase. V splošno stečajno maso spada vse premoženje stečajnega dolžnika razen premoženja, ki spada v posebne stečajne mase. To je premoženje, ki ni predmet nobene ločitvene pravice. Namenjena je plačilu nezavarovanih terjatev upnikov. Posebna stečajna masa je premoženje, ki je predmet ločitvene pravice, ali dobroimetje, pridobljeno z unovčenjem premoženja, na katerem je ločitvena pravica. Za vsako premoženje, ki je predmet ločitvene pravice, je treba oblikovati posebno stečajno maso. Tako premoženje je potrebno voditi in upravljati ločeno od premoženja, ki spada v splošno stečajno maso, in premoženja, ki spada v druge posebne stečajne mase.

V členu 282 ZFPPIPP zakonodajalec določa, da imajo tisti upniki, ki imajo po splošnih pravilih pravico do zunajsodne prodaje obremenjenega premoženja, v stečajnem postopku še vedno pravico do takšne realizacije ločitvene pravice, to pa pomeni tudi manj dela za stečajnega upravitelja.

Unovčeni del stečajne mase je razdelitvena masa, ki je namenjena za plačilo terjatev upnikov. Razdelitvena masa nastaja, ko se unovčuje premoženje, ki spada v stečajno maso. Denarno dobroimetje, ki se pridobi z unovčenjem premoženja, ki spada v stečajno maso, se uporabi za kritje stroškov stečajnega postopka, del unovčene stečajne mase, ki ostane po kritju stroškov stečajnega postopka, pa je namenjen plačilu terjatev upnikov (Plavšak, 2008, str. 168).

Razdelitveno maso lahko ponazorimo z enačbo (Plavšak, 2008, str. 168):

$$\text{razdelitvena masa} = \text{unovčena stečajna masa} - \text{stroški stečajnega postopka} \quad (1)$$

Tako kot ločimo splošno in posebno stečajno maso, ločimo tudi »splošno« in »posebno« razdelitveno maso. Splošna razdelitvena masa je denar, pridobljen z unovčenjem splošne stečajne mase, zmanjšan za stroške stečajnega postopka. Posebna razdelitvena masa je denarno dobroimetje, pridobljeno z unovčenjem posebne stečajne mase, zmanjšan za stroške v zvezi s tem unovčenjem.

Posebno razdelitveno maso lahko ponazorimo z enačbo (Plavšak, 2008, str. 168):

$$\text{posebna razdelitvena masa} = \text{unovčena posebna stečajna masa} - \text{stroški unovčenja} \quad (2)$$

Člen 226 ZFPPIPP v četrtem odstavku določa, kateri stroški imajo značilnost stroškov v zvezi z unovčenjem posebne stečajne mase in se odštevajo pri izračunu posebne razdelitvene mase:

- stroški ocene vrednosti stanovanja, ki spada v posebno stečajno maso, in stroški izvedbe njegove prodaje,
- davek na promet nepremičnin ali drug davek ali obvezna dajatev, ki jo je treba plačati pri prodaji,
- sorazmerni del nadomestila upravitelju, ki se določi v sorazmerju z višino zneska, ki je predmet razdelitve stečajne mase,
- če je predmet posebne stečajne mase onesnažena premočnina ali nepremičnina: stroški predpisanega ravnanja z odpadki, ki bremenijo stečajnega dolžnika po predpisih o varstvu okolja,
- sorazmerni del splošnih stroškov stečajnega postopka, kot so nadomestila upravitelju za izdelavo otvoritvenega poročila, drugih stroškov v zvezi z izdelavo računovodskih izkazov in če je splošna stečajna masa neznatne vrednosti, tudi stroškov arhiviranja in drugih stroškov v zvezi s končanjem stečajnega postopka.

Denarno dobroimetje, pridobljeno z unovčenjem splošne stečajne mase, zmanjšano za stroške stečajnega postopka, razen stroškov, ki se krijejo iz posebnih stečajnih mas, je splošna razdelitvena masa.

Splošno razdelitveno maso lahko ponazorimo z enačbo (Plavšak, 2008, str. 168):

$$\text{splošna razdelitvena masa} = \text{unovčena splošna stečajna masa} - \text{stroški stečajnega postopka} \quad (3)$$

Če se za plačilo ločitvene pravice ne porabi celotna posebna razdelitvena masa, se neporabljeni del posebne razdelitvene mase prenese v splošno razdelitveno maso. Če preneha ločitvena pravica ali terjatev, zavarovana s to ločitveno pravico (vendar ne na podlagi plačila), se celotna posebna razdelitvena masa prenese v splošno razdelitveno maso.

Stečajni upravitelj lahko proda premoženje stečajnega dolžnika samo na podlagi javne dražbe ali zavezujočega zbiranja ponudb. Javna dražba je javno povabilo k dajanju ponudb, s katerim se stečajni dolžnik zaveže, da bo sklenil prodajno pogodbo s tistim dražiteljem, ki bo na dražbi z zviševanjem izklicne cene ponudil najvišjo ceno ali prvi dal ponudbo za ceno v posameznem koraku dražbe pri javni dražbi z zviševanjem izklicne cene. Če sta

javna dražba ali postopek zavezujočega zbiranja ponudb za prodajo premoženja neuspešna, se lahko pogodba o prodaji premoženja sklene tudi z neposrednimi pogajanjmi s kupcem, ki je oddal ponudbo v postopku nezavezujočega zbiranja ponudb pred začetkom neposrednih pogajanj.

Na predlog stečajnega upravitelja in na podlagi mnenja upniškega odbora sodišče izda sklep o prodaji premoženja. Prodaje premoženja ni dovoljeno začeti pred pravnomočnostjo sklepa o začetku stečajnega postopka. Sodišče s sklepom o prodaji premoženja določi način prodaje, izklicno ceno pri javni dražbi ali izhodiščno ceno pri zavezujočem zbiranju ponudb ter znesek varščine.

Če sodišče odloči, da se premoženje prodaja na podlagi javne dražbe, mora stečajni upravitelj v osmih dneh po pravnomočnosti sodišču predložiti razpis javne dražbe. Člen 334 ZFPPIPP določa, da se o poteku dražbe vodi zapisnik. Po koncu dražbe voditelj dražbe razglasi dražitelja, ki je na dražbi uspel, in ga obvesti o času sklenitve pisne pogodbe, ki ne sme biti pozneje kot tri delovne dni po koncu dražbe. Pogodbo o prodaji premoženja podpišeta stečajni upravitelj in dražitelj, ki je na dražbi uspel. Če dražitelj pogodbe ne podpiše, mora stečajnemu dolžniku plačati pogodbeno kazen za neizpolnitev obveznosti v višini zneska varščine.

Če sodišče odloči, da se prodaja premoženja opravi na podlagi javnega zbiranja ponudb, upravitelj v osmih dneh po pravnomočnosti sklepa sodišča predloži vabilo k dajanju ponudb zaradi javne objave. Po končanem postopku zbiranja ponudb mora upravitelj ponudnike obvestiti o izidu. Upravitelj mora ponudniku, ki je uspel v postopku javnega zbiranja ponudb, hkrati z obvestilom o izidu poslati tudi besedilo pogodbe in ga pozvati, da mu podpisan izvod pogodbe vrne v treh delovnih dneh po prejemu. Če podpisanega izvoda pogodbe ne vrne, mora stečajnemu dolžniku plačati pogodbeno kazen za neizpolnitev obveznosti v višini zneska varščine.

Rok za plačilo kupnine ne sme biti daljši od treh mesecev po sklenitvi prodajne pogodbe. Če kupec zamuja s plačilom kupnine za več kot 15 dni, lahko stečajni dolžnik odstopi od prodajne pogodbe. Dokler kupec ne plača celotne kupnine, mu stečajni upravitelj ne sme izročiti lastniške posesti prodanega premoženja.

Vrstni red poplačila terjatev iz splošne razdelilne mase je takšen, da se najprej poplačajo prednostne terjatve, nato navadne terjatve in zadnje še podrejene terjatve. Dokler se terjatve predhodnega reda ne poplačajo v celoti, ni dovoljeno začeti plačevati terjatev poznejšega reda. Če premoženje ne zadošča poplačilu vseh terjatev v posameznem redu, se te terjatve poplačajo v deležu, ki se izračuna kot razmerje med zneskom razpoložljive razdelitvene mase in skupnim zneskom vseh terjatev tega vrstnega reda. Razdelitev splošne razdelitvene mase za poplačilo terjatev je več, prva se opravi, ko razdelitvena masa zadošča za polovico plačila zneska terjatev. Deli se na prednostno razdelitev, ki je

namenjena razdelitvi splošne razdelitvene mase za poplačilo prednostnih terjatev, in splošno razdelitev, iz katere se poplačajo navadne in podrejene terjatve.

Člen 371 določa, da se pri razdelitvi posamezne posebne razdelitvene mase upošteva terjatev, zavarovana z ločitveno pravico na premoženju, ki spada v to posebno razdelitveno maso, če sta bili terjatev in ločitvena pravica v stečajnem postopku pravočasno prijavljeni. Če je premoženje, ki spada v posamezno posebno razdelitveno maso, predmet več ločitvenih pravic, se terjatve, zavarovane s temi ločitvenimi pravicami, plačajo po vrstnem redu pridobitve ločitvenih pravic tako, da se terjatev, zavarovana z ločitveno pravico poznejšega vrstnega reda, plača iz dela posebne razdelitvene mase, ki ostane po plačilu celotnega zneska terjatve, zavarovane z ločitveno pravico predhodnega vrstnega reda.

Odprtih ostaja kar nekaj vprašanj glede stečajne mase. Pogosto je premoženje dolžnika zelo malo, če v premoženju dolžnika niso vozila, plovila ali drugi predmeti večje vrednosti. Hkrati lahko dolžnik v popisu premoženja pozabi navesti vse premoženjske vrednosti. Ker so iz osebnega stečaja izvzeti nekateri prejemki, kot so štipendije, nad povprečnim študentom sploh ne bo mogoče voditi osebnega stečaja, še manj bodo lahko upniki pričakovali poplačilo v preizkusnem obdobju, če dolžnik ne bo imel rednega dohodka. Enako velja za zaposlene, katerih zneski plač ne dosegajo minimalnih zneskov in so tako izvzeti iz stečajne mase. Ker je pretežni del dolžnikovih prejemkov namenjen upnikom, kar v praksi sili dolžnike k skrivanju prejemkov in delu na črno, upravitelj dolžnika težko nadzira. Naša ureditev ne pozna bonitet, ki bi spodbudile dolžnika k pospešenemu plačilu (Šlamberger, 2008c, str. 70).

1.5.3 Končanje postopka osebnega stečaja

Stečajni postopek se lahko konča šele, ko je unovčeno vse premoženje stečajnega dolžnika in opravljena razdelitev upnikom. Če stečajni dolžnik prejema stalne prejemke, postopka osebnega stečaja ni mogoče končati (Plavšak, 2008, str. 287).

Postopek osebnega stečaja sodišče konča z izdajo sklepa o končanju postopka osebnega stečaja, v katerem odloči, katere terjatve upnikov, ki so bile prijavljene v postopku osebnega stečaja, so priznane, in o znesku teh terjatev, ki v postopku osebnega stečaja ni bil poplačan. Stečajnemu dolžniku sodišče naloži, da plača neplačani del teh terjatev, ki so navedene v sklepu. Upravitelj mora v enem mesecu po opravljeni končni razdelitvi sodišču predložiti končno poročilo. To poleg podatkov, ki jih mora vsebovati redno poročilo, vključuje še skupni znesek unovčene stečajne mase, končni delež plačila terjatev upnikov, predlog stečajnega upravitelja za odmero zadnjega dela nagrade za njegovo delo in izjavo, da je izvedel vsa dejanja, ki jih je bilo treba opraviti v stečajnem postopku v skladu z zakonom.

Sodišče na podlagi končnega poročila upravitelja odloči o odmeri nagrade za stečajnega upravitelja in izda sklep o končanju stečajnega postopka. Sodišče s sklepom odloči, da se stečajni postopek konča, in razreši upravitelja. Poleg tega člen 396 ZFPPIPP določa, da sodišče odloči, katere terjatve upnikov, ki so bile prijavljene v postopku osebnega stečaja, so priznane, in o znesku teh terjatev, ki v postopku osebnega stečaja ni bil plačan. Stečajnemu dolžniku naloži, da plača neplačani del terjatev.

Člen 382 ZFPPIPP v drugem odstavku določa, da neplačane terjatve po poplačilu iz razdelitvene mase ne prenehajo in jih lahko upniki uveljavljajo proti stečajnemu dolžniku tudi po koncu stečajnega postopka. Enako velja tudi za samostojne podjetnike: če podjetnik ne predlaga razbremenitev dolgov, ostaja še naprej zavezan za stare podjetniške dolgove.

Seznam neplačanih priznanih terjatev je del upraviteljevega končnega poročila in je sestavni del izreka sklepa o končanju postopka osebnega stečaja. Pravnomočni sklep o končanju postopka osebnega stečaja je tako izvršilni naslov za izterjavo neplačanih priznanih terjatev (ZFPPIPP, člen 396).

Lahko pa stečajni dolžnik izkoristi še eno možnost, ki mu je dana v postopku osebnega stečaja. Pred zaključkom postopka osebnega stečaja lahko vloži predlog za odpust svojih obveznosti, ki so nastale do začetka postopka osebnega stečaja.

1.5.4 Osebni stečaj potrošnika

Postopek osebnega stečaja za potrošnika je leta 2008 uvedel novi ZFPPIPP. Pred uveljavitvijo zakona potrošnik ni imel nikakršnega pravnega sredstva, ki bi mu omogočal razbremenitev dolgov in nov začetek.

Osebni stečaj se vodi le proti insolventnemu dolžniku. ZFPPIPP določa, da potrošnik postane insolventen, če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo obveznosti v skupnem znesku, ki presega trikratnik njegove plače in nadomestil ter drugih rednih prejemkov. Če pa je potrošnik brezposeln in ne dobiva nobenih stalnih prejemkov, postane insolventen, ko njegova obveznost plačila preseže 1.000 evrov.

Člen 389 ZFPPIPP določa, da so v postopku osebnega stečaja iz stečajne mase izvzeti predmeti, ki so naštet v členu 79 ZIZ. Ti predmeti so:

- obleka, obutev, perilo in drugi predmeti za osebno rabo ter posteljnina, posoda, pohištvo, štedilnik, hladilnik, pralni stroj in druge za gospodinjstvo potrebne stvari, če je vse to nujno potrebno dolžniku in članom njegovega gospodinjstva;
- hrana in kurjava, potrebni dolžniku in članom njegovega gospodinjstva za šest mesecev;

- delovna in plemenska živina, kmetijski stroji in druge delovne priprave, ki so dolžniku kmetu nujni za opravljanje kmetijske dejavnosti, ter seme za uporabo na njegovem gospodarstvu in krma za živino za štiri mesece;
- predmeti, ki so dolžniku, ki opravlja javno službo ali znanstveno, umetniško ali drugo delo kot poklic, nujno potrebni za opravljanje njegovega dela;
- gotovina dolžnika, ki ima stalne mesečne prejemke, do mesečnega zneska, ki je po zakonu izvzet iz izvršbe, v sorazmerju s časom do naslednjih prejemkov;
- redi, medalje, vojne spomenice in druga odličja in priznanja, poročni prstan, osebna pisma, rokopisi in drugi osebni dolžnikovi spisi ter slike oziroma fotografije družinskih članov;
- pripomočki, ki so bili dani invalidu ali drugi osebi s telesnimi hibami na podlagi predpisa ali si jih je sam nabavil in so nujni za opravljanje njegovih življenjskih funkcij.

Ravno tako so iz stečajne mase v postopku osebnega stečaja izvzeti prejemki opredeljeni v členu 101 ZIZ:

- prejemki iz zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal;
- prejemki iz odškodnine zaradi telesne poškodbe po predpisih o invalidskem zavarovanju;
- prejemki iz denarne socialne pomoči po zakonu, ki ureja socialno varstvo;
- prejemki iz starševskega dodatka, otroškega dodatka, dodatka za nego otroka in pomoči za opremo novorojenca;
- prejemki iz štipendije in pomoči učencem in študentom;
- prejemki vojaških obveznikov v času izvrševanja vojaške dolžnosti, državljanov v času opravljanja nadomestne civilne službe oziroma usposabljanja za zaščito in reševanje ter oseb v času usposabljanja za delo v rezervni sestavi policije;
- prejemki iz redov, medalj, vojnih spomenic ter drugih odličij in priznanj;
- nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb;
- dodatek za pomoč in postrežbo;
- dohodki od občasnega dela invalidov, ki so vključeni v institucionalno varstvo po zakonu, ki ureja socialno varstvo, in jih pridobivajo izven kriterijev redne zaposlitve.

Določila postopka osebnega stečaja so za potrošnika enaka kot za samostojnega podjetnika posameznika ali zasebnika. V postopku so za podjetnika ali zasebnika opredeljena posebna pravila glede statusa in nadaljevanja poslovanja, ki jih predstavljam v nadaljevanju.

1.5.5 Osební stečaj samostojnega podjetnika posameznika in zasebnika

Samostojni podjetnik ali zasebnik je v ZGD opredeljen kot fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja. Podjetnik odgovarja za obveznosti z vsem svojim premoženjem, saj pravnoorganizacijska oblika nima samostojne pravne osebnosti.

Samostojni podjetnik je imel možnost stečaja že po ZPPSL. Ta je določal, da je lahko dolžnik samostojni podjetnik, gospodarska družba, zadruga ter druga pravna ali fizična oseba, za katero poseben zakon določa, da se nad njo opravi stečajni postopek. Vendar stečaj samostojnega podjetnika po ZPPSL ni bil primerljiv z osebnim stečajem, ki ga definira ZFPPIPP, saj je puščal kar nekaj odprtih vprašanj.

Po ZFPPIPP je osebni stečaj mogoče voditi zoper insolventnega podjetnika posameznika. Vprašanje insolventnosti se za podjetnika presoja po enakih pravilih, kot veljajo za gospodarske družbe, zato velja, da dolžnik podjetnik ali zasebnik postane dolgoročno plačilno nesposoben, če je vrednost njegovega premoženja manjša od vsote njegovih obveznosti. Neizpodbitno pa velja in nasproten dokaz ni dovoljen, da je podjetnik ali zasebnik trajneje nelikviden, če za več kot tri mesece zamuja s plačilom plač delavcem do višine minimalne plače ali če za več kot tri mesece zamuja s plačilom davkov in prispevkov, ki jih mora obračunati ali plačati hkrati s plačilom plač delavcem, razen če je bilo plačilo teh davkov in prispevkov odloženo v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek.

Pri stečaju podjetnika pa glede na to, da podjetnik za obveznosti iz poslovanja odgovarja z vsem svojim premoženjem, v skladu s tem določilom v stečajno maso spada vse premoženje, ki ga ima podjetnik ob začetku postopka bodisi kot fizična oseba bodisi kot podjetnik (Sodin, 2011, str. 2).

Zakon določa, da je podjetnik trajneje nelikviden v primerih, da:

- za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti, ki presega 20 odstotkov zneska njegovih obveznosti, izkazanih v zadnjem javno objavljenem letnem poročilu,
- sredstva na njegovih računih ne zadoščajo za izvršitev sklepa o izvršbi in tako stanje traja neprekinjeno 60 dni,
- ni poravnal obveznosti, ki izhaja iz sklepa o izvršbi v 60 dneh od pravnomočnosti tega sklepa in hkrati nima odprtega najmanj enega bančnega računa v Republiki Sloveniji.

Pri osebnem stečaju samostojnega podjetnika posameznika veljajo posebna pravila o pravnih posledicah začetka osebnega stečaja nad podjetnikom. Člen 387 ZFPPIPP določa, da z začetkom osebnega stečaja dolžniku preneha status samostojnega podjetnika. Z dnem,

ko samostojnemu podjetniku preneha status, zanj ne veljajo več določbe ZGD-1, ki se nanašajo na računovodenje, prav tako se prenehajo uporabljati davčni predpisi, ki veljajo za samostojnega podjetnika. Prenehajo pa tudi vsa obvezna socialna zavarovanja, v katere je bil samostojni podjetnik vključen na podlagi njegovega statusa.

Sodišče mora v treh delovnih dneh po dnevu, ko sklep o začetku postopka osebnega stečaja postane poravnomočen, obvestiti Agencijo Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve o pravnomočnosti sklepa o začetku postopka osebnega stečaja nad podjetnikom. Agencija po uradni dolžnosti izbriše podjetnika iz registra (ZFPPIPP, člen 387).

Podjetnik mora na dan pred začetkom postopka osebnega stečaja sestaviti letno poročilo, obračun davka od dohodkov iz dejavnosti, obračun prispevkov za socialno varnost in če je podjetnik zavezanec za davek na dodano vrednost, tudi končni obračun davka na dodano vrednost. Podjetnikovo premoženje se vključi v stečajno maso, namenjeno poplačilu upnikov.

Zakon določa, da mora podjetnik sodišču, ki vodi postopek osebnega stečaja, oddati poročilo o stanju svojega premoženja. To je premoženje, ki ga izkazuje v svojih poslovnih knjigah in predstavlja premoženje, ki ga je ustvaril kot podjetnik, ter njegovo osebno premoženje, ki ga ima kot fizična oseba. V tem poročilu mora navesti tudi svoje transakcijske račune ter podatke o svojih rednih prejemkih in izplačevalcih dohodka.

Dolžnik lahko v času postopka osebnega stečaja posluje kot podjetnik, če sodišče dovoli poslovanje stečajnega dolžnika kot podjetnika. Dolžnik mora vložiti predlog, ki vsebuje opis poslov, ki jih bo opravljal stečajni dolžnik kot podjetnik, načrtovani poslovni izid in razloge, zaradi katerih je dolžnik postal insolventen pri njegovem prejšnjem poslovanju. Načrtovani poslovni izid ne sme izkazovati izgube, prav tako morajo biti okoliščine poslovanja opisane tako, da lahko sodišče preveri, da dolžnik ne bo posloval z izgubo. Poslovanje je ves čas pod nadzorom stečajnega upravitelja.

Stečajni dolžnik lahko po začetku postopka osebnega stečaja začne poslovati kot podjetnik ali zasebnik, če mu to dovoli sodišče. Novela ZFPPIPP-C je določila nova pravila, ki poštenemu podjetniku ali zasebniku omogočajo vnovičen začetek poslovanja. Predvsem gre za dolžnike, ki so zaradi posebnosti dela, ki so ga opravljali pred začetkom postopka, težko zaposljivi, saj znajo opravljal le tisto delo, ki so ga opravljali do začetka postopka. Zakonodajalec je zato ocenil, da je tako za upnike kot tudi za dolžnika smotrno, da se dolžniku pod nekaterimi pogoji dovoli poslovanje, in sicer prav tistega posla, kot ga je opravljal pred začetkom postopka osebnega stečaja. Nova pravila pa za take primere določajo stroga merila in postopek (Vodopivec, 2011, str.12).

V primeru, da se stečajni dolžnik podjetnik ali zasebnik odloči ponovno začeti poslovanje, lahko zahteva, da se iz stečajne mase izvzamejo stroji, oprema, zaloge materiala in drugo

premoženje, ki je potrebno pri poslovanju, razen nepremičnin. Dolžnik se zaveže, da bo v stečajno maso za izvzem premoženja plačeval mesečno nadomestilo, katerega znesek mora v predlogu tudi navesti. Da bo sodišče izvzem premoženja odobrilo, mora biti stečajni dolžnik sposoben plačevati mesečni znesek nadomestila, hkrati pa se pogoji poplačila upnikov, zaradi izvzema premoženja, ne smejo poslabšati.

Sodišče bo dovolilo poslovanje stečajnega dolžnika, če izda sklep o začetku postopka odpusta obveznosti in če je s stopnjo verjetnosti, ki presega 50 odstotkov, mogoče oceniti, da stečajni dolžnik ni namerno povzročil svoje insolventnosti in da pri bodočem poslovanju ne bo posloval z izgubo (ZFPPIPP, člen 389a).

Premoženje, ki ga podjetnik ustvari pri svojem tekočem poslovanju, je izvzeto iz stečajne mase. Vendar če izkaz poslovnega izida, ki ga podjetnik sestavi za poslovno leto in je sestavni del letnega poročila, izkazuje dobiček po obdavčenju, mora do konca aprila naslednje leto nakazati na fiduciarni račun dobiček po obdavčenju, zmanjšan za število neto minimalnih plač, glede na to koliko mesecev je podjetnik posloval.

Obveznost stečajnega dolžnika je obveščati upravitelja o poslovanju, tako da lahko upravitelj nadzoruje njegovo poslovanje, in mu omogočiti vpogled v poslovne knjige. Stečajni upravitelj mora ustaviti poslovanje stečajnega dolžnika v primerih, ko podjetnik:

- v izkazu poslovnega izida, ki je del letnega poročila, izkazuje izgubo,
- krši svoje obveznosti,
- za več kot en mesec zamuja s plačilom nastalih obveznosti, ki so posledica njegovega poslovanja,
- za več kot en mesec zamuja s plačilom mesečnega zneska nadomestila za izvzem premoženja,
- namerno povzroči svojo insolventnost.

V primeru, da sodišče odloči ustaviti poslovanje podjetnika, se v stečajno maso vključi premoženje dolžnika, ki je bilo v času poslovanja izvzeto iz stečajne mase. Sodišče obvesti agencijo Ajpes, ki na podlagi obvestila podjetnika po uradni dolžnosti izbriše iz registra.

V stečajnem postopku podjetnika lahko svoje terjatve prijavljajo vsi podjetnikovi upniki, ki imajo terjatve iz poslovanja ali financiranja podjetnika, in tisti upniki, ki imajo neposlovne terjatve do podjetnika kot potrošnika. Stečaj podjetnika je namreč hkrati stečaj osebe, ki je opravljala dejavnost, in stečaj potrošnika (Hieng, 2014, str. 13).

Prijava terjatve mora vsebovati zahtevek za priznanje terjatve v postopku ter opis dejstev in dokaze o njih, iz katerih izhaja utemeljenost zahtevka. Kot dokaz o obstoju terjatev lahko služi račun, pogodba, izpis odprtih postavk ali drugi dokumenti. Zahtevek za priznanje terjatve mora vsebovati (Hieng, 2014, str. 14):

- znesek glavnice terjatve;
- kapitalizirani oziroma glavnici pripisani znesek pogodbenih ali zamudnih obresti, obračunanih do dospelosti terjatve do začetka postopka; obresti morajo biti izračunane in prištete glavnici, sicer se šteje, da jih upnik ne uveljavlja; izjema so prednostne terjatve, od katerih mora upravitelj v stečajnem postopku sam izračunati obresti in jih prišteti glavnici;
- stroške, ki jih je upnik že imel z uveljavljanjem terjatve v sodnem ali drugem postopku, ki se s stečajnim postopkom prekine; prišteti jih mora h glavnici, sicer se šteje, da se jim odpoveduje;
- navedbo, da terjatev uveljavlja kot prednostno, če gre za terjatev iz členov 21 ali 390 ZFPPIPP;
- navedbo, da prijavlja terjatev kot pogojno terjatev, opiše okoliščine, na podlagi katerih se bo uresničil odložni oziroma razvezni pogoj, s katerim je terjatev povezana.

S končanim stečajnim postopkom podjetnika neporavnane obveznosti ne prenehajo. S pravnomočnim sklepom sodišča upniki pridobijo izvršilni naslov, na podlagi katerega vložijo predlog za izvršbo za izterjavo neporavnanih terjatev. Da se dolžnik izogne stečajnim postopkom, mora vložiti predlog za odpust obveznosti med trajanjem postopka osebnega stečaja.

1.5.6 Odpust obveznosti

Verjetno najradikalnejša novost v stečajnem postopku je odpust obveznosti stečajnega dolžnika. Odpust je tudi ključna faza osebnega stečaja in hkrati njegov namen. Le z odpustom se lahko dosežeta razbremenitev dolžnika in nadaljnje človeka dostojno življenje. Tudi tuje ureditve poudarjajo, da je pomen osebnega stečaja prav razbremenitev preostalih dolgov, torej tistih, ki niso bili poplačani v stečajnem postopku (Šlamberger, 2008c, str. 68).

Postopek za odpust obveznosti se izvede znotraj postopka osebnega stečaja. Uvede se samo na predlog stečajnega dolžnika, ki mora vložiti predlog za odpust obveznosti do izdaje sklepa o končanju postopka osebnega stečaja. Odpust obveznosti se nanaša na obveznosti stečajnega dolžnika, ki so nastale do začetka postopka osebnega stečaja, v delu, v katerem v postopku osebnega stečaja ne bodo poplačane.

Stečajni dolžnik mora predlogu za odpust obveznosti priložiti izjavo, da ni ovir za odpust njegovih obveznosti. Ovine za odpust obveznosti so opredeljene v členu 399 ZFPPIPP:

- če je stečajni dolžnik pravomočno obsojen za kaznivo dejanje proti premoženju ali gospodarstvu, ki še ni izbrisano,

- če je stečajni dolžnik v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja dal neresnične, nepravilne ali nepopolne podatke, ki jih davčni organ potrebuje za pobiranje davkov, zaradi česar mu je pristojni davčni organ dodatno ali naknadno odmeril davek v znesku najmanj 4.000 evrov,
- če so bile stečajnemu dolžniku njegove obveznosti že odpuščene in od pravnomočnosti sklepa o odpustu teh obveznosti še ni preteklo deset let,
- če je stečajni dolžnik v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja prevzemal obveznosti, ki so nesorazmerne z njegovim premoženjskim položajem, ali če je razpolagal s svojim premoženjem neodplačno ali za neznatno plačilo. Triletno obdobje je pomembno zato, ker za osebni stečaj velja triletno izpodbojno obdobje (Plavšak, 2008, str. 289).

Zgoraj navedene negativne predpostavke predstavljajo ovire, ki v bistvu izkazujejo dolžnikovo »nevrednost«. Gre za njegovo preteklo delovanje oziroma življenje, ki se v sedanjosti odraža v osebnem stečaju. Dolžnik si mora namreč prislužiti odpust dolgov, mora biti t. i. »redlicher Schuldner«, kot to določa tuja teorija. Najtežja predpostavka je gotovo zadnja alineja. Pri tej je treba upoštevati, da vsaka prevzeta obveznost, ki je nesorazmerna z dolžnikovim premoženjem, še ne pomeni avtomatično te predpostavke (Šlamberger, 2008c, str. 68).

Težko je ovrednotiti dolžnikovo življenje v zadnjih treh letih pred uvedbo osebnega stečaja, saj je to del njegovega zasebnega življenja in je skrito pred očmi javnosti. Res je, da mora dolžnik na zahtevo upravitelja posredovati določena dejstva, vendar pa vse to največkrat temelji na poštenosti dolžnika.

Izpodbijanje v osebnem stečaju je zaradi posebnosti dolžnika fizične osebe, ki praviloma večino poslov sklene v krogu povezanih oseb, posebej urejeno. Tako je upnikom omogočeno, da posle, s katerimi je dolžnik zmanjšal premoženje, izpodbijajo in povečajo stečajno maso ter dosežejo čim višje poplačilo svojih terjatev (Šlamberger, 2008b, str. 14).

Postopek odpusta obveznosti lahko razdelimo v tri faze (Plavšak, 2008, str. 288):

1. začetek postopka odpusta obveznosti
2. ugovor proti odpustu obveznosti
3. sklep o odpustu obveznosti.

Po členu 400 ZFPPIPP sodišče najprej na podlagi podatkov iz kazenske evidence presoja ovire glede predhodne kaznovanosti in na podlagi podatkov iz evidence odpustov obveznosti presoja ovire glede predhodnih odpustov obveznosti. Če sodišče ugotovi, da obstaja ovira za odpust obveznosti, predlog za odpust obveznosti zavrne.

Sodišče s sklepom o začetku postopka odpusta obveznosti določi stečajnemu dolžniku preizkusno obdobje. Doba preizkusnega obdobja se določi upoštevajoč starost stečajnega dolžnika, njegovih družinskih razmer, njegovega zdravstvenega stanja in drugih osebnih stanj ter razlogov za njegovo insolventnost. Preizkusno obdobje v različnih državah traja različno dolgo. V Sloveniji doba preizkusnega obdobja ne sme biti krajša od dveh let od uvedbe začetka postopka osebnega stečaja in tudi ne daljša od enega leta po vložitvi predloga za odpust obveznosti ter ne sme biti daljša od petih let od uvedbe postopka osebnega stečaja (Ivanjko, 2008b, str. 102).

O začetku postopka odpusta obveznosti se upniki obvestijo z oklicem, ki se objavi na spletni strani za javne objave v postopkih insolventnosti (Plavšak, 2008, str. 288). Upniki lahko v šestih mesecih po objavi oklica vložijo ugovor proti odpustu obveznosti, če menijo, da obstajajo ovire za odpust obveznosti.

V skladu s členom 401 ZFPPIPP ima stečajni dolžnik dodatne obveznosti med preizkusnim obdobjem. V primeru, da je stečajni dolžnik zaposlen, mora izpolnjevati svoje obveznosti do delodajalca po pogodbi o zaposlitvi in druge obveznosti iz delovnega razmerja. Če stečajni dolžnik ni zaposlen, pa si mora prizadevati najti zaposlitev. Prav tako ne sme odkloniti nobene ponujene redne ali občasne zaposlitve, razen če ponujenega dela ni sposoben opravljati. Upravitelju mora mesečno poročati o dejanjih, ki jih je opravil, da bi našel zaposlitev.

Tako kot v postopku osebnega stečaja mora tudi v postopku odpusta obveznosti, ki je del postopka osebnega stečaja, dolžnik upravitelju poročati o vsaki spremembi v popisu premoženja, o transakcijskem računu, o višini osebnih prejemkov ali naslova prebivališča. Na zahtevo upravitelja pa je stečajni dolžnik dolžan dati še dodatna pojasnila o določeni stvari.

Izpolnjevanje naloženih obveznosti vodi v prvi vrsti v preprečevanje prikrivanja premoženja ter izmikanje obveznostim in dolgovom. V drugi vrsti pa dolžnika tudi prisili k ustvarjanju rednega prihodka, iz katerega bi se lahko upniki v večjem delu poplačali.

Stečajni upravitelj mora na podlagi podatkov, ki so mu dostopni, preveriti, ali obstaja ovira, da je stečajni dolžnik v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja dal neresnične, nepravilne ali nepopolne podatke, ki jih davčni organ potrebuje za pobiranje davkov, in če je stečajni dolžnik v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja prevzemal obveznosti, ki so bile nesorazmerne z njegovim premoženjskim položajem (ZFPPIPP, člen 402).

Zakonska ureditev preizkusnega obdobja naj ne bi bila predolga, saj predolgo obdobje deluje manj spodbujajoče za dolžnika, prav tako se od dolžnika v tem obdobju zahteva, da živi od eksistenčnega minimuma. Hkrati preizkusno obdobje ne sme biti prekratko, saj je

potrebno razumeti tudi interes upnikov, da se poplačajo njihove terjatve, kajti po odpustu obveznosti ne morejo sodno terjati razlik.

Po členu 403 ZFPPIPP lahko vsak upnik ali upravitelj vloži ugovor, da ni pogojev za odpust obveznosti, če obstaja ovira za odpust obveznosti ali če dolжник krši svoje obveznosti v postopku osebnega stečaja. Upnik lahko tudi ugovarja, da je preizkusno obdobje prekratko.

Roki za vložitev ugovora proti odpustu obveznosti so opredeljeni v členu 404 ZFPPIPP. Če obstaja ovira za odpust obveznosti, je potrebno vložiti ugovor v šestih mesecih po objavi oklica o začetku postopka za odpust obveznosti. Če pa upnik ali upravitelj ugovarja prekratkemu preizkusnemu obdobju, mora ugovor vložiti do poteka preizkusnega obdobja.

Če se z ugovorom uveljavlja, da obstaja ovira za odpust obveznosti ali da dolжник krši svoje splošne ali dodatne obveznosti, in sodišče presodi, da je ugovor utemeljen, ustavi postopek odpusta obveznosti in zavrne predlog za odpust obveznosti. Če pa se z ugovorom uveljavlja, da je preizkusno obdobje prekratko, in sodišče presodi, da je ugovor utemeljen, ustrezno podaljša preizkusno obdobje (Plavšak, 2008, str. 289).

Po poteku preizkusnega obdobja sodišče izda sklep, da se dolžniku odpustijo njegove obveznosti. Odpust obveznosti učinkuje za vse navadne in podrejene terjatve upnikov do dolžnika, ki so nastale do začetka osebnega stečaja, ne glede na to, ali je upnik to terjatev prijavil v postopku osebnega stečaja (Ivanjko, 2008b, str. 103).

S pravnomočnostjo sklepa o odpustu obveznosti upniki za vse terjatve, ki so nastale do začetka postopka osebnega stečaja, izgubijo pravico sodno terjati preostanek neplačane terjatve. Premoženje, plača in drugi prejemki, ki jih dolжник dobi po pravnomočnosti sklepa, ne sodijo v stečajno maso.

Člen 408 ZFPPIPP določa, da pravnomočnost sklepa o odpustu obveznosti ne preneha za prednostne terjatve, določene v zakonu:

- plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom postopka osebnega stečaja,
- odškodnine za poškodbe, ki so povezane z delom pri dolžniku, in poklicne bolezni,
- neizplačane odpravnine za prenehanje delovnega razmerja pred stečajnim postopkom,
- plače in nadomestila plač delavcem, katerih delo zaradi začetka stečajnega postopka postane nepotrebno,
- odpravnine delavcem, ki jim je upravitelj odpovedal pogodbo o zaposlitvi,
- davki in prispevki, ki jih mora izplačevalec obračunati ali plačati v zvezi s plačami, odpravninami in nadomestili plač delavcem,
- nadomestilo za neizrabljen dopust za tekoče koledarsko leto,

- terjatve do stečajnega dolžnika na podlagi zakonite preživnine, odškodnine za škodo, nastalo zaradi zmanjšanja življenjskih aktivnosti ali zmanjšanja ali izgube delovne zmožnosti, ter odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi tistega, ki jo je dajal.

ZFPPIPP ščiti upnike tako, da če po pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti ugotovijo, da je dolžnik zlorabil osebni stečaj, imajo še vedno možnost izpodbijanja sklepa o odpustu obveznosti. To lahko storijo z vložitvijo izpodbojne tožbe v dveh letih po pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti in s tem sankcionirajo dolžnika za njegovo nepošteno ravnanje.

V postopku osebnega stečaja podjetnika upnik ve, da njegova terjatev ne bo poplačana v celoti. Za tako terjatev mora oblikovati popravek vrednosti in jo oslabiti. Če podjetnik ne začne postopka za odpust obveznosti in sodišče stečajni postopek konča, podjetnikove neporavnane obveznosti ne prenehajo. Upnik lahko za del terjatev, ki v stečajnem postopku ni bil poplačan, začne postopek izvršbe (Hieng, 2014, str. 18).

Odhodki iz oslabitve terjatev iz poslovanja zaradi začetka stečajnega postopka so praviloma davčno nepriznani. Oslabljene terjatve postanejo davčno priznani odhodek na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o končanem stečajnem postopku ali na podlagi neuspešno končanega izvršilnega postopka sodišča ali brez sodnega postopka za poplačilo terjatev, če upnik dokaže, da bi stroški sodnega postopka presegli znesek poplačila terjatev. Čeprav odpust obveznosti v ZDDPO-2 ni posebej omenjen kot podlaga za davčno priznavanje odpisa terjatve, je davčno priznan odhodek (Hieng, 2014, str. 18).

Z vidika davka na dodano vrednost mora upnik prijaviti terjatev v stečajni postopek, če želi uveljavljati pravico do zmanjšanja davka, ki je vsebovan v neplačanih terjativah. ZDDV daje upniku možnost, da terjatev prijavi že, ko upravitelj postopka prizna njegovo terjatev (Hieng, 2014, str. 18).

1.6 Postopek stečaja zapuščine

Za primer prezadolženosti zapuščine novi ZFPPIPP uvaja stečaj zapuščine, ki pomeni nov inštitut v slovenskem pravnem redu. Stečaj zapuščine je v zakonu urejen kot postopek nad posebnim premoženjem. Zanj veljajo posebna pravila, poleg teh pa se smiselno uporablja večina pravil, ki urejajo stečaj nad pravno osebo. Uvedba stečaja zapuščine zagotavlja večjo varnost za upnike zapustnika.

Postopek stečaja zapuščine je dovoljeno voditi nad zapuščino po vsaki umrli fizični osebi (v nadaljevanju zapustnik). Zapustnik je fizična oseba, katere premoženje preide na drugo osebo. Zapuščina pa je celota zapustnikovih premoženjskih pravic in obveznosti, ki jih je imel v trenutku smrti, in predstavlja predmet dedovanja (ZFPPIPP, člen 227).

Postopek se uvede po uradni dolžnosti, kakor hitro sodišče izve, da je nekdo umrl, je razglašen za mrtvega, ali na predlog strank, zlasti dedičev.

Namen stečaja zapuščine, opredeljen v členu 415 ZFPPIPP, je omogočiti vsem zapustnikovim upnikom, da prejmejo plačilo svojih navadnih terjatev do zapustnika hkrati in v enakih deležih. To je pomembno zlasti takrat, kadar je vrednost zapuščine vseh premoženjskih pravic, katerih imetnik je bil zapustnik ob svoji smrti, manjša od vsote vseh obveznosti zapustnika. Za ta položaj uporabljamo izraz prezadolžena zapuščina. Če naša ureditev ne bi poznala inštituta stečaja zapuščine, bi pri položaju prezadolžene zapuščine nekateri zapustnikovi upniki dosegli polno poplačilo svojih terjatev, preostali zapustnikovi upniki pa bi ostali praznih rok, saj je odgovornost dedičev (oziroma Republike Slovenije pri zapuščini brez dedičev) omejena z vrednostjo zapuščine (Plavšak, 2013, str. 6).

Stečaj zapuščine danes predstavlja možnost, s katero dedič omeji odgovornost za zapustnikove dolgove. Do uveljavitve ZFPPIPP je to lahko storil le z dedno izjavo o odpovedi dediščine, ki jo je podal sodišču do konca zapuščinske obravnave. ZFPPIPP je z uvedbo inštituta stečaja zapuščine dal dediču možnost, da se dolgovi zapuščine znebi s predlogom za uvedbo stečajnega postopka nad zapuščino in iz nje morda celo nekaj dobi. Dedič je glede na splošne določbe lahko namreč upravičen predlagatelj glavnega postopka stečaja zapuščine, s čimer ni več vezan na izjavo, da dediščine ne sprejema (Sladič, 2008, str. VI).

Postopek stečaja zapuščine se vodi zato, da bi vsi zapuščinski upniki iz stečajne mase prejeli plačilo svojih navadnih terjatev, ki jih imajo do zapustnika, hkrati in v enakih deležih (ZFPPIPP, člen 415). V ta namen se, za uresničitev interesa upnikov, unovči vse premoženje zapustnika in iz denarnega dobroimetja z unovčenjem plačajo terjatve upnikov.

Člen 414 ZFPPIPP določa, da je sodišče v Republiki Sloveniji pristojno za vodenje postopka stečaja zapuščine, če je imel zapustnik ob smrti stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji ali če zapustnik ob smrti ni imel stalnega niti začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, če je premoženje, ki spada v zapuščino, v Republiki Sloveniji.

Člen 417 ZFPPIPP določa, da so stranke glavnega postopka stečaja zapuščine:

- zapustnikov dedič oziroma dedinja, razen če se je odpovedala dediščini,
- upnik, ki je v rokih, določenih s tem zakonom, opravil dejanja za uveljavitev terjatve v postopku stečaja zapuščine, in
- upnik, ki je zamudil roke za izvedbo dejanj za uveljavitev terjatve v postopku stečaja zapuščine, če je njegova terjatev priznana.

Če je zapuščina prenesena na Republiko Slovenijo, je Republika Slovenija stranka glavnega postopka stečaja zapuščine in se zanjo smiselno uporabljajo pravila, ki se uporabljajo za zapustnikove dediče. Do uveljavitve novele ZFPPIPP-E, ki je začela veljati 15. junija 2013, je zapuščina prešla na Republiko Slovenijo, če ni bilo znanih dedičev oziroma so se vsi znani dediči odpovedali dedovanju. Drugače od dedičev Republika Slovenija ni imela pravne možnosti odkloniti prevzema zapuščine. Z novelo zakona, od člena 417a do 417d, je Republika Slovenija pridobila pravno možnost odkloniti prevzem zapuščine brez dedičev.

Člen 417b ZFPPIPP-E določa, da v primeru, ko Republika Slovenija odkloni prevzem zapuščine, mora v treh mesecih od prejema obvestila zapuščinskega sodišča v zapuščinskem postopku zahtevati, da se zapuščina brez dedičev prenese v stečajno maso brez dedičev, in vložiti mora predlog za začetek stečaja zapuščine brez dedičev.

Če Republika Slovenija do poteka tega roka ne opravi obeh dejanj, velja neizpodbojna domneva, da je prevzela zapuščino brez dedičev. V primeru, da Republika Slovenija pravočasno opravi obe dejanji, mora zapuščinsko sodišče z odločitvijo v zapuščinskem postopku počakati do odločitve stečajnega sodišča o začetku postopka stečaja zapuščine brez dedičev. O tem mora stečajno sodišče obvestiti zapuščinsko sodišče tako, da mu pošlje sklep o začetku postopka. Ko zapuščinsko sodišče prejme sklep stečajnega sodišča o začetku postopka stečaja zapuščine brez dedičev, mora izdati sklep o prenosu zapuščine brez dedičev v stečajno maso zapuščine brez dedičev. Ta sklep mora vročiti tudi upravitelju, imenovanem v postopku stečaja zapuščine brez dedičev (Plavšak, 2013, str. 6).

Stečaj zapuščine brez dedičev ni posebna vrsta stečaja zapuščine. V členu 417d ZFPPIPP-E so urejene posebne posledice uvedbe začetka stečaja zapuščine brez dedičev, ki zajemajo naslednje:

- zapuščina preide v stečajno maso kot posledica nastala z uvedbo dedovanja,
- Republika Slovenija ne odgovarja za zapustnikove obveznosti,
- novi zakoniti ali oporočni dediči svoje pravice do preostanka stečajne mase po poplačilu upnikov uveljavijo v postopku stečaja zapuščine brez dedičev.

V stečajno maso spada vse premoženje, ki ga je zapustil zapustnik in ki se unovči v postopku stečaja. Vrednost stečajne mase se lahko povečuje tudi s prihodki z upravljanjem stečajne mase in z izpodbijanjem pravnih dejanj zapustnika. Poleg premoženja zapustnika, ki spada v stečajno maso, imajo upniki zapustnika tudi pravico vključiti v stečajno maso obveznosti dedičev na podlagi njihove odgovornosti za zapustnikove dolgove po členu 142 Zakona o dedovanju (v nadaljevanju ZD) in premoženje, ki je bilo ločeno od dedičevega premoženja po členu 143 istega zakona. Pri oblikovanju stečajne mase je pomembno tudi, ali so dediči zahtevali v skladu z ZD ločitev premoženja zapustnika od dedičevega premoženja (Plavšak, 2008, str. 293).

Splošna pravna posledica dedovanja je nastanek odgovornosti dediča za zapustnikove obveznosti. Po prvem odstavku člena 142 ZD je dedič odgovoren za zapustnikove obveznosti do višine vrednosti podedovanega premoženja. Če je dedičev več, so ti v razmerju do upnika solidarno odgovorni za zapustnikove obveznosti. To pomeni, da imajo položaj solidarnih dolžnikov. V njihovem notranjem razmerju pa na posameznega dediča pade tisti del vsake zapustnikove obveznosti, ki je enak deležu, ki ga predstavlja vrednost zapuščinskih deležev vseh dedičev (Plavšak, 2013, str. 6).

Po teh splošnih pravilih lahko upnik zaradi poplačila svoje terjatve do zapustnika na podlagi odgovornosti posameznega dediča za zapustnikovo obveznost poseže po kateremkoli premoženju posameznega dediča in ne le po tistem premoženju, ki je bilo predmet dediščine tega dediča po tem zapustniku, vendar največ do vrednosti dediščine tega dediča (Plavšak, 2013, str. 6).

Podobno kot v drugih postopkih stečaja sodišče s sklepom o začetku stečaja zapuščine imenuje upravitelja zapuščine. Na upravitelja preidejo na podlagi zakona pooblastila dedičev za upravljanje oziroma razpolaganje z zapuščinskim premoženjem. Upravitelj je dolžan pripraviti poročilo in ga predložiti sodišču ter začeti opravljati dejanja za unovčenje stečajne mase ter jih izvajati v rokih, ki so določeni v načrtu stečajnega postopka. Unovčitev stečajne mase se opravi s prodajo premoženja stečajnega dolžnika in izterjave njegovih terjatev (Plavšak, 2008, str. 294).

V primeru, ko zapuščina preide na posameznega dediča, ta postane lastnik stvari in imetnik drugih premoženjskih pravic, ki so bile predmet njegove dediščine. Zato lahko v breme premoženja poplačilo terjatev dosežejo ne le zapustnikovi upniki, temveč tudi dedičevi upniki. Če je dedič prezadolžen, to lahko ogrozi možnost zapustnikovih upnikov doseči poplačilo njihovih terjatev od tega dediča. Zato lahko zapustnikovi upniki po členu 143 ZD zahtevajo, da se zapuščina loči od dedičevega premoženja (Plavšak, 2013, str. 6).

1.7 Statistika osebnega stečaja

Statistični podatki osebnega stečaja so dosegljivi v biltenih Sodne statistike, ki so objavljeni na uradni spletni strani Ministrstva za pravosodje Republike Slovenije. Ministrstvo za pravosodje izvaja statistična raziskovanja o poslovanju sodišča na podlagi Zakona o sodiščih. V tabeli 1 sem prikazala število novih in rešenih zadev osebnega stečaja za posamezno trimesečje v obdobju od januarja 2010 do septembra 2014.

Tabela 1: Število novih in rešenih zadev osebnega stečaja v obdobju od januarja 2010 do septembra 2014.

Obdobje	Začetno stanje zadev	Nove zadeve	Rešene zadeve	Končno stanje zadev
jan.–mar. 2010	677	249	75	851
apr.–jun. 2010	851	289	66	1.074
jul.–sept. 2010	1.074	253	102	1.225
okt.–dec. 2010	1.225	413	146	1.492
jan.–mar. 2011	1.492	420	187	1.725
apr.–jun. 2011	1.725	403	175	1.953
jul.–sept. 2011	1.953	336	144	2.145
okt.–dec. 2011	2.145	382	165	2.362
jan.–mar. 2012	2.361	478	212	2.627
apr.–jun. 2012	2.627	433	259	2.801
jul.–sept. 2012	2.801	318	206	2.913
okt.–dec. 2012	2.913	356	203	3.066
jan.–mar. 2013	3.068	354	279	3.143
apr.–jun. 2013	3.143	317	353	3.107
jul.–sept. 2013	3.107	269	221	3.155
okt.–dec. 2013	3.155	386	244	3.297
jan.–mar. 2014	3.297	960	231	4.026
apr.–jun. 2014	4.026	1216	341	4.901
jul.–sept. 2014	4.901	1186	407	5.680

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 1-3 2010, str. 31 in 54, Tabela 26 in Tabela 68; Sodna statistika 1-6 2010, str. 33 in 55, Tabela 26 in Tabela 68; Sodna statistika 1-9 2010, str. 32 in 54, Tabela 26 in Tabela 68; Sodna statistika 2010, str. 85 in 107, Tabela 131 in Tabela 173; Sodna statistika 1-3 2011, str. 29, Tabela 26; Sodna statistika 1-6 2011, str. 29, Tabela 26; Sodna statistika 1-9 2011, str. 29, Tabela 26; Sodna statistika 2011, str. 86, Tabela 127; Sodna statistika 1-3 2012, str. 43, Tabela 28; Sodna statistika 1-6 2012, str. 43, Tabela 28; Sodna statistika 1-9 2012, str. 43, Tabela 28; Sodna statistika 2012, str. 83, Tabela 82; Sodna statistika 1-3 2013, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 1-6 2013, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 1-9 2013, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 2013, str. 87, Tabela 82; Sodna statistika 1-3 2014, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 1-6 2014, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 1-9 2014, str. 42, Tabela 28.

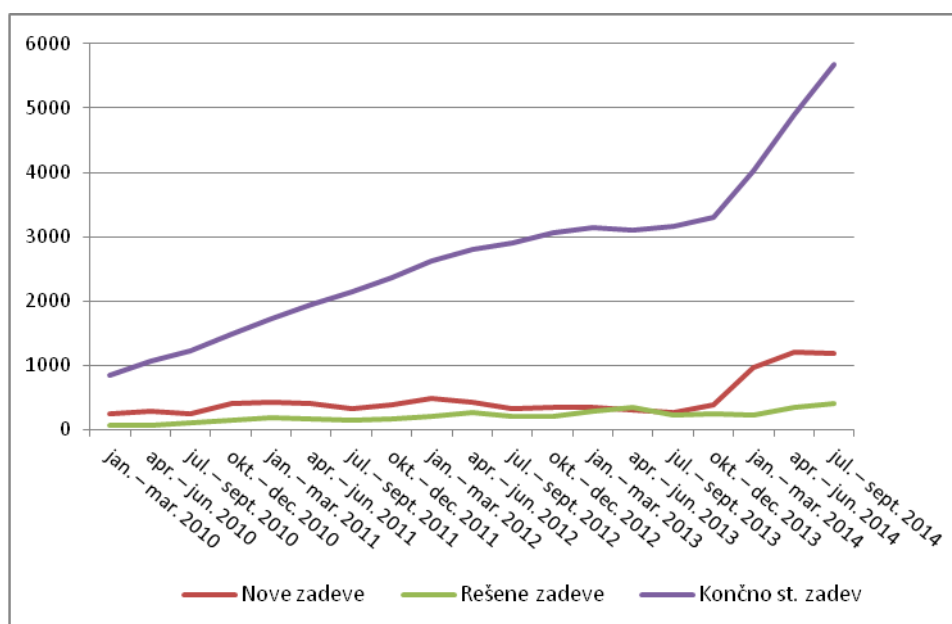
Tabela nam prikazuje število novih zadev in število rešenih zadev na okrožnih sodiščih v posameznem trimesečju. Prikazuje tudi stanje nerešenih zadev ob koncu in začetku posameznega leta. Iz tabele lahko razberemo, da se končno stanje zadev skozi proučevano obdobje na okrožnih sodiščih povečuje. V vsakem trimesečju je prejetih več zadev, kot jih sodišče reši. V letu 2010 so sodišča prejela 1.204 zadev, v naslednjem letu 2011 se je število prejetih zadev povečalo za 28 %, prejeli so 1.541 zadev. V letu 2012 se število prejetih zadev v primerjavi z letom 2011 ni veliko povečalo, prejetih je bilo 44 zadev več kot v predhodnem letu. V letu 2013 se je število novih zadev osebnih stečajev v primerjavi

z letom 2012 zmanjšalo. V letu 2014 pa je število osebnih stečajev močno naraslo, saj je bil z novelo ZFPPIPP spremenjen člen 233, ki določa, da je dolžnik, oproščen obveznosti plačila predujma, če predlaga začetek osebnega stečaja. Zanimivo bo spremljati trend gibanja novih zadev tudi v letu 2015, saj menim, da bo število še naraščalo.

Povečevanje števila osebnih stečajev gre pripisati splošnim gospodarskim in socialnim razmeram v Sloveniji. V krizi, v kakršni se Slovenija nahaja, lahko pričakujemo, da se bo trend povečevanja osebnih stečajev nadaljeval. Brezposelnost je visoka, mnogo zaposlenih prejema minimalno plačo, ki komaj omogoča preživetje in ne omogoča pogojev za bančno kreditiranje, kar poslabšuje ekonomsko situacijo potrošnikov.

Povečevanje števila nerešenih zadev in gibanje novih in rešenih zadev sta prikazani v sliki spodaj. Prav tako lahko na grafičnem prikazu v letu 2014 opazimo močno povečanje novih zadev in posledično končnega števila nerešenih zadev ob koncu teh obdobj.

Slika 1: Gibanje novih in rešenih zadev osebnega stečaja v obdobju od januarja 2010 do septembra 2014.

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 1-3 2010, str. 31 in 54, Tabela 26 in Tabela 68; Sodna statistika 1-6 2010, str. 33 in 55, Tabela 26 in Tabela 68; Sodna statistika 1-9 2010, str. 32 in 54, Tabela 26 in Tabela 68; Sodna statistika 2010, str. 85 in 107, Tabela 131 in Tabela 173; Sodna statistika 1-3 2011, str. 29, Tabela 26; Sodna statistika 1-6 2011, str. 29, Tabela 26; Sodna statistika 1-9 2011, str. 29, Tabela 26; Sodna statistika 2011, str. 86, Tabela 127; Sodna statistika 1-3 2012, str. 43, Tabela 28; Sodna statistika 1-6 2012, str. 43, Tabela 28; Sodna statistika 1-9 2012, str. 43, Tabela 28; Sodna statistika 2012, str. 83, Tabela 82; Sodna statistika 1-3 2013, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 1-6 2013, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 1-9 2013, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 2013, str. 87, Tabela 82; Sodna statistika 1-3 2014, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 1-6 2014, str. 42, Tabela 28; Sodna statistika 1-9 2014, str. 42, Tabela 28.

V Tabeli 2 sem prikazala število novih zadev v obravnavanem obdobju od leta 2011 do leta 2013. Iz tabele lahko ugotovimo, katera sodišča so po številu vloženih zadev za začetek postopka osebnega stečaja najbolj obremenjena oziroma na katero sodišče je bilo vloženih več zadev.

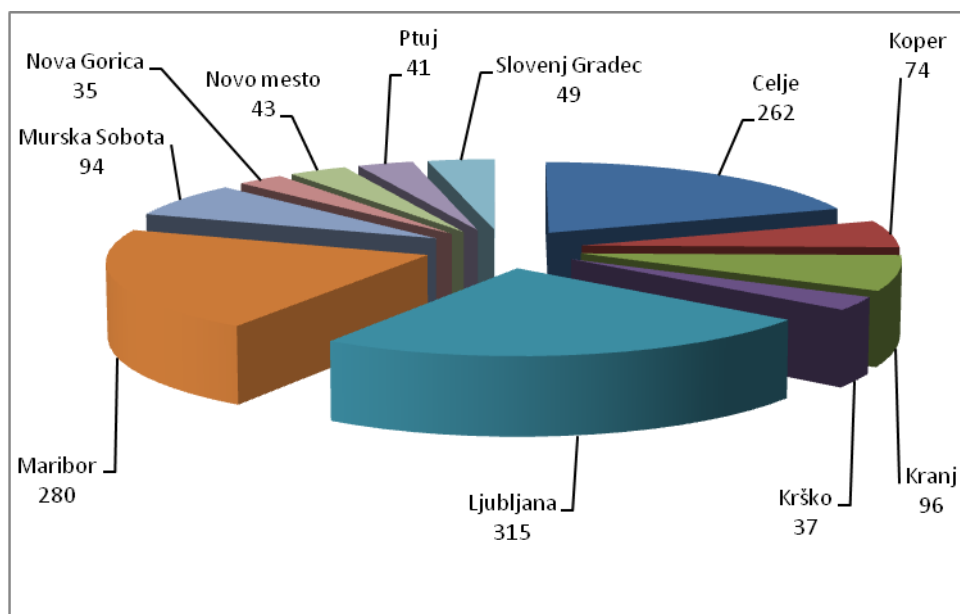
Tabela 2: Število novih zadev po okrožnih sodiščih v obdobju od 2011 do 2013.

Sodišče	Število novih zadev		
	leto 2011	leto 2012	leto 2013
Celje	302	301	262
Koper	89	54	74
Kranj	102	135	96
Krško	21	26	37
Ljubljana	367	463	315
Maribor	403	369	280
Murska Sobota	46	66	94
Nova Gorica	39	51	35
Novo mesto	39	36	43
Ptuj	61	32	41
Slovenj Gradec	72	52	49
SKUPAJ	1.541	1.585	1.326

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 2011, str. 106, Tabela 163; Sodna statistika 2012, str. 227, Tabela 260; Sodna statistika 2013, str. 233, Tabela 261.

V tabeli je prikazano število novih zadev, predlogov za začetek postopka osebnega stečaja na posameznem sodišču. Prikazana struktura zajema leta 2011, 2012 in 2013. Iz tabele je razvidno, da sta bili s številom zadev najbolj obremenjeni okrožni sodišči v Ljubljani in Mariboru, sledita okrožni sodišči v Celju in Kranju. Najmanjše število novih zadev je dobilo okrožno sodišče v Krškem, in sicer v letu 2011 21 novih zadev, v letu 2012 26 novih zadev in v letu 2013 37 zadev. Obremenjenost okrožnih sodišč, glede na število vloženih novih zadev, sem prikazala v grafičnem prikazu za izbrano leto 2013.

Slika 2: Število novih zadev po okrožnih sodiščih v letu 2013.

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 2013, str. 233, Tabela 261.

V naslednji tabeli je prikazan način rešenih zadev. Če obstaja stečajna masa, se bo postopek osebnega stečaja končal z razdelitvijo in poplačilom upnikov. Če mase ni ali je ta neznatna in zadošča le za poplačilo stroškov stečajnega postopka, se postopek osebnega stečaja konča, ne da bi bili upniki za svoje terjatve poplačani. Zadeva se lahko konča tudi tako, da sodišče predlog zavrže ali v nekaterih primerih če vlagatelj poda umik vloge za začetek postopka osebnega stečaja.

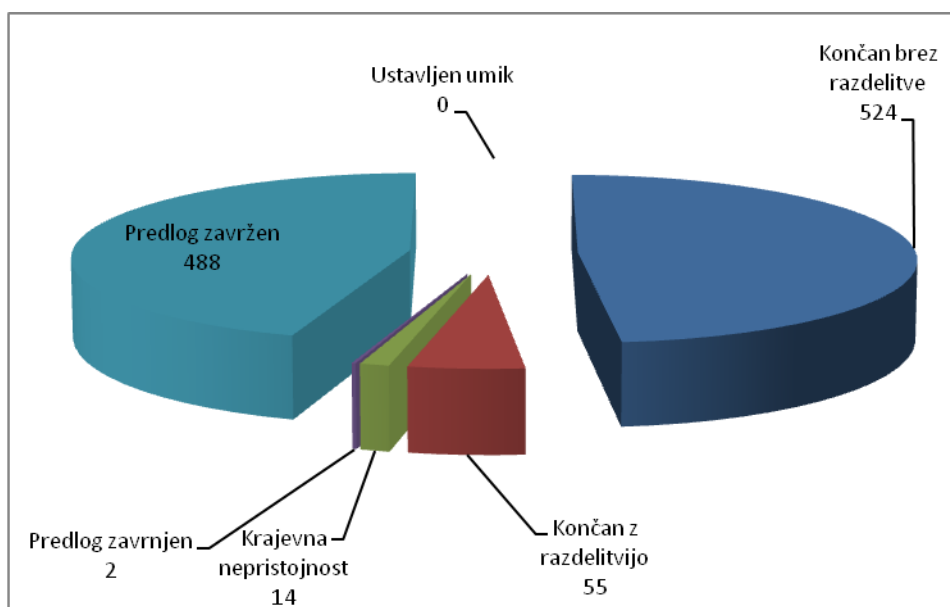
Tabela 3: Število in način rešenih zadev postopka osebnega stečaja v obdobju od 2010 do 2013.

Način rešenih zadev	Leto			
	2010	2011	2012	2013
Končan brez razdelitve	51	158	270	524
Končan z razdelitvijo	22	23	34	55
Krajevna nepristojnost	0	0	11	14
Predlog zavrnjen	2	2	6	2
Predlog zavržen	270	460	530	488
Rešeno – ostalo	25	7	0	0
Ustavljen umik	19	21	29	14
Skupaj rešene zadeve	271	671	880	1.097

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 2010, str. 56 - 57, Tabela 70 in Tabela 73; Sodna statistika 2011, str. 56, Tabela 70; Sodna statistika 2012, str. 83, Tabela 82; Sodna statistika 2013, str. 87, Tabela 82.

Iz tabele lahko ugotovimo, da sodišče predlog za osebni stečaj največkrat zavrže. To naredi v primeru, če je vlagateljeva vloga nepopolna in jo kljub pozivu sodišča predlagatelj ne dopolni. Zahteva se zavrže tudi v primeru, da zahteve po osebnem stečaju ne predlaga upravičeni predlagatelj ali če obstajajo procesne ovire za nadaljevanje postopka. V primeru, da začetek stečaja predlaga dolžnik, morajo obstajati procesne predpostavke. Če pa začetek stečaja predlaga upnik ali Javni jamstveni in preživninski sklad RS, mora poleg procesnih predpostavk dokazati tudi materialnopravno predpostavko, da je dolžnik insolventen. Največkrat se osebni stečaj konča brez razdelitve, v letu 2012 je bilo takih primerov 270 in le v 34 primerih se je osebni stečaj končal z razdelitvijo. V letu 2013 se je število osebnih stečajev, ki so se končali brez razdelitve, v primerjavi z letom 2012 povečalo za 94 %. Tako lahko iz statističnih podatkov ugotovimo, da je bilo v letu 2010 le 8 % pravnomočno rešenih zadev končanih z razdelitvijo, v letu 2011 3 % in v letu 2012 slabe 4 %. Grafični prikaz prikazuje delež po načinih rešenih zadev za izbrano leto 2013.

Slika 3: Način rešenih zadev postopka osebnega stečaja za leto 2013.

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), *Sodna statistika 2013*, str. 87, Tabela 82.

Tabela 4 prikazuje prejete zadeve za začetek postopka osebnega stečaja po predlagateljih za obdobje od leta 2010 do leta 2013.

Tabela 4: Prejete zadeve začetek postopka osebnega stečaja po predlagateljih v obdobju od 2010 do 2013.

Predlagatelj	Leto			
	2010	2011	2012	2013
Upnik	15	35	38	66
Dolžnik	1.047	1.497	1.547	1.260
Ostalo	142	0	0	0

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 2010, str. 55, Tabela 70; Sodna statistika 2011, str. 55, Tabela 70; Sodna statistika 2012, str. 84, Tabela 82a; Sodna statistika 2013, str. 88, Tabela 82a.

Iz tabele lahko ugotovimo, da upnik malokrat vloži zahtevo za osebni stečaj dolžnika. V letu 2010 je bilo takih zahtev le 15, v letu 2011 35, v letu 2012 38 in v letu 2013 66. Razlog je seveda v visokih stroških predujma, ki ga mora upnik plačati ob vložitvi predloga. Poleg upnika in dolžnika je upravičeni predlagatelj osebnega stečaja tudi Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije.

V tabeli 5 je prikazano, kolikšna je bila stečajna masa v primeru pravnomočno končanih zadev osebnega stečaja v obdobju od leta 2010 do leta 2013.

Tabela 5: Pravnomočno končane zadeve osebnega stečaja v obdobju od 2010 do 2013.

Dolžnik	Leto 2010		Leto 2011		Leto 2012		Leto 2013	
	Število zadev	Stečajna masa	Število zadev	Stečajna masa	Število zadev	Stečajna masa	Število zadev	Stečajna masa
Podjetnik/zasebnik	58	1.272.339	81	492.530	69	265.774	69	1.195.057
Potrošnik	287	0	562	132.554	791	744.325	991	1.012.077
Ostalo	58	0	81	0	0	0	0	0
Skupaj	403	1.272.339	724	625.084	860	1.010.098	1.060	2.207.134

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 2010, str. 58, Tabela 77 in Tabela 78; Sodna statistika 2011, str. 58, Tabela 74; Sodna statistika 2012, str. 85, Tabela 85; Sodna statistika 2013, str. 85, Tabela 89.

Iz Tabele 5 je razvidno, da je bilo pravnomočno končanih več postopkov osebnih stečajev zoper potrošnika kot podjetnika oziroma zasebnika. Povprečna stečajna masa na potrošnika se v obravnavanem obdobju povečuje. Stečajna masa je znašala v letu 2011 za 562 osebnih stečajev potrošnika skupno 132.554 evrov, to je povprečno 236 evrov na potrošnika. V letu 2012 je stečajna masa znašala 744.325 evra za 791 pravnomočno končanih zadev, to je povprečno 941 evrov na potrošnika. V letu 2013 je stečajna masa znašala 1.012.077 evra za 991 pravnomočno končanih zadev, to je povprečno 1.021 evrov na potrošnika.

Tabela 6 prikazuje trajanje postopkov osebnega stečaja, ki so bili zaključeni v obdobju od leta 2010 do leta 2013.

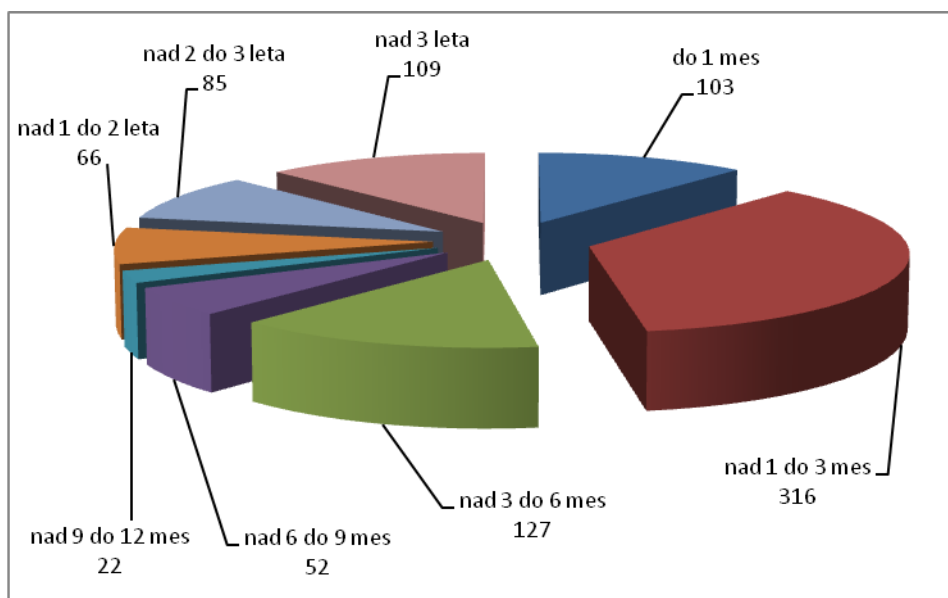
Tabela 6: Trajanje postopkov osebnega stečaja, ki so bili zaključeni v obdobju od 2010 do 2013.

Leto	do 1 mes.	nad 1 do 3 mes.	nad 3 do 6 mes.	nad 6 do 9 mes.	nad 9 do 12 mes.	nad 1 do 2 leti	nad 2 do 3 leta	nad 3 leta	Skupaj
2010	51	123	76	38	35	40	10	0	389
2011	83	251	128	54	21	55	64	15	671
2012	103	316	127	52	22	66	85	109	880
2013	122	270	103	28	14	58	221	282	1.098

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 2010, str. 219, Tabela 387; Sodna statistika 2011, str. 222, Tabela 393; Sodna statistika 2012, str. 306, Tabela 388; Sodna statistika 2013, str. 312, Tabela 390.

Tabela 6 nam prikazuje trajanje postopkov osebnega stečaja, ki so bili zaključeni v letih 2010, 2011, 2012 in 2013. Trajanje postopka se šteje od dneva, ko je prvostopenjsko sodišče prejelo zadevo v reševanje, do dneva, ko je bila zadeva prvostopenjskega sodišča označena kot končana. Največ postopkov osebnih stečajev je zaključenih v obdobju do 6 mesecev. V letu 2012 in 2013 je bilo zaključenih več stečajev, ki so trajali nad 2 leti.

Slika 4: Trajanje postopkov osebnega stečaja, ki so bili zaključeni v letu 2012.

Vir: Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije (b.l.), Sodna statistika 2012, str. 306, Tabela 388.

2 OSEBNI STEČAJ V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

Temeljni namen postopka osebnega stečaja nad dolžnikom potrošnikom v ameriškem sistemu je zagotoviti potrošniku možnost »novega začetka« (»*fresh start*«) in omogočiti

sorazmerno poplačilo upnikov. Postopek predvideva več vrst sodne zaščite dolžnika, kar mu omogoča, da kljub začetim insolvenčnim postopkom obdrži del svojega premoženja.

Postopek osebnega stečaja v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju ZDA) je opredeljen v *US Bankruptcy Code*. Državljeni lahko vložijo predlog za osebni stečaj v okviru večih poglavij. Postopki se imenujejo po poglavju zakona, kjer so opredeljeni. To so: poglavje 7 za likvidacijo, poglavje 11, ki se uporablja samo v primerih osebnega stečaja podjetnika, in poglavje 13 za razbremenitev dolgov dolžnikov z rednimi dohodki.

Postopek osebnega stečaja, ki ga bo dolžnik izbral, je odvisen od višine in vrste njegovih prihodkov in njegovega premoženja. Zelo priporočljivo je, da dolžnik najame odvetnika, ki mu svetuje, po katerem poglavju naj vloži zahtevo za osebni stečaj, da se izogne izgubi dragocenega premoženja in optimalno, glede na njegove zmožnosti, poplača upnike.

Osnovni namen osebnega stečaja je razbremenitev dolžnika njegovih dolgov. V skoraj vseh primerih se osebni stečaj konča z odpustom obveznosti, ni pa to nujno v vseh primerih. V katerih primerih, bom pojasnila kasneje v nadaljevanju.

2.1 Osebni stečaj po poglavju 7

Če dolžnik vloži osebni stečaj po poglavju 7 in ima v lasti premoženje, bo to premoženje prodano, izkupiček pa namenjen poplačilu upnikov. Imetje dolžnika, kot so pohištvo, oblačila, pokojninska shema in pokojninski račun, so iz osebnega stečaja do določene višine izvzeti, zato jih dolžniki lahko obdržijo. Odpust obveznosti po poglavju 7 razbremeni dolžnike za skoraj vse obveznosti in prepreči upnikom nadaljnje aktivnosti za izterjavo dolgov.

Dolžnikom, ki vložijo osebni stečaj po poglavju 7, ni treba vložiti terminskega plana odplačevanj svojih dolgov, kot to zahteva osebni stečaj po poglavju 13. V postopku osebnega stečaja po poglavju 7 se dolg ne odplačuje obročno, ampak stečajni upravitelj oziroma skrbnik stečajne mase (*bankruptcy trustee*) zbere in proda premoženje, ki je zajeto v stečajni masi, in s tem poplača upnike. Del dolžnikovega premoženja je lahko pod zastavno pravico ali hipoteko, ki pripada drugim upnikom. Poleg tega je v zakonu določeno, katero premoženje lahko dolžnik obdrži (Background, Liquidation Under the Bankruptcy Code, 2013).

Osebni stečaj po poglavju 7 lahko vložijo prezadolženi posamezniki ali pravne osebe. Višina dolga in dejstvo, ali je dolžnik solventen ali ne, ne vplivajo na začetek postopka. Prvi pogoj, da lahko dolžnik vloži predlog za začetek stečaja, je, da mora imeti stalno prebivališče na območju ZDA. Dolžnik ne more vložiti osebnega stečaja po poglavju 7, če je v zadnjih 180 dnevih pred vložitvijo osebnega stečaja:

- izostal z naroka,
- namerno kršil odredbe sodišča,
- umaknil predlog za stečaj, ker so upniki z ločitvenimi pravicami zmanjšali njegovo premoženje do te mere, da za ostale upnike ne bi ostalo ničesar za poplačilo dolgov.

Poleg tega dolžnik ne more vložiti osebnega stečaja, če ni v 180 dneh pred vložitvijo predloga zaprosil za kreditno svetovanje pri odobreni bonitetni svetovalni agenciji (Chapter 7 Eligibility, 2013).

Osebni stečaj po poglavju 7 se konča z razbremenitvijo dolgov dolžnika in po koncu postopka dolžnik ne odgovarja več za svoje razbremenjene dolgove. Ni pa nujno, da bo sodišče vedno odobrilo razbremenitev. Na nekatere dolgove razbremenitev ni mogoča. Poleg tega je razbremenitev na voljo le posameznikom, ne pa tudi pravnim osebam (Chapter 7 Eligibility, 2013).

Osebni stečaj po poglavju 7 se začne z vložitvijo zahteve za osebni stečaj na sodišče v tisti državi, kjer ima dolžnik stalno prebivališče. Poleg zahteve mora dolžnik vložiti še naslednje predpisane seznane:

- seznam sredstev oziroma premoženja in obveznosti,
- seznam tekočih prihodkov in odhodkov,
- izjavo o finančnih poslih,
- seznam izvršilnih zadev in finančnih najemov.

Dolžnik mora upravitelju stečajne mase predložiti zadnjo davčno napoved in tudi davčne napovedi vložene pred stečajnim postopkom (How Chapter 7 Works, 2013).

Če je dolg dolžnika posledica prevelike potrošnje, mora dolžnik predložiti sodišču dodatno dokumentacijo, ki vsebuje (How Chapter 7 Works, 2013):

- potrdilo o kreditnih svetovanjih in izdelan načrt obročnih odplačevanj,
- potrdila o nakazilu osebnega dohodka od delodajalca, ki jih je prejel v obdobju 60 dni pred vložitvijo,
- plačilne liste mesečnega osebnega neto dohodka,
- morebitno povečanje ali znižanje osebnega dohodka po vložitvi zahtevka.

Zakoncema je dana možnost, da vložita zahtevo skupaj ali posamezno. Če se odločita vložiti zahtevo skupaj, morata zagotoviti vse zahtevane dokumente in podatke, ki bi jih morala predložiti, če bi zahtevo za osebni stečaj vlagala individualno (How Chapter 7 Works, 2013).

Stroški za vložitev zahteve po poglavju 7 znašajo 306 dolarjev. Poleg takse za vložitev, ki znaša 245 dolarjev, je treba plačati še upravno takso v višini 46 dolarjev in pribitek za stečajnega upravitelja, ki stane 15 dolarjev. Običajno se stroški plačajo pri uradniku na sodišču ob vložitvi zahteve. Dolžniki lahko sodišče zaprosijo tudi za obročno plačevanje stroškov. Število obrokov je omejeno na največ štiri, pri tem mora biti zadnji obrok plačan v najmanj 120 dneh od vložitve predloga. V izjemnih primerih lahko sodišče podaljša rok za plačilo, vendar pod pogojem, da je zadnji obrok plačan najpozneje v 180 dneh od vložitve predloga. Dolжник se mora zavedati, da neplačilo obročnih odplačevanj lahko pomeni ustavitev postopka (How Chapter 7 Works, 2013).

Če je dolžnikov prihodek manjši od 150 % praga revščine in če dolжник ni sposoben plačati stroškov postopka osebnega stečaja, niti ga obročno odplačati, ga lahko sodišče oprosti plačila stroškov postopka. V tem primeru mora dolжник zahtevi za osebni stečaj priložiti še (How Chapter 7 Works, 2013):

- seznam vseh upnikov, znesek terjatev in naravo le-teh,
- vir in znesek dolžnikovega prihodka ter pogostost nakazil,
- seznam dolžnikovih nepremičnin,
- podrobni seznam dolžnikovih mesečnih stroškov, kot so hrana, oblačila, najemnina, komunalne storitve, stroški zdravstvenih storitev in obveznosti za plačila davkov.

Poleg dokumentov, ki jih mora dolжник predložiti, je tudi seznam premoženja in imetja, ki ni predmet osebnega stečaja. To je imetje dolžnika, ki ne sme biti predmet prodaje. Zakon o stečaju tako omogoča prezadolženemu dolžniku zaščititi nekatero njegovo imetje pred upniki, če to zakon o stečaju omogoča. Vrsto premoženja, ki se izvzame iz stečajne mase, določa zvezna ali državna zakonodaja. Zakon državam omogoča, da sestavijo seznam premoženja, ki se izvzame iz stečajne mase, zato je zelo priporočljivo, da se dolжник posvetuje in pridobi pravni nasvet pri odvetniku, ki mu razloži, katero premoženje spada v to kategorijo za državo, kjer vlaga zahtevo za osebni stečaj (How Chapter 7 Works, 2013).

Po vložitvi zahteve za osebni stečaj sodišče izda sodno odločbo, ki avtomatično zaustavi vse aktivne sodne postopke proti dolžniku in njegovemu premoženju. Ustavitev aktivnosti nastopi po uradni dolžnosti, sodišče pri tem ne izda nobenega sklepa, ampak pošlje upnikom le obvestilo. Seznam upnikov predloži dolжник. V času, ko so postopki zoper dolžnika ustavljeni, upniki ne smejo začeti ali nadaljevati izvršilnih postopkov, zahtevati poplačila, pošiljati opominov ali celo nadlegovati dolžnika po telefonu (How Chapter 7 Works, 2013).

Po začetku stečaja se oblikuje stečajna masa, ki sestavlja celotno dolžnikovo premoženje, razen premoženja, za katerega zakonodaja dopušča, da se ga iz stečajne mase lahko izvzame. V stečajno maso ne sodi premoženje, ki ga dolжник pridobi po začetku postopka. Skrbnik premoženja je stečajni upravitelj, ki ga dolžniku dodeli poseben pravosodni organ

U.S. Trustee. Uradnik skliče sestanek upnikov, na katerem so prisotni stečajni upravitelj, dolžnik in upniki. Sestanku ne sme prisostvovati sodnik, saj bi to lahko vplivalo na njegovo nepristranskost. Dolžnik je na sestanku pod prisego in mora odgovarjati na vsa zastavljena vprašanja upravitelja in upnikov. Dolžnik se mora sestanka obvezno udeležiti in aktivno sodelovati na njem ter zagotoviti čimveč podatkov, s katerimi razpolaga o svojem premoženju in finančnem stanju (How Chapter 7 Works, 2013).

Pomembno je, da stečajni upravitelj na sestanku upnikov temeljito izpraša dolžnika in zagotovi, da se dolžnik zaveda posledic osebnega stečaja, kakšen bo vpliv na njegovo kreditno sposobnost, kakšne so možnosti, da vloži osebni stečaj v okviru drugih poglavij, ter kakšne so možnosti, da bo razbremenjen dolga. Nekateri stečajni upravitelji zagotovijo pisne informacije o teh temah in tako zagotovijo, da se dolžnik zaveda posledic in prevzame odgovornost (How Chapter 7 Works, 2013).

Dolžnik lahko spremeni postopek osebnega stečaja po poglavju 7 na poglavje 11, 12 ali 13, če se izkaže, da je tak postopek zanj primernejši. Vendar obstaja pogoj, da postopek po poglavju 7 ni bil spremenjen iz drugega poglavja. Postopek osebnega stečaja med poglavji se lahko spremeni samo enkrat (How Chapter 7 Works, 2013).

Stečajni upravitelj zbere dolžnikovo premoženje. Če premoženja, ki bi sestavljalo stečajno maso, ni oziroma je to premoženje, ki ga upnik ima, izvzeto iz stečajne mase, upravitelj obvesti sodišče, da dolžnik nima premoženja za poplačilo upnikov. Sodišče bo tak postopek ustavilo. Če pa se izkaže, da dolžnik premoženje ima, bo to namenjeno poplačilu upnikom. Tako imenovani nezavarovani upniki morajo terjatve prijaviti stečajnemu upravitelju in predložiti dokazilo o obstoju terjatve. Rok za prijavo je 90 dni od prvega sestanka upnikov. Zavarovanim upnikom svoje terjatve ni potrebno prijavljati, čeprav je to priporočljivo predvsem zato, da zaščitijo svoje interese o poplačilu terjatve (Role of The Case Trustee, 2013). Naloga stečajnega upravitelja je, da oblikuje stečajno maso, iz katere se bodo poplačali nezavarovani upniki. Premoženje, zajeto v stečajni masi, stečajni upravitelj proda, pri čemer pa se trudi doseči čim večji iztržek, da bi bilo poplačanih čim več upnikov. Najpogosteje se premoženje proda na javnih dražbah (Role of The Case Trustee, 2013).

Zavarovani upniki imajo pravico, da sodišču predlagajo izdajo odločbe, s katero naložijo upravitelju, da izroči ločitvenemu upniku premoženje, na katerem obstaja ločitvena pravica, tako da lahko upnik sam le-to proda in se poplača. Ločitveni upnik ne sme zahtevati premoženja, katerega tržna vrednost presega zavarovano terjatev, čeprav obstaja ločitvena pravica. Stečajni upravitelj mora z razliko poplačali nezavarovane upnike (Role of The Case Trustee, 2013).

Ko je premoženje dolžnika unovčeno, se začne poplačilo upnikov. Vrstni red poplačila upnikov je točno določen. Obstaja šest skupin terjatev in vsaka skupina mora biti poplačana, da se začne poplačevati naslednja. V te skupine spadajo naslednje terjatve:

- Prioritetne terjatve: skupina vsebuje stroške postopka in upravitelja; če gre za podjetnika, so tukaj tudi stroški neizplačanih plač, socialnih prispevkov in podobno.
- Nezavarovane potrjene terjatve upnikov: pravočasno prijavljene terjatve upnikov.
- Prepozno prijavljene nezavarovane terjatve upnikov: prepozno prijavljene nezavarovane terjatve, če obstajajo dokazila o obstoju terjatve.
- Kazni in odškodnine: v to skupino spadajo terjatve iz kazni, glob, odkupnin, odškodnin in podobno.
- Obresti: obresti za terjatve iz prejšnjih skupin, in sicer od vložitve zahtevka do poplačila terjatev.
- Dolžnik: morebiten presežek, ki ostane pri poplačilu vseh zgornjih skupin terjatev, se izplača dolžniku.

Poplačilu dolgov sledi razbremenitev, ki jo odredi sodišče. V večini primerov, več kot 99 %, so dolžniki svojih dolgov razbremenjeni. Sodišče izreče sodbo dokaj hitro, navadno v 60 do 90 dneh po prvem sestanku upnikov (Chapter 7 Discharge, 2013).

V nekaterih izjemah pa dolžnik vendarle ni razbremenjen svojih dolgov (Chapter 7 Discharge, 2013):

- če je dolžnik poneveril ali uničil podatke, ki izkazujejo njegovo finančno stanje,
- če dolžnik ni upravičil zmanjšanja in izgube premoženja,
- če je dolžnik pričal pod krivo prisego,
- če ni spoštoval navodil sodišča,
- če je dolžnik na goljufiv način poneveril, prikrival ali uničil premoženje, ki bi lahko bilo predmet poplačila upnikov,
- če je sodišče že razbremenilo dolžnika v zadnjih šestih letih pred tem stečajem,
- če je dolžnik umaknil zahtevo.

Obstaja tudi možnost, da dolžnik določeno premoženje obdrži, ampak le če na tem predmetu obstaja ločitvena pravica. Gre za tako imenovano ponovno vzpostavitev dolžnikove obveznosti. To je sporazum, ki ga skleneta dolžnik in upnik, potrdi pa ga stečajni sodnik. Dolžnik mora podpisani sporazum vložiti na sodišču pred razbremenitvijo dolga. Dolžnik se obveže poravnati dolg v celoti ali delno, odvisno od dogovora, v zameno pa obdrži premoženjski predmet, najpogosteje avto. Ob spoštovanju dogovora upnik ne sme zaseči tega predmeta (Chapter 7 Discharge, 2013).

Dolžnik je po poglavju 7 razbremenjen večine svojih dolgov. Upniki ne morejo sprožiti nobenih pravnih postopkov zoper dolžnika in poplačila terjatev. Kljub temu pa obstajajo

izjeme, pri katerih dolg ne preneha, to so prežिवnina, določeni davki, državna posojila ali posojila z državnim poroštvo, denarne kazni ter nadomestila in odškodnine za povzročitve smrti in telesnih poškodb (Chapter 7 Discharge, 2013).

2.2 Osebni stečaj po poglavju 13

Osebni stečaj po poglavju 13 je namenjen posameznikom z rednimi osebnimi dohodki. Dolžnik mora izdelati terminski plan poplačila dela ali vseh dolgov. Dolžniki odplačajo dolg v obdobju treh do petih let (Chapter 13, Background, 2013).

Prednosti, ki jih nudi postopek po poglavju 13, je več. Prva najpomembnejša je, da lahko posamezniki preprečijo sodni postopek zasege hipoteke na hišo ali stanovanje, saj vložitev zahteve po osebnem stečaju zaustavi postopke upnikov za poplačilo dolgov. Nadalje postopek omogoča preračun obročnih odplačil dolgov, ki lahko podaljša odplačilno dobo in hkrati zmanjša obrok, ki ga mora dolžnik odplačevati. Vložitev zahteve za postopek pomeni tudi zaščititi tretje osebe, ki so poroki in tako odgovorni za dolžnikove potrošniške dolgove. Prednost je tudi ta, da dolžnik po vložitvi zahteve po osebnem stečaju ne plačuje neposredno upnikom, ampak stečajnemu upravitelju, ki potem poplačuje upnike (Chapter 13, Advantages of Chapter 13, 2013).

Posameznik lahko vloži zahtevo za stečaj ob predpostavki, da njegovi nezavarovani dolgovi ne presegajo 360.475 dolarjev, zavarovani dolgovi pa 1.081.400 dolarjev (Chapter 13 Eligibility, 2013).

Postopek osebnega stečaja po poglavju 13 se začne z vložitvijo zahteve dolžnika na sodišče v državi, kjer ima dolžnik stalno prebivališče. K zahtevi mora dolžnik priložiti:

- seznam premoženja in dolgov,
- seznam tekočih prihodkov in odhodkov,
- seznam odplačilnih in najemniških pogodb,
- izjavo o premoženjskem poslovanju.

Dolžnik mora tudi predložiti dokazilo o kreditnem svetovanju in kopijo odplačilnega načrta, potrdilo o nakazilu osebnega dohodka prejetega v 60 dnevih pred vložitvijo zahteve, potrdilo o mesečnih dohodkih, vse bodoče povečanje dohodka ali stroškov po vložitvi zahteve, zadnjo dohodninsko napoved in tudi dohodninske napovedi vložene po vložitvi zahtevka (How Chapter 13 Works, 2013).

Stroški postopka osebnega stečaja znašajo 281 dolarjev, pri čemer je strošek postopka 235 dolarjev, 46 dolarjev pa znaša administrativna taksa. Stroški se lahko plačajo v obrokih, število obrokov je omejeno na štiri. Dolžnik mora zadnji obrok plačati najkasneje v 120 dneh po vložitvi zahteve. Sodišče lahko to obdobje podaljša na 180 dni. Če zakonca vložita

skupno zahtevo po osebnem stečaju, se stroški postopka odmerijo le enkrat (How Chapter 13 Works, 2013).

Vložitev zahteve za osebni stečaj zaustavi sodne postopke upnikov proti dolžniku, vendar obstajajo izjeme. V nekaterih primerih pa so sodni postopki zaustavljeni le za določen čas. Sodišče o ustavitvi postopkov ne izda sklepa, ampak le obvesti upnike, ki jih je na seznamu predložil dolžnik. V tem obdobju upniki ne morejo nadaljevati sodnih postopkov, vlagati izvršb ali kako drugače nadlegovati dolžnika. Prekinitev postopka zajema tudi poroke in sodolžnike, kadar gre za potrošniški dolg, vendar le, kadar je dolžnik dolg pripravljen plačati in le-ta ne zapade v plačilo ter je zajet v odplačilnem načrtu (How Chapter 13 Works, 2013).

Med 21. in 50. dnevom, ko dolžnik vloži zahtevo za osebni stečaj, stečajni upravitelj skliče sestanek upnikov. Na sestanku je dolžnik pod prisego, stečajni upravitelj in upniki mu lahko zastavljajo vprašanja v zvezi z njegovim premoženjskim in finančnim stanjem ter lahko podajo pripombe k odplačevanju dolga v terminskem planu odplačevanj. Da se zagotovi nepristranskost sodnika, le-ta ne sme prisostvovati sestanku (How Chapter 13 Works, 2013).

Upniki, ki imajo nezavarovane terjatve, jih morajo prijaviti pri sodišču v 90 dneh po tem, ko je sklican prvi narok za sestanek upnikov (How Chapter 13 Works, 2013).

Dolžnik mora ob vložitvi zahteve ali pa najkasneje v 14 dneh predložiti plan odplačevanj, ki ga mora sodišče potrditi kot sprejemljivega. Stečajni upravitelj razporeja dolžnikova plačila med upnike po planu odplačevanj. Dolžnik mora začeti nakazovati zneske v roku 30 dni po vložitvi zahteve za osebni stečaj, tudi če sodišče še ni potrdilo plana odplačevanj. Dolžnik je dolžan nakazovati zneske stečajnemu upravitelju vsaka dva tedna ali enkrat mesečno (The Chapter 13 Plan and Confirmation Hearing, 2013).

V postopku poznamo tri vrste terjatev: prednostne, zavarovane in nezavarovane terjatve. Tako imenovane prednostne terjatve imajo poseben status, sem spada večina davkov in stroškov stečajnega postopka. Plan odplačevanj mora vsebovati celotno poplačilo prednostnih terjatev, razen če se posamezni upnik strinja o drugačnem poplačilu terjatve (The Chapter 13 Plan and Confirmation Hearing, 2013).

Ni nujno, da plan odplačevanj poplača vse nezavarovane upnike, dokler upniki dobijo najmanj toliko, kot bi bilo poplačano, če bi se postopek vodil po poglavju 7. Upnikom lahko dolžnik ponudi enak odstotek poplačila, da bi bil za njih plan sprejemljiv in ne bi nanj ugovarjali (The Chapter 13 Plan and Confirmation Hearing, 2013).

V 45 dneh po prvem sestanku upnikov mora sodnik potrditi plan odplačevanj. Upniki lahko potrditvi nasprotujejo, še zlasti če menijo, da bi bilo poplačilo njihovih terjatev

večje, če bi se postopek vodil po poglavju 7. Da bi dolžnik dosegel potrditev, lahko pred potrditvijo tudi spremeni plan odplačevanj in tako ugotovi upnikom. Sodišče s sklepom potrdi plan odplačevanj. Če se med realizacijo plana odplačevanj spremenijo okoliščine ali dolžnik zamuja s plačili, se lahko vloži zahteva po spremembi plana odplačevanj. Spremeni se lahko višina obrokov, ne more pa se spremeniti doba odplačevanj, ta je zakonsko določena na 3 leta oziroma v nekaterih primerih na 5 let (The Chapter 13 Plan and Confirmation Hearing, 2013).

Ko je plan odplačevanj potrjen, mora dolžnik vložiti vse napore, da ga realizira in poplača dolgove. Če dolžnik ne odplačuje dolgov, kot je določeno v planu, lahko sodišče stečajni postopek spremeni v postopek po poglavju 7 (The Chapter 13 Plan and Confirmation Hearing, 2013).

Po realizaciji plana odplačevanj sledi razbremenitev. Dolžnik je razbremenjen vseh dolgov, ki so bili zajeti v poplačilnem načrtu. V določenih primerih lahko dolžnik, ki mu ne uspe poplačati dolgov določenih v poplačilnem načrtu, zaprosi sodišče, da ga razbremeni dolgov kljub temu, da mu ni uspelo poplačati vsega določenega v planu. Takšna razrešitev je mogoča le v primeru, da so obstajali objektivni razlogi za neizpolnitev plana odplačevanj (The Chapter 13 Discharge, 2013).

3 PRIMERJAVA OSEBNEGA STEČAJA V SLOVENIJI IN ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

Osebni stečaj poznajo v ZDA že od leta 1978, najpomembnejša sprememba je začela veljati v letu 2005. Posameznik se lahko odloči za osebni stečaj v okviru večih poglavij, odvisno od položaja in premoženja, ki ga ima. Drugače kot v ZDA je postopek osebnega stečaja v slovenskem pravnem redu sorazmerno nov inštitut. Za fizične osebe ga poznamo od leta 2008, medtem ko se je stečajni postopek nad premoženjem podjetnika uporabljal od leta 1993 in je bil opredeljen v ZPPSL. Z uveljavitvijo ZFPPIPP je ZPPSL prenehal veljati. ZFPPIPP je v slovenski pravni red implementiral osebni stečaj in uvedel enotno obliko za vse fizične osebe, ki velja tudi za podjetnike ali zasebnike.

Osebni stečaj se razlikuje tudi v samem postopku. Stroški postopka osebnega stečaja so v ZDA neprimerno nižji kot stroški postopka v Sloveniji. Že sama prijava osebnega stečaja v Sloveniji predstavlja za prezadolženega dolžnika velik problem, saj morajo stroške prijave osebnega stečaja plačati takoj in v enem znesku. V ZDA lahko dolžniki prosijo za obročno odplačevanje stroškov v največ štirih obrokih, ki so tudi sicer veliko nižji kot pri nas.

V Sloveniji dolžniku zakonodaja ne omogoča, da vloži predlog za osebni stečaj skupaj z zakonskim partnerjem, kot to dopušča zakonodaja v ZDA. S tem se prezadolženi posamezniki lahko izognejo dodatnim stroškom, plačajo stroške postopka le enkrat in posledično ostane več sredstev za poplačilo stečajne mase.

Razlika med postopki v ZDA in Sloveniji izhaja tudi iz oblikovanja stečajne mase. V ZDA se iz stečajne mase izvzamejo le sredstva, ki so nujno potrebna za dolžnikovo preživetje. V Sloveniji pa ostanejo dolžniku tudi minimalni zaslužki, preživnine, odškodnine in nekatera druga v zakonu določena sredstva. Prav tako spadajo v stečajno maso vsi bodoči dolžnikovi zaslužki, medtem ko se v postopku osebnega stečaja po poglavju 7 oblikuje stečajna masa z obstoječim dolžnikovim premoženjem in so bodoči dohodki izvzeti. Pri osebnem stečaju po poglavju 13 pa je razlika v tem, da se stečajna masa ne oblikuje, ampak dolžnik odplačuje dolgove po poplačilnem načrtu, ki ga sestavi sam.

Postopka se razlikujeta tudi po obdobju, v katerem lahko dolžnik ponovno zaprosi za osebni stečaj. V Sloveniji je ta doba daljša, tako da je dovoljeno dolžniku zaprositi za osebni stečaj vsakih deset let. V ameriškem sistemu pa lahko dolžnik po poglavju 7 vloži stečaj po preteku šestih let, medtem ko po poglavju 13 vsakih šest mesecev.

SKLEP

V magistrskem delu sem poskušala pojasniti postopek osebnega stečaja, ki ga je v slovenski pravni red implementiral ZFPPIPP z namenom priti do ugotovitev, ali je osebni stečaj res izhod za prezadolženega posameznika, hkrati pa preučiti, ali se ga posamezniki ne poslužujejo zgolj zato, da bi inštitut zlorabili in tako dosegli odpust dolgov.

Zakonska ureditev, ki je veljala do sprejetja ZFPPIPP, ni poznala stečaja fizične osebe kot potrošnika, ampak le stečajni postopek fizične osebe nad premoženjem samostojnega podjetnika, ki ga je urejal ZPPSL. Upniki so se lahko posluževali samo izvršilnih postopkov. Tako so bili aktivnejši in agresivnejši upniki v boljšem položaju, saj so bili v postopkih izterjave uspešnejši od upnikov, ki aktivnosti v postopkih izterjave niso izvajali.

Poleg tega, da je uvedbo novega inštituta zahtevala vrsta direktiv Evropske unije, je bil razlog za zakonsko ureditev osebnega stečaja tudi dati prezadolženim posameznikom novo priložnost, da z delnim poplačilom terjatev upnikov ob prodaji premoženja, ki ga je imel ob začetku osebnega stečaja, in z odpustitvijo vseh obveznosti, ki so nastale do začetka osebnega stečaja, zaživi na novo. Ob uvedbi osebnega stečaja v pravni red je bilo pričakovati, da bodo osebne stečaje vlagali predvsem upniki in si tako poskusili zagotoviti poplačilo svojih terjatev, vendar je praksa pokazala ravno nasprotno. Sodeč po vloženih predlogih za začetek osebnega stečaja, je jasno, da jih vlagajo predvsem dolžniki, katerih namen je doseči odpust obveznosti. Osebni stečaj je edina rešitev, da se posameznik reši prezadolženosti in zaživi znova brez dolgov. Zavedati se moramo, da je inštitut osebnega stečaja v osnovi namenjen poštenim dolžnikom, ki so se znašli v brezizhodnem položaju po svoji ali drugi krivdi. Menim, da je osebni stečaj rešitev za posameznike, da se rešijo svojih dolgov in s tem dobijo možnost zaživeti človeka dostojno življenje. Vendar se za dolžnika tudi po končanju osebnega stečaja in odpusta obveznosti začenja preizkusno

obdobje, v katerem se bo sam sebi dokazal in trudil, da ne bo tudi v prihodnosti drsel v zadolženje, ampak bo trošil v okviru svojih zmožnosti.

Raziskava inštituta osebnega stečaja je potrdila mojo tezo, zastavljeno v uvodu, da inštitut dopušča špekulacije in ima pomanjkljivosti. Predlog za osebni stečaj prepogosto vlagajo posamezniki, ki so se znašli zaradi nečednih poslov, prevar in utaj v velikih dolgovih do upnikov in države. Svoje premoženje odtujijo ali prepíšejo na svoje sorodnike, sami pa vložijo predlog za osebni stečaj. Ker premoženja nimajo več, upravičeno pričakujejo, da se jim bodo v postopku osebnega stečaja in odpusta dolga obveznosti odpisale. Stečajni dolžnik na državo in proračun prenese tudi kritje stroškov stečajnega postopka, saj običajno nima premoženja, ki bi oblikovalo stečajno maso. V takih postopkih je velika odgovornost na upravitelju stečajnega postopka, saj bi moral take posameznike kazensko preganjati in obsoditi. Največkrat ti posamezniki najemajo pravne in davčne svetovalce, ki jim svetujejo, kako izigrati sistem in tako preslepiti tudi upravitelje. Res je, da pogosto upravitelji nimajo ne časa, ne denarja, da bi intenzivno nadzirali ravnanja dolžnika. Pomembno vlogo pri prevarah v postopkih osebnega stečaja lahko odigrajo tudi upniki, saj imajo možnost, da vložijo ugovor proti odpustu dolga, če zasledijo špekulativna ravnanja dolžnika. Pogosto upniki ne vlagajo ugovorov, saj tudi sami delajo v poslovanju napake in ne želijo, da njihove napake odkrijejo. Problem Slovenije je nizka morala in etika poslovanja, zato menim, da tudi sprememba zakonodaje ne bi kaj dosti pripomogla k znižanju špekulacij. Špekulanti bi morali biti kaznovani tako, da do odpusta dolgov v postopku osebnega stečaja ne bi prišlo. Ker je odtujevanje premoženja najpogostejši način zlorabe inštituta osebnega stečaja, bi bilo dobro podaljšati obdobje izpodbojnosti s sedanjih tri na pet let, mogoče pa tudi več.

Postopek osebnega stečaja nudi prednosti in slabosti tako za stečajnega dolžnika kot tudi za upnika. Zakon je napisan na tak način, da ščiti stranke postopka v primeru, če bi katera od njih poskušala osebni stečaj zlorabiti in se pri tem okoristiti. Ugotovila sem, da čeprav je postopek ves čas pod nadzorom sodišča, je inštitut mogoče zlorabiti. Zlorabe bi bile seveda manjše, če bi stranke v postopku, upniki in upravitelji, aktivno sodelovali ves čas postopka in zlorabe poskušali ugotoviti in preprečiti, kar pa pogosto ne velja, saj so v zakonu ob ugotovljeni nepravilnosti ali sumu o verodostojnosti podatkov predvidena sredstva za obnovo postopka ali možnost izpodbijanja sklepa o končanju postopka osebnega stečaja.

V osebnem stečaju se je znašlo nemalo družbenikov, ki so zaradi inštituta spregleda pravne osebnosti odgovarjali za dolgove družbe. Pri spregledu pravne osebnosti gre predvsem za predpis zakonodajalca, da za obveznosti družbe odgovarjajo tudi njeni družbeniki. Z namenom zagotoviti finančno disciplino in večjo preglednost poslovanja na trgu se je zakonodajalec odločil odstraniti nedelujoče družbe s trga. Uvedel je inštitut izbrisa družbe iz sodnega registra brez likvidacije, odgovornost za dolgove družbe pa je zaradi zaščite upnikov prenesel na družbenike. Družbeniki so bili upravičeno presenečeni, ko so začeli na

njihov naslov prihajati izvršilni postopki. Prepričani so bili, da njihovo osebno premoženje ni ogroženo, saj so ob ustanavljanju družb pričakovali, da družba kot taka odgovarja za obveznosti z vsem svojim premoženjem.

Družbenikom je bila odvzeta pravica do poštenega sojenja, saj se za izvršbe, ki so se nanašale na kapitalske družbe in so se po izbrisu prenesle na družbenike, ni ugotavljala odgovornost družbenikov in njihova morebitna zloraba družbe. Izvršilni postopki so prihajali na naslove izbranih družb. Družbenikom izvršbe niso bile uročene, tako tudi niso imeli možnosti ugovora in izvršbe so postale pravnomočne. Ko so družbeniki kapitalske družbe ustanavljali, po nobenem predpisu, ki so bili takrat v veljavi, niso družbeniki odgovarjali s svojim premoženjem, razen v primeru spregleda pravne osebnosti, za kar pa se odgovornost posameznih družbenikov ni presojala. V tem primeru je zakonodajalec posegel v razmerja med pravno in fizično osebo za nazaj in kršil eno izmed ustavnih načel, to je načelo retroaktivnosti. Poleg tega tedanji ZGD, po katerem so družbeniki ustanavljali kapitalske družbe, ni poznal pojma aktivni in pasivni družbenik, tako da je ZFPPod tudi v tem primeru s svojim terminom v gospodarsko zakonodajo posegel za nazaj. Ugotovljena dejstva so potrdila mojo drugo trditev, da so bile z uveljavitvijo ZFPPod družbenikom kapitalskih družb, ki niso uskladile osnovnega kapitala in so bile kasneje izbrisane, kršene temeljne človekove pravice.

Postopek osebnega stečaja se v procesnem smislu deli na dve fazi. Prva faza je predhodni postopek, v katerem se odloča o začetku stečajnega postopka. Druga faza je glavni stečajni postopek, kjer gre za vodenje postopka. Kolikšno bo poplačilo upnikov v osebnem stečaju, je v največji meri odvisno od stečajne mase, je pa dejstvo, da stečajna masa v večini primerov ne zadošča niti za kritje stroškov postopka, kaj šele za poplačila upnikov.

Nesmiselno je pričakovati, da bo prezadolženi potrošnik poplačal vse dolgove upnikov. Poplačani bodo tisti upniki, ki bodo agresivno nastopali v izvršilnem postopku, drugi upniki pa svojih terjatev ne bodo dobili poplačanih. Zato je osebni stečaj uvedel možnost, da so upniki poplačani v sorazmernih deležih.

Ključna faza osebnega stečaja, zaradi katere se navadno dolžnik zanj tudi odloča, je odpust dolga. Odpust dolga ni sam po sebi umeven, ampak si ga mora dolžnik prislužiti. Dolžnik mora prestati preizkusno obdobje in šele po poteku preizkusnega obdobja sodišče izda sklep, s katerim se dolžniku odpustijo njegove obveznosti. Vprašanje je, ali bo potrošnik, samostojni podjetnik ali zasebnik, ki se je odločil za osebni stečaj in si z odpustom dolgov pridobil možnost novega začetka, v prihodnje pri svojih odločitvah previdnejši.

Pri osebnem stečaju gre za dolgotrajen, stresen postopek, povezan z visokimi stroški. Izboljšuje položaj prezadolženega dolžnika, da bi se ga razbremenilo starih dolgov in se mu omogočilo človeka dostojno življenje. O nujnosti inštituta osebnega stečaja govorijo

statistični podatki, saj njegovo število strmo narašča. Iz statističnih podatkov pa ugotovimo tudi, da je zelo malo postopkov, kjer se osebni stečaj konča z razdelitvijo.

Prav tako kot osebni stečaj je tudi stečaj zapuščine začel veljati s sprejetjem zakona ZFPPIPP. Postopek se lahko vodi nad zapuščino po vsaki umrli fizični osebi. Ena od procesnih predpostavk za vodenje postopka je insolventnost. Postopek se vodi z namenom, da bi vsi zapustnikovi upniki iz stečajne mase prejeli poplačilo svojih terjatev do zapustnika hkrati in v enakih deležih. Dedičem daje možnost, da z njim omejijo odgovornost za zapustnikove dolgove.

S primerjavo postopkov osebnega stečaja v Sloveniji in osebnega stečaja v ZDA sem ugotovila, da se postopka med seboj razlikujeta. Osebni stečaj v ZDA je neprimerno prijaznejši do dolžnikov, medtem ko osebni stečaj v Sloveniji upošteva tudi interese upnikov.

Menim, da bi moral biti osebni stečaj v vsakem primeru le skrajno sredstvo prezadolženega dolžnika. K zmanjšanju osebnih stečajev bi pripomogla tudi večja osveščenost potrošnikov, kako se z denarjem upravlja, in kazenska politika, ki bi preprečila, da bi se posameznik zadolžil preko svoje meje in s tem povzročil osebni stečaj.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. Najdeno 23. decembra 2014 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/Uradne_objave/eObjave_v_postopkih_zaradi_insolventnosti/Splosno
2. Balažic, V. (2008). Dolžnosti banke in osebni stečaj. *Pravna praksa*. 27(44), 19.
3. Bankruptcy. Najdeno 23. decembra 2014 na spletnem naslovu <http://www.uscourts.gov/FederalCourts/Bankruptcy.aspx>
4. Civilna iniciativa izbrisanih podjetij. Najdeno 23. decembra 2014 na spletnem naslovu http://www.cinip.si/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=41&lang=sl
5. Dubrovski, D. (2008). Novi ZFPPIPP: en korak naprej, dva nazaj. *Pravna praksa*. 27(29-30), 8-10.
6. Ferik, B. (2007). *Zadolževanje in pre zadolženost prebivalstva*. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj.
7. Grgič, M. (2011, 3. november). Zakon o »izbrisanih« podjetjih v primežu ustavnosti. *Delo*. Najdeno 23. decembra 2014 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/gospodarstvo/makromonitor/zakon-o-izbrisanih-podjetjih-v-primezu-ustavnosti.html>
8. Hieng, R. (2014). Posebnosti osebnega stečaja podjetnika. *IKS, revija za računovodstvo in finance*, XLI(4), 11-18.
9. Ivanjko, Š., & Kocbek, M. (2003). *Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov*. Ljubljana: GV Založba.
10. Ivanjko, Š. (2005). Nujnost urejanja "osebnega" stečaja. *Podjetje in delo*, 31(6/7), 1096-1108.
11. Ivanjko, Š. (2007a). Insolvenčno pravo in osebni stečaj: de lege ferenda. *Podjetje in delo*, 33(6/7), 1164-1175.
12. Ivanjko, Š. (2007b). Predvidene novosti pri finančnem poslovanju in insolventnih postopkih. *Zbornik referatov. 1. Davčni dnevi DURS*. Ljubljana: Ministrstvo za finance, Davčna uprava.
13. Ivanjko, Š. (2008, januar). Osebni stečaj in sodna oprostitev dolgov. *Večer.com*. Najdeno 17. maja 2012 na spletnem naslovu <http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2008011505284637>.
14. Ivanjko, Š. (2008b, september). Pravna ureditev osebnega stečaja. *Zbornik referatov. 2. Davčni dnevi DURS*. Ljubljana: Ministrstvo za finance, Davčna uprava.
15. Ivanjko, Š., Kocbek, M. & Prelič, S. (2009). *Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov*. Ljubljana: GV Založba.
16. Ivanjko, Š. (2012). Izbrisi pravnih oseb iz sodnega registra – pravna ustvarjalnost ali napaka. *Pravna praksa*, 31(2), II–VIII.

17. Jovanovič, D., Novak, K. D., & Volk, D. (2008). *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – z navzkrižnim navajanjem zakonodaje*. Ljubljana: Planet GV.
18. Klačinski, M. (2009). Osebni stečaj – novost v Sloveniji. *Data.si*. Najdeno 2. maja 2012 na spletnem naslovu <http://data.si/sl-SI/a-340/osebni-stecaj-novost-v-sloveniji>
19. Kocbek, M., & Prelič, S. (2006). *Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), Uvodna pojasnila*. Ljubljana: GV Založba.
20. Korže, B. (2010). *Pravo družb in poslovno pravo*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
21. Mayr, V. (2011). Spregled pravne osebnosti po ZFPPIPP – sankcija za kršitev neobstoječih dolžnosti družbenikov. *Podjetje in delo*, 37(6/7), 1584–1593.
22. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–3 2010. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistik_a/100520_Bilten2010_1_3.pdf
23. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–6 2010. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistik_a/biltenss2010_1_6_verzija_07.pdf
24. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–9 2010. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistik_a/101201_bilten_sodna_statistika_1_9_2010_koncna_verzija_25_11_10.pdf
25. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 2010. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/statistika/110327_BILTEN_SS_2010-12.pdf
26. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–3 2011. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistik_a/110525_bilten_sodna_statistika_1_3_2011_koncna_verzija_3_23_05_11.pdf
27. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–6 2011. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.insys-sp.si/ss/bilten_sodna_statistika_1_6_2011_koncna_verzija_3_22_08_11.pdf
28. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–9 2011. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistik_a/bilten_sodna_statistika_1_9_2011_koncna_verzija_3_21_11_11.pdf
29. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 2011. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistik_a/120504_BILTEN_SS_2011-12_koncna_verzija_26_Marec_2012.pdf

30. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–3 2012.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/121207_BILTEN_Sodna_statistika_1-3_2012.pdf
31. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–6 2012.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/130122_BILTEN_SODNA_STATISTIKA_1_6_2012.pdf
32. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–9 2012.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/130122_BILTEN_SODNA_STATISTIKA_1_9_2012.pdf
33. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 2012. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/SodnaStatistika_2012.pdf
34. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–3 2013.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/130612_BILTEN_SODNA_STATISTIKA_1-3_2013.pdf
35. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–6 2013.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/130826_BILTEN_SODNA_STATISTIKA_1-6_2013.pdf
36. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–9 2013.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/131212_BILTEN_SODNA_STATISTIKA_1-9_2013.pdf
37. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 2013. Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/140707_bilten_2013.pdf
38. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–3 2014.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/140731_BILTEN_SODNA_STATISTIKA_1-3_2014.pdf
39. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–6 2014.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/a/BILTEN_SODNA_STATISTIKA_1-6_2014.pdf
40. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije. (b.l.). Sodna statistika 1–9 2014.
Najdeno 24. aprila 2015 na spletnem naslovu

- http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/150123_BILTEN_SODNA_STATISTIKA_1-9_2014.pdf
41. Murgel, J. (2009). ZFPPIPP: Poporodna faza postopka osebnega stečaja. *Pravna praksa*, 28(19), I-VIII.
 42. Murgel, J. (2010). Osebni stečaj podjetnika. *Pravna praksa*, 29(8), 6-8.
 43. *Personal Bankruptcy: A literature review*. Najdeno 21. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.cbo.gov/sites/default/files/cbofiles/ftpdocs/24xx/doc2421/bankruptcy.pdf>
 44. *Personal Bankruptcy: Is it right for you?*. Najdeno 23. decembra 2014 na spletnem naslovu http://www2.nycbar.org/Publications/pdf/Individual_Bankruptcy_Pamphlet.pdf
 45. Plavšak, N. (2008). *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP)*. Ljubljana: GV Založba.
 46. Plavšak, N. (2013). Novosti ureditve stečaja zapuščine. *Pravna praksa*, 32(26), 6-8.
 47. Rozman, M. (2007). Osebni stečaj. *Bančni vestnik*, 56(12), 50-53.
 48. Skubic, Z. (2006). Osebni stečaj – institut prihodnosti?. *Pravna praksa*, 25(37), 11-13.
 49. Skubic, Z. (2007). Osebni stečaj zdaj!: ali kako Uredba Sveta št. 1346/2000 prezadolženemu slovenskemu državljanu že danes omogoča odpust osebnega dolga?. *Pravna praksa*, 26(6), 6-7.
 50. Sladič, J. (2008). O problematiki osebnega stečaja in stečaja zapuščine. *Pravna praksa*, 27(26), II-VIII.
 51. Sodin, R. (2011). Osebni stečaj: ali je osebni stečaj lahko novi začetek? *Denar*, 21(1), 28-30.
 52. Sodin, R. (2011, 5. december). Osebni stečaj podjetnika. *Podjetnik.si*. Najdeno 6. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.podjetnik.si/default.asp?ClanekID=6019>
 53. Šetinc, P. (2008). Osebni stečaj. *Bančni vestnik*, 57(12), 31-35.
 54. Šlamberger, M. (2006a). Osebni stečaj. *Bančni vestnik*, 55(3), 40-43.
 55. Šlamberger, M. (2006b). Osebni stečaj. *Podjetje in delo*, 32(5), 815-831.
 56. Šlamberger, M. (2007a). Kazniva dejanja, povezana z osebnim stečajem. *Pravna praksa*, 26(45), 18-19.
 57. Šlamberger, M. (2007b). K predlogu osebnega stečaja. *Pravna praksa*, 26(44), 12-14.
 58. Šlamberger, M. (2008a). Klasifikacija terjatev po novem zakonu o insolventnosti. *Pravna praksa*, 27(3), 9-10.
 59. Šlamberger, M. (2008b). Izpodbijanje v osebnem stečaju. *Pravna praksa*, 27(35), 13-14.
 60. Šlamberger, M. (2008c, december). Osebni stečaj. Najdeno 6. maja 2012 na spletnem naslovu http://www.vseodavkih.si/media/File/RDP12_osebni_stecaj.pdf
 61. Šlamberger, M. (2009). Predkupna pravica zakonca v osebnem stečaju. *Pravna praksa*, 28(6), 10-12.
 62. *The Anatomy of U.S. Personal Bankruptcy under Chapter 13*. Najdeno 23. decembra 2014 na spletnem naslovu <http://www.econ2.jhu.edu/People/eraslan/Papers/chp13.pdf>
 63. Varanelli, L. (2007). Osebni stečaj - od rovaša do odpusta obveznosti. *Pravna praksa*, 26(41/42), 6-7.

64. Varanelli, L. (2008). Pasti in nevarnosti osebnega stečaja. *Pravna praksa*, 27(33), 6-8.
65. Vodopivec, K. (2011). Spremenjena določila postopka osebnega stečaja po noveli ZFPPIPP-C. *Pravna praksa*, 30(6/7), 11-12.
66. Volk, D. (2009). *Insolvenčni postopki po ZFPPIPP* (interno gradivo). Ljubljana: Združenje delodajalcev Slovenije.
67. Vovk, I. (2011). Vpogled v osebne podatke dolžnika v postopku osebnega stečaja. *Pravna praksa*, 30(6/7), 31.
68. White, M. J. (2005). Economic Analysis of corporate and personal bankruptcy law. National Bureau of Economic Research. Najdeno 23. decembra 2014 na spletnem naslovu <http://www.nber.org/papers/w11536>
69. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. *Uradni list RS* št. 126/2007, 40/2009, 59/2009, 52/2010, 106/2010-ORZFPPIPP21, 26/2011, 47/2011, 87/2011-ZPUOOD, 23/2012; *odl. US*: U-I-185/10-18 Up-1409/10-20, 48/2012; *odl. US*: U-I-285/10-13, 47/2013, 100/2013, 10/2015 popr.
70. Zakon o finančnem poslovanju podjetij. *Uradni list RS* št. 54/1999, 110/1999, 97/2000; *odl. US*: UI 264/99-40, 50/2002; *odl. US*: U-I-135/00-60, 93/2002; *odl. US*: U-I-135/00-77, 117/2006-ZDDPO-2, 31/2007, 33/2007-ZSReg-B, 38/2007; *odl. US*: U-I-117/07-7, 126/2007-ZFPPIPP.
71. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS* št. 65/2009-UPB3, 33/2011, 91/2011, 100/2011 - skl. US, 32/2012, 57/2012, 44/2013; *odl. US*: U-I-311/11-16, 82/2013.
72. Zakon o podjetjih. *Uradni list RS* št. 55/1992 - ZLPP, 55/1992 - ZVDK, 13/1993, 30/1993 - ZGD, 42/1993; *odl. US*, 66/1993, 66/1993 - ZVDK-A in 31/2000 - ZP-L.
73. Zakon o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb (ZPUOOD). *Uradni list RS* št. 87/2011, 100/2011; *skl. US*: U-I-307/11-8, 36/2012; *odl. US*: U-I-307/11-21.
74. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. *Uradni list RS* št. 67/1993, 74/1994 Odl.US, 8/1996; *odl. US*: U-I-114/95, 25/1997-ZJSRS, 39/1997, 1/1999-ZNIDC, 52/1999, 101/2001; *odl. US*: Up-148/01, 42/2002-ZDR, 58/2003-ZZK-1, 10/2006; *odl. US*: U-I-253/04-11, 126/2007-ZFPPIPP.
75. Zakon o sodnih taksah. *Uradni list RS* št. 37/2008, 86/2009; *skl. US*: U-I-207/09-5, Up-996/09-5, 97/2010, 29/2013; *skl. US*: U-I-41/13-8, 63/2013, 89/2013; *odl. US*: U-I-41/13-17.
76. Zakon o izvršbi in zavarovanju. *Uradni list RS* št. 3/2007-UPB4, 93/2007, 121/2007, 45/2008 - ZArbit, 37/2008 - ZST-1, 28/2009, 51/2010, 26/2011, 14/2012, 17/2013; *odl. US*: U-I-79/12-15, 45/2014; *odl. US*: U-I-286/12-17 U-I-266/12-7, 58/2014; *odl. US*: U-I-148/13-15, 53/2014.
77. Zbornica upraviteljev Slovenije (2013). Kodeks etike upraviteljev. Najdeno 23. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.zbornica-upraviteljev.si/datoteke/dokumenti/ZUS%20-%20Kodeks_popr.pdf